

Inštitút pre výskum
práce a rodiny

MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ÚSTREDIE
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY

Národný projekt

**RODINNÉ
PORADNE** poradensko-psychologické
služby pre jednotlivcov,
páry a rodiny

ANALÝZA IMPLEMENTÁCIE ŠTANDARDOV PRE RODINNÉ PORADNE

(Výstup Podaktivity 1.4: Pilotné overovanie štandardov rodinných poradní)

Garanti podaktivity: Rastislav Bednárík (za analytický tím)

Michal Oláh (za expertný tím)

Spoluriešiteľky – analytický tím:

Zuzana Drgoňová

Iveta Dudová

Daniela Kešelová

Erika Neubauerová

Spoluriešiteľky – expertný tím:

Terézia Bilasová

Jurina Rusnáková

Gabriela Ručková

Alena Jenčová Alscher

Bratislava, október 2023

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond
regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ
PROGRAM
ĽUDSKÉ
ZDROJE

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja
v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, www.esf.gov.sk

Obsah

ÚVOD	2
1 Vybrané demografické a sociálne charakteristiky regiónov/území SR	6
1.1 Charakteristiky území ÚPSVR so zriadenými pilotnými ROPO.....	7
1.2 Vybrané charakteristiky okresov a území ÚPSVR.....	11
2 MONITORING ČINNOSTI Rodinných poradní Z HEADISKA POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB KLIENTOM	13
2.1 Zistenia z monitoringu – fáza pred zavedením <i>Štandardov rodinných poradní</i>	15
2.2 Zistenia z monitoringu - fáza po zavedení <i>Štandardov rodinných poradní</i> od 01.01.2023 do 31.08.2023.....	20
2.3 Kľúčové zistenia a závery.....	29
3 NÁZORY KLIENTOV NA SLUŽBY (DOTAZNÍKY SPÄTNEJ VÄZBY)	34
3.1 Oblasti využívania rodinných poradní.....	36
3.2 Subjektívne hodnotenie kvality poskytovaného poradenstva.....	44
3.3 Podpora šírenia dobrých skúseností s prácou rodinných poradní.....	46
4 Spolupráca relevantných organizácií s rodinnými poradňami - prieskum sieťovania	49
4.1 Metodické východiská realizácie prieskumu.....	49
4.2 Aktuálny stav v informovanosti o rodinných poradniach.....	51
4.3 Spolupráca s rodinnou poradňou.....	54
4.4 Celkové zhodnotenie spolupráce s rodinnou poradňou.....	59
4.5 Kľúčové zistenia a závery.....	61
5 Analýza nákladovosti rodinných poradní	63
5.1 Celková cena práce v pilotných rodinných poradniach.....	66
5.2 Prevádzkové náklady v pilotných rodinných poradniach.....	70
5.3 Súhrnné – nevyhnutné náklady na chod rodinných poradní (CCP + prevádzkové náklady).....	72
5.4 Ďalšie náklady vykazované súhrnne za 5 pilotných poradní.....	76
5.5 Identifikácia minimálnych a maximálnych nákladov v pilotných rodinných poradniach.....	77
5.6 Kľúčové zistenia a závery.....	79
6 ŠTANDARDY RODINNÝCH PORADŇÍ V PRAXI ICH UPLATŇOVANIA	81
Zhrnutie, závery a odporúčania	88
POUŽITÉ SKRATKY	97
Zoznam tabuliek	98
ZOZNAM GRAFOV	99
ZOZNAM PRÍLOH	100
POUŽITÉ ZDROJE	101

Recenzenti:

prof. PhDr. Ján Gabura, PhD. – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

prof. PhDr. Mária Šmidová, PhD. – Trnavská univerzita v Trnave

© Inštitút pre výskum práce a rodiny, Špitálska 25, 27, Bratislava

ÚVOD

Dokument „Analýza implementácie štandardov pre rodinné poradne“ je súčasťou Národného projektu „Rodinné poradne“. Jeho úlohou je monitorovanie podmienok pre poskytovanie odborného, najmä psychologického, ale aj sociálneho a právneho, prípadne pedagogického poradenstva pre jednotlivcov, páry a rodiny pri riešení náročných životných situácií. V súčasnosti sa realizovala prvá etapa projektu tzv. pilotných rodinných poradní, čím sa vytvoril základ pre dôveryhodnú sieť, ktorá umožní realizovať systémové kroky na podporu rodín na Slovensku.

Podľa Gaburu, J. (2023) je súčasná rodina plná rozporov a citlivo reaguje na objektívnu sociálnu situáciu, súčasne sa vyrovnáva s rizikovými vnútornými faktormi. Keďže rodina je stále považovaná za najdôležitejší článok sústavy medziľudských vzťahov a bazu optimálneho fungovania spoločnosti, mala by byť v centre záujmu politiky štátu. Preto je vítaná každá aktivita smerujúca k skvalitneniu života rodín, umožňujúca podporu rodín a stimulujúca rodiny k optimálnemu fungovaniu.

V zadaní *Národného projektu Rodinné poradne* sú rodinné poradne koncipované práve na podporu rodín, párov, ale aj jednotlivcov, sú bezplatné, kde štát garantuje kvalitnú odbornú pomoc. Ich zameranie sa má sústreďovať na prevenciu vzniku psychických porúch, čím sa utvoria podmienky pre rozvoj dôležitého a zároveň nedostatkového opatrenia podporujúceho zvládnutie dôsledkov pandémie a posilní sa skorá prevencia duševného zdravia.

Pilotné rodinné poradne zahájili svoju činnosť postupne. Najskôr to boli rodinné poradne v Nových Zámkoch, v Trnave, v Žiline a v Košiciach, ktoré zahájili svoju činnosť dňa 11.04.2022, následne bola pre klientov dňa 18.07.2022 otvorená rodinná poradňa v Humennom. Paralelne s poskytovaním poradenských služieb boli pripravované *Štandardy rodinných poradní* (teda v úzkej väzbe definovaného normatívu a jeho praktického uplatňovania). Zároveň bola vypracovaná analýza evidencie poskytovaných poradenských služieb, bol sledovaný vývoj finančnej nákladovosti činnosti poradní i zakotvenosť poradní v regiónoch (prostredníctvom sieťovania).

Vzhľadom na to, že vyššie uvedené procesy boli monitorované a analyzované v rôznorodých časových intervaloch a za pomoci viacerých metód (dotazníkový prieskum, skupinové rozhovory či online diskusie so zamestnancami rodinných poradní, okrúhly stôl s odborníkmi z praxe rodinného poradenstva, check-listy, analýza dostupných štatistických údajov, analýza vykazovaných údajov týkajúcich sa nákladovosti pilotných rodinných poradní a pod.), snahou autorského kolektívu tejto publikácie je upriamiť pozornosť na kľúčové

zistenia z monitoringu pilotných rodinných poradní a z toho vyplývajúce závery využiteľné na účely ďalšieho rozširovania siete rodinných poradní na Slovensku.

Vychádzajúc zo všeobecného predpokladu, že celkový počet obyvateľov na dotknutom území ovplyvní počet klientov, resp. konzultácií v rodinných poradniach, a demografické a sociálne charakteristiky tohto územia môžu podmieňovať typ a charakter potrebného poradenstva pre klientov poradní, bola spracovaná *prvá kapitola* s názvom „**Vybrané demografické a sociálne charakteristiky regiónov**“.

Uvedený predpoklad sa v zásade potvrdil, a to na základe monitoringu poskytovaných druhov poradenstva v pilotných rodinných poradniach. Prakticky od začiatku ich fungovania sa v jednotlivých rodinných poradniach vypracúva analýza evidencie poskytovaných služieb. Na mesačnej báze sa spracovávajú prehľady o poskytovanom psychologickom, sociálnom, právnom a pedagogickom poradenstve, pričom kľúčovým zámerom je získať čo najviac informácií o potrebách klientov pri riešení ich problémov a zistiť akýsi „psychologický a demografický profil“ tých klientov, ktorí reálne odbornú pomoc v pilotných poradniach vyhľadali. Výsledky tohto monitoringu sú prezentované v *kapitole dva* „**Monitoring činnosti rodinných poradní z hľadiska poskytovaných služieb klientom**“.

V procese napĺňania cieľa aktivity je pozornosť venovaná aj identifikácii postojov klientov k poskytovaným službám rodinných poradní prostredníctvom dotazníka spätnej väzby. Zisťovanie spätnej väzby klientov ako indikátora kvality bolo navrhnuté v rámci *Štandardov rodinných poradní*. Výsledky analýzy subjektívneho hodnotenia kvality poskytovania poradenských služieb (poradenstva psychologického, sociálneho, právneho i výchovno-pedagogického) prezentuje *tretia kapitola* „**Názory klientov na služby (dotazníky spätnej väzby)**“. Hlavným zámerom zisťovania spätnej väzby je identifikovať mieru spokojnosti klientov s jednotlivými poskytovanými druhmi poradenstva. Súčasťou zisťovania bola aj identifikácia primárnych zdrojov informácií o rodinnej poradni. Dáta sú analyzované vo vzťahu k vybraným znakom (sociodemografické, frekvencia návštev atď.). V rámci dotazníka spätnej väzby mala tiež klientela možnosť navrhnúť spôsoby zlepšovania práce rodinných poradní.

Na účely zabezpečenia komplexnej pomoci klientom rodinných poradní sa ako nevyhnutné javí siet'ovanie rodinných poradní s inými relevantnými organizáciami. Z uvedeného dôvodu bola súčasťou aktivity aj realizácia prieskumu so zámerom zmapovať rôzne faktory spolupráce rodinných poradní s ostatnými relevantnými subjektami. Výsledky prieskumu prináša *štvrtá kapitola* „**Spolupráca relevantných organizácií s rodinnými poradňami**“.

Význam psychologického, sociálneho, právneho či iného poradenstva pre jednotlivcov, páry a rodiny je v súčasných spoločenských a ekonomických podmienkach nesporný a úloha štátu ako garanta jeho dostupnosti pre všetkých, je nepochybniteľná. To je však len jedna stránka mince. Na druhej strane stojí otázka, koľko finančných zdrojov je potrebné na činnosť rodinných poradní v tomto zmysle zabezpečiť. Z uvedeného dôvodu sa *piata kapitola* s názvom **Analýza nákladovosti rodinných poradní** zameriava na posúdenie a zhodnotenie relevantnosti nákladov, ktoré sa vyskytli v súvislosti s činnosťou pilotných rodinných poradní.

Monitoring činnosti piatich pilotných rodinných poradní priniesol neoceniteľné poznatky využiteľné v ďalšom procese budovania celoslovenskej siete rodinných poradní. Nemožno však opomenúť skutočnosť, že po celý čas boli skúsenosti zamestnancov pilotných rodinných poradní tiež cenným zdrojom informácií pri koncipovaní a overovaní *Štandardov rodinných poradní*. Aj preto je do tohto výstupu zaradená *kapitola 6 – Štandardy rodinných poradní v praxi ich uplatňovania*, ktorá poskytuje stručný pohľad na genézu ich tvorby. Štandardy ako také sú samostatnou prílohou.

Záveru parciálnych analýz, ktoré vyplynuli z implementácie *Štandardov rodinných poradní* do praxe (v rámci pôsobenia pilotných rodinných poradní) dokumentujú nie len silné stránky a potenciál rodinných poradní, ale tiež rezervy, ktoré tieto subjekty ešte majú. Avšak aj to môže byť jedným z rozvojových impulzov a kľúčové zistenia v tomto smere možno považovať za dôležitý zdroj informácií v pokračujúcom *Národnom projekte „Rodinné poradne poradensko-psychologické služby pre jednotlivcov, páry a rodiny“*. Poukazujú totiž na potrebu riešenia reálnych problematik u jednotlivých klientov s prihliadnutím na konkrétne demografické a sociálne charakteristiky regiónov, na nutnosť sieťovania a multidisciplinárnej spolupráce zohľadňujúc aj aspekt vyťaženia odborných pracovníkov a aspekt celkových finančných zdrojov spojených s prevádzkou rodinných poradní. Inšpirujúcimi môžu byť aj príklady dobrej praxe zo zahraničia.

V celom texte je používané označenie osôb v zástupnom mužskom rode, t. j. generické maskulínium. Napr. označením poradca, klient je myslená osoba v danej pozícii či postavení, bez ohľadu na to, či ide o muža alebo ženu (poradcu – poradkyňu, klienta – klientku). Výrazy nie sú prechýľované do ženského rodu, aby nedošlo k zníženiu zrozumiteľnosti textu.

Autorský kolektív

1 VYBRANÉ DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNE CHARAKTERISTIKY REGIÓNOV/ÚZEMÍ SR

Činnosť rodinných poradní (ďalej aj ROPO), zameranie a rozsah problémov, s ktorými sa občania môžu obrátiť o pomoc v rodinnej poradni, môžu byť, podľa nášho názoru, potenciálne ovplyvnené aj demografickými a sociálnymi reáliami v konkrétnom regióne.

Na účely analýzy, ktorej výsledky prezentujeme v tejto kapitole, sme zvolili vybrané kritériá, akými sú počet obyvateľov na území, nezamestnanosť a obyvatelia ohrození chudobou (ako podiel obyvateľov v hmotnej núdzi – ako poberateľov dávky v hmotnej núdzi) a ich vývoj počas predchádzajúcich desiatich rokov, ďalej aktuálny podiel detí na počte obyvateľov v okresoch (ako podiel obyvateľov v predproduktívnom veku 0 – 14 rokov) a tiež súčasnú situáciu v rozvodovosti.

Vo všeobecnosti, kritérium *počet trvale bývajúcich obyvateľov* považujeme za východiskové (základné) kritérium, ktoré podmieňuje celkový potenciálny počet klientov poradne a aj efektívnosť jej činnosti.

Je možné predpokladať, že v prípade vzniku problému, s ktorým sa klienti rozhodnú obrátiť na poradenstvo, je pre ľudí/rodiny so zníženým príjmom využitie bezplatného poradenstva (aj v prípade rodinnej poradne) preferovanejšou voľbou ako platené poradenstvo. Tento predpoklad zohľadňujú *nezamestnanosť a ohrozenie chudobou*.

Nezaopatrené deti a rozvodovosť dopĺňajú kontext potenciálnej možnosti vzniku životných situácií (najmä vzťahových problémov), s ktorými sa môžu klienti obrátiť na rodinné poradne.

Vychádzali sme z hypotéz:

1. Celkový počet obyvateľov na území ovplyvní počet klientov, resp. konzultácií v rodinnej poradni.
2. Podiel detí na populácii v území bude mať zodpovedajúci vplyv na počet klientov/prípadov, ktorým sa poskytuje poradenstvo pri rodinných vzťahových problémoch zahŕňajúcich deti.
3. Rozvodovosť v regiónoch ovplyvní počet klientov a zodpovedajúce poradenstvo v menšej miere vzhľadom na aktuálnu úroveň rozvodovosti v regiónoch.

1.1 Charakteristiky území ÚPSVR so zriadenými pilotnými ROPO

Činnosť pilotných rodinných poradní sa uskutočňuje v regiónoch, ktoré majú špecifické demografické a sociálne charakteristiky s potenciálnym dopadom na váhu a rozsah problémov, s ktorými sa občania môžu obrátiť na rodinné poradne. Zamerali sme sa na nami vybrané kritériá, uvedené vyššie.

a) Počet obyvateľov

Vývoj celkového počtu obyvateľov na územiach začlenených do kompetencie úradov práce a sociálnych vecí, kde sú zriadené pilotné rodinné poradne, v priebehu posledných desiatich rokov dokumentuje tabuľka 1.1 a graf 1.1 (príloha 1).

Tabuľka 1.1 Vývoj počtu trvale bývajúceho obyvateľstva na území ÚPSVR so zriadenou ROPO

ÚPSVR	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ÚPSVR Trnava	129 705	129 946	130 381	131 167	131 644	132 130	132 779	133 154	131 940	132 195
ÚPSVR Nové Zámky	195 902	195 097	194 087	193 272	192 329	191 234	190 145	189 087	187 973	186 634
ÚPSVR Žilina	219 487	219 825	220 190	220 620	221 079	221 614	222 134	222 402	224 869	224 708
ÚPSVR Humenné	101 644	101 065	100 401	99 790	89 171	98 556	98 796	97 231	94 190	93 325
ÚPSVR Košice	362 045	362 841	363 778	365 142	366 430	367 712	368 725	368 243	356 695	356 812

Vysvetlivky: uvedený počet trvale bývajúcich obyvateľov k 31.12. daného roku.

Zdroj: ŠÚ SR. 2023a.

ÚPSVR, na území ktorého je najvyšší počet trvale bývajúcich obyvateľov, je ÚPSVR Košice, potom nasledujú v zostupnom poradí ÚPSVR Žilina, Nové Zámky, Trnava a Humenné. Z hľadiska tendencií vývoja počtu obyvateľov sa v priebehu posledných desiatich rokov počet obyvateľov zvýšil len na území ÚPSVR Žilina a Trnava. Na území ÚPSVR Nové Zámky, Humenné a Košice počet obyvateľov postupne klesal.

Vývoj počtu obyvateľov v okresoch zaradených do pôsobnosti tých úradov práce a sociálnych vecí v priebehu posledných desiatich rokov, kde sú zriadené pilotné rodinné poradne, dokumentuje tabuľka 1.2.

Tabuľka 1.2 Vývoj počtu obyvateľov v okresoch ÚPSVR so zriadenou ROPO

ÚPSVR	Okres	Stav trvale bývajúceho obyvateľstva (k 31.12 kalendárneho roku)									
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ÚPSVR Trnava	Trnava	129 705	129 946	130 381	131 167	131 644	132 130	132 779	133 154	131 940	132 195
ÚPSVR Nové Zámky	Nové Zámky	142 964	142 317	141 574	140 914	140 171	139 432	138 577	137 778	137 001	135 950
	Šaľa	52 938	52 780	52 513	52 358	52 158	51 802	51 568	51 309	50 972	50 684
ÚPSVR Žilina	Žilina	155 574	155 989	156 411	156 826	157 281	157 807	158 279	158 456	161 052	160 816
	Bytča	30 672	30 682	30 691	30 732	30 835	30 869	30 965	31 056	31 163	31 238
	Kysucké Nové Mesto	33 241	33 158	33 088	33 062	32 963	32 938	32 890	32 890	32 654	32 654
ÚPSVR Humenné	Humenné	63 905	63 614	63 204	62 845	62 561	62 198	61 773	61 398	59 535	59 031
	Snina	37 739	37 451	37 197	36 945	26 610	36 358	36 123	35 833	34 655	34 294
ÚPSVR Košice	Košice I	68 122	67 842	67 737	67 950	67 908	67 542	67 484	67 421	63 904	63 408
	Košice II	82 662	82 479	82 417	82 225	82 225	82 296	82 279	82 116	79 034	78 739
	Košice III	29 592	29 414	29 226	28 979	28 860	28 810	28 687	28 535	27 924	27 723
	Košice IV	59 421	59 729	59 820	59 987	60 072	60 109	60 143	60 066	56 596	56 342
	Košice – okolie	122 248	123 377	124 578	126 001	127 365	128 955	130 132	130 105	129 237	130 600

Zdroj: ŠÚ SR. 2023a.

Z hľadiska vývoja v jednotlivých okresoch sa počet trvale bývajúcich obyvateľov postupne zvýšil v okresoch Trnava, Žilina, Bytča a Košice – okolie. V ostatných okresoch počet obyvateľov postupne klesal.

b) Nezamestnanosť

Tabuľka 1.3 uvádza vývoj priemernej miery nezamestnanosti v jednotlivých okresoch ÚPSVR, kde je zriadená pilotná rodinná poradňa, v priebehu posledných desiatich rokov.

Tabuľka 1.3 Vývoj priemernej miery nezamestnanosti v okresoch ÚPSVR so zriadenou ROPO

ÚPSVR	Okres	Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)									
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ÚPSVR Trnava	Trnava	6,73	6,44	5,53	3,51	1,98	2,11	2,4	4,64	3,32	2,93
ÚPSVR Nové Zámky	Nové Zámky	12,49	10,85	10,16	6,96	3,71	2,85	2,73	5,47	5,53	4,17
	Šaľa	9,82	8,53	7,99	5,36	3,32	2,1	2,11	4,87	4,2	3,16
ÚPSVR Žilina	Žilina	9,45	8,54	7,72	6,08	3,95	3,4	3,46	5,59	4,59	4,15
	Bytča	15,71	14,3	11,1	8,76	5,2	4,52	5,25	7,14	6,66	5,14
	Kysucké Nové Mesto	14,23	12,28	9,97	7,88	4,54	4,13	4,74	7,6	6,36	5,31
ÚPSVR Humenné	Humenné	17,33	16,49	14,91	13,41	8,34	6,81	5,81	8,38	7,93	7,16
	Snina	20,58	19,06	16,92	14,66	9,28	7,62	7,48	11,02	9,22	8,43
ÚPSVR Košice	Košice I	11,47	9,81	8,65	7,4	5,39	4,11	4,01	6,04	5,57	4,26
	Košice II	10,35	9,39	8,65	7,31	5,53	4,27	4,51	6,72	5,52	4,59
	Košice III	10,34	8,56	6,97	5,52	3,87	3,13	2,88	4,49	4,08	3,1
	Košice IV	10,28	9,37	7,57	6,37	4,51	3,38	3,14	5,43	4,99	3,82
	Košice - okolie	19,49	19,2	17,66	15,48	12,12	9,72	9,33	12,26	11,06	9,69

Zdroj: ŠÚ SR. 2023b.

V priebehu desiatich rokov klesla miera nezamestnanosti (v súlade s celkovým vývojom na území SR) vo všetkých okresoch. Zo sledovaných okresov sú najvyššie miery nezamestnanosti v okresoch Košice – okolie (ÚPSVR Košice) a Humenné a Snina (ÚPSVR Humenné). Najnižšia miera nezamestnanosti je v okrese Trnava (ÚPSVR Trnava).

c) Obyvatelia v hmotnej núdzi

Nasledujúca tabuľka uvádza vývoj počtu odkázaných občanov – poberateľov dávky v hmotnej núdzi v jednotlivých okresoch ÚPSVR, kde je zriadená pilotná rodinná poradňa, v priebehu posledných desiatich rokov.

Tabuľka 1.4 Vývoj poberateľov dávky v hmotnej núdzi v okresoch ÚPSVR so zriadenou ROPO

ÚPSVR	Okres	Podiel osôb v hmotnej núdzi ¹ (v %, k 31.12 kalendárneho roku)									
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ÚPSVR Trnava	Trnava	1,67	1,16	0,93	0,72	0,50	0,41	0,33	0,37	0,36	0,61
ÚPSVR Nové Zámky	Nové Zámky	6,7	5,16	4,2	3,23	2,46	2,01	1,67	1,57	1,43	1,42
	Šaľa	6,34	4,59	3,83	3,10	2,37	1,81	1,46	1,31	1,26	1,45
ÚPSVR Žilina	Žilina	2,51	1,88	1,26	0,97	0,75	0,62	0,53	0,52	0,48	0,79
	Bytča	4,6	3,45	2,02	1,56	1,04	0,78	0,69	0,74	0,71	0,65
	Kysucké Nové Mesto	4,43	3,33	2,29	1,70	1,22	0,98	0,87	0,94	0,82	0,84
ÚPSVR Humenné	Humenné	7,18	5,89	4,92	4,23	3,17	2,67	2,52	2,60	2,30	2,43
	Snina	10,83	8,61	6,81	5,97	4,32	3,28	2,89	2,68	2,39	2,87
ÚPSVR Košice	Košice I	4,04	3,17	2,51	1,88	1,56	1,21	1,06	1,10	1,00	1,98
	Košice II	5,62	4,6	4,04	3,42	2,94	2,53	2,56	2,52	2,28	2,82
	Košice III	4,67	3,49	3,01	2,41	1,64	1,40	1,27	1,39	1,34	1,51
	Košice IV	4,97	3,58	2,71	2,26	1,66	1,38	1,30	1,28	1,25	1,68
	Košice - okolie	13,56	11,72	10,39	9,27	8,08	6,83	6,23	5,83	5,08	5,59

Vysvetlivky: 1 - Podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov v dávke so spoločne posudzovanými osobami na počte obyvateľov

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Sociálne veci – štatistiky.

Podiel osôb v hmotnej núdzi za obdobie desiatich rokov klesol vo všetkých sledovaných okresoch. Najvyšší podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi je v okrese Košice – okolie (ÚPSVR Košice) na úrovni 5,59 %. Najnižší podiel je v okresoch Trnava (ÚPSVR Trnava) s 0,65 %, Bytča s 0,65 % a Žilina s 0,79 % (ÚPSVR Žilina).

d) Podiel detí na počte obyvateľov v okresoch

Nasledujúca tabuľka uvádza súčasný podiel detí (vo veku 0 – 14 rokov) na území ÚPSVR, kde je zriadená pilotná rodinná poradňa.

Tabuľka 1.5 Súčasný podiel osôb v predproduktívnom veku v okresoch so zriadenou ROPO

ÚPSVR	Okres	Podiel osôb v predproduktívnom veku ¹
		Rok 2022
ÚPSVR Trnava	Trnava	15,85
ÚPSVR Nové Zámky	Nové Zámky	13,22
	Šaľa	14,16
ÚPSVR Žilina	Žilina	16,17
	Bytča	16,39
	Kysucké Nové Mesto	15,39
ÚPSVR Humenné	Humenné	13,52
	Snina	13,36
ÚPSVR Košice	Košice I	13,80
	Košice II	15,95
	Košice III	14,78
	Košice IV	14,24
	Košice - okolie	20,29

Vysvetlivky: Podiel osôb v predproduktívnom veku (vo veku 0 – 14 rokov) na počte obyvateľov v %
 Zdroj: ŠÚ SR. 2023c.

e) Zaradenie medzi najmenej rozvinuté okresy

Ako doplnenie uvedených vybraných demografických a sociálnych charakteristík je potrebné uviesť, že dva ÚPSVR, na území ktorých sú zriadené rodinné poradne, zahŕňajú územie okresov, zaradených do zoznamu najmenej rozvinutých okresov (podľa zákona 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). V rámci ÚPSVR Humenné je to okres Snina a v rámci ÚPSVR Košice ide o okres Košice – okolie.

f) Rozvodovosť

Celkový počet rozvodov a z toho počet rozvodov manželstiev, kde boli maloleté deti, uvádza tabuľka 1.6.

Najvyšší počet rozvodov v roku 2022 bol v okresoch Žilina (ÚPSVR Žilina), následne v okrese Trnava (ÚPSVR Trnava) a v okrese Nové Zámky (ÚPSVR Nové Zámky). Toto poradie je identické aj pokiaľ ide o rozvody s maloletými deťmi.

Tabuľka 1.6 Rozvodovosť v okresoch so zriadenou ROPO

ÚPSVR	Okres	Počet rozvodov v r. 2022	Počet rozvodov s maloletými deťmi v r. 2022
ÚPSVR Trnava	Trnava	235	150
ÚPSVR Nové Zámky	Nové Zámky	228	138
	Šaľa	77	44
ÚPSVR Žilina	Žilina	260	158
	Bytča	35	20
	Kysucké Nové Mesto	60	35
ÚPSVR Humenné	Humenné	83	51
	Snina	53	32
ÚPSVR Košice	Košice I	112	60
	Košice II	111	60
	Košice III	38	18
	Košice IV	79	39
	Košice - okolie	204	117

Zdroj: ŠÚ SR. 2023d.

1.2 Vybrané charakteristiky okresov a území ÚPSVR

Pri uplatnení variantu zriaďovania rodinných poradní na území SR postupne, je dôležité zvoliť hľadisko pre posudzovanie a následné rozhodnutie, kde sa budú zriaďovať rodinné poradne prioritne a kde v nasledujúcej /nasledujúcich etapách. Pokiaľ budú rodinné poradne zriaďované v línii štátnej správy, považujeme za vhodné prihliadať na sídla a územia úradov práce a sociálnych vecí.

V prípade zriaďovania rodinných poradní možno ako príklad dobrej praxe uviesť zriaďovanie poradní podľa počtu obyvateľov, ako napr. vo Francúzskom spoločenstve v Belgicku, kde zákon stanovuje povinnosť zriadiť jedno poradenské centrum na určitý počet obyvateľov (50 tisíc obyvateľov).

V prípade postupného zriaďovania rodinných poradní považujeme za vhodné zabezpečiť minimálne zriadenie jednej rodinnej poradne v rámci každého kraja a následne, na základe rozhodnutia, zriaďovať v rámci kraja ďalšie poradne. To je možné riešiť dvomi cestami:

- 1) ponechajú sa existujúce rodinné poradne v piatich krajoch a zriadia sa v ďalších troch krajoch, alebo
- 2) zriadia sa rodinné poradne priamo v sídle VÚC a následne sa budú zriaďovať ďalšie rodinné poradne pri zohľadnení počtu obyvateľov v rámci každého kraja.

Podľa prvej možnosti budú pokračovať v činnosti už zriadené rodinné poradne v Trnavskom kraji, v Nitrianskom kraji, v Žilinskom kraji, v Prešovskom kraji, v Košickom kraji a zriadia sa nové rodinné poradne v Bratislavskom kraji, v Trenčianskom kraji a v Banskobystrickom kraji.

Na základe zvolených kritérií sme ďalej porovnávali a vyhodnocovali situáciu v územiach a okresoch ÚPSVR. V prvom kroku sme použili zvolené základné kritérium – počet obyvateľov (príloha 1.2) . Sledovali sme:

- 1) vývoj počtu obyvateľov na území ÚPSVR v sídle VÚC počas 10 rokov,
- 2) počet obyvateľov s trvalým pobytom v okresoch a na území ÚPSVR, kde uvádzame poradie ÚPSVR v krajoch podľa počtu obyvateľov.

V druhom kroku sme porovnávali aktuálnu situáciu v územiach a okresoch podľa ďalších štyroch zvolených kritérií (príloha 1.3). Charakteristiky území ÚPSVR z hľadiska úrovne miery nezamestnanosti, podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov v dávke so spoločne posudzovanými osobami na počte obyvateľov a podiel nezaopatrených detí (vo veku 0-14 rokov) v roku 2022 sme uvádzali aj z hľadiska dosiahnutých hodnôt (v štyroch intervaloch) týchto kritérií. Z tohto hľadiska vysokú úroveň nezamestnanosti a vysoký podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi osobitne signalizuje okres Revúca. Ako posledné kritérium sme využili rozvodovosť, kde sme skúmali aktuálnu situáciu troch ukazovateľov – celkový počet rozvodov, počet rozvodov s maloletými deťmi a hrubú mieru rozvodovosti v krajoch SR. Hrubá miera rozvodovosti sa medzi jednotlivými kraji neliší zásadne, ale môžeme uviesť, že najvyššiu mieru dosiahol Nitriansky kraj a najnižšiu Prešovský kraj.

2 MONITORING ČINNOSTI RODINNÝCH PORADNÍ Z HĽADISKA POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB KLIENTOM

V jednotlivých rodinných poradniach sa od začiatku ich činnosti vypracúva analýza evidencie poskytovaných služieb. Na mesačnej báze sa zachytávajú prehľady o poskytovanom psychologickom, sociálnom, právnom a pedagogickom poradenstve a je definovaný rozsah sledovaných údajov. Spracúvajú sa aj anonymizované štatistické údaje, a to formou evidencie demografických ukazovateľov.

Cieľom analýzy monitoringu činnosti rodinných poradní z hľadiska poskytovaných služieb klientom je zistiť, aký je psychologický a demografický profil klientov, ktorí vyhľadali odbornú pomoc v piatich pilotných rodinných poradniach a získať čo najviac informácií o ich potrebách v riešení problémov. Tieto zistenia sú cenným zdrojom pre konkrétnu špecifikáciu poradenstva, nastavenie vzdelávania, multidisciplinárny prístup a synergický efekt fungovania rodinných poradní z udržateľného hľadiska. Výstupy môžu byť hodnotným podporným materiálom pri nastavení efektívnych pravidiel fungovania novovznikajúcich rodinných poradní.

Výskumné otázky

Keďže aktuálne neexistujú dáta na základe ktorých by sme mohli naformulovať hypotézy, stanovili sme si nasledovné výskumné otázky (VO).

V kontexte psychologických charakteristík klienta vyvstáva niekoľko výskumných otázok:

- VO1: Aký typ odborných poradenských služieb je preferovaný z hľadiska problematik?
- VO2: Ako sa líši frekvencia poskytnutého odborného poradenstva z hľadiska regiónu?
- VO3: Ako sa líši frekvencia poskytnutého odborného poradenstva z hľadiska vytvárania jednotlivých odborných pracovníkov?

V kontexte demografických charakteristík klienta sme si položili nasledovné výskumné otázky:

- VO4: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na pohlavie?
- VO5: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na vek ?
- VO6: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na ekonomický status?
- VO7: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na rodinný stav?

Popis použitej metódy

Analýza monitoringu činnosti rodinných poradní z hľadiska poskytovaných služieb bola realizovaná na základe dotazníkového prieskumu. Dotazník obsahoval evidenciu v oblasti psychologického, sociálneho, právneho a iného odborného poradenstva, zaznamenával aj činnosť asistentiek rodinných poradní. Druhú časť dotazníka tvorili štatistické údaje o počtoch nových klientov v danom mesiaci – jednotlivcov, párov a rodín a demografické ukazovatele klientov. Klienti rodinných poradní boli oboznámení so zámerom, účelom a cieľom poskytovania ich osobných údajov, kde sa ich spracovanie riadi Zákonom o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov 18/2018 Z. z.

Obdobie realizácie monitoringu

Dotazníkový prieskum sa realizoval na pravidelnej mesačnej báze od začiatku činnosti jednotlivých rodinných poradní. Rodinné poradne v Nových Zámkoch, v Trnave, v Žiline a v Košiciach zahájili svoju činnosť dňa 11.04.2022 a rodinná poradňa v Humennom dňa 19.07.2022. Ukončenie dotazníkového prieskumu predpokladáme termínom ukončenia činnosti pilotných rodinných poradní – 31.10.2023.

Výskumný súbor

Všetci respondentmi boli pracovníkmi pilotných rodinných poradní.

Proces zberu údajov

Pracovníkom rodinných poradní bol zaslaný dotazník a respondenti svoju činnosť evidovali podľa druhu poskytnutého odborného poradenstva naformulovaného v dotazníku. Po ukončení každého mesiaca zosumarizovali evidenciu poskytnutého poradenstva za každého pracovníka rodinnej poradne do jedného komplexného dotazníka a zaslali na vyhodnotenie.

Dotazníkový prieskum mal dve fázy – pred zavedením a po zavedení *Štandardov rodinných poradní*. Vo fáze pred zavedením *Štandardov rodinných poradní* bol vypracovaný prvotný dotazník monitoringu poskytovaných služieb. Na základe jeho využívania bola skompletizovaná činnosť rodinných poradní za rok 2022 (apríl – december 2022) (Graf 2.1). Návratnosť dotazníka bola pravidelná v mesačných cykloch a stopercentná (100%).

2.1 Zistenia z monitoringu – fáza pred zavedením Štandardov rodinných poradní

Za obdobie od 11.04.2022 (ROPO Trnava, ROPO Žilina, ROPO Košice, ROPO Nové Zámky) a 19.07.2022 (ROPO Humenné) do konca roka 2022 bolo celkovo poskytnutých 1 433 konzultácií, z toho bol realizovaný 1. kontakt s klientmi či poskytnutie informácií asistentkami rodinných poradní v 325 prípadoch.

V Prílohe 2.1 môžeme sledovať, že odborné poradenstvo bolo poskytnuté pre 438 všetkých klientov, z toho bolo:

- 374 individuálnych klientov, z ktorých bolo 53 odoslaných do inej odbornej starostlivosti. Poradie podľa počtu individuálnych klientov v jednotlivých rodinných poradniach v sledovanom období možno zostaviť nasledovne: Žilina, Nové Zámky, Humenné, Trnava, Košice;
- 31 párov. Poradie podľa počtu párov – manželia/partneri v jednotlivých rodinných poradniach v sledovanom období možno zostaviť nasledovne: Trnava, Košice, Žilina, Nové Zámky, Humenné;
- 33 rodín, z ktorých bola 1 rodina distribuovaná do inej odbornej starostlivosti. Poradie podľa počtu rodín v jednotlivých rodinných poradniach v sledovanom období možno zostaviť nasledovne: Žilina, Nové Zámky, Košice, Humenné, Trnava.

Ďalej bola sledovaná evidencia klientov, ktorí boli distribuovaní do inej odbornej starostlivosti, nakoľko im rodinná poradňa nevedela poskytnúť službu. Uvedené zistenia možno zahrnúť do analýzy a následne vyhodnotiť:

- Distribúcia jednotlivcov - najviac klientov distribuovala ROPO Trnava – 64 % zo všetkých klientov, ktorí navštívili túto rodinnú poradňu ako jednotlivci. Následne to bola ROPO Humenné (13,5 %), ROPO Nové Zámky (8 %), ROPO Žilina (2,9 %) a ROPO Košice (2,5%).
- Distribúcia párov – pri práci s párom nebol distribuovaný žiaden pár do inej inštitúcie.
- Distribúcia rodín – v prípade rodiny bola do inej odbornej starostlivosti distribuovaná jedna rodina, a to v ROPO Trnava.

Z hľadiska demografických ukazovateľov (Príloha 2.1) v sledovanom období návštevu rodinnej poradne iniciovali predovšetkým ženy (71,6%), v porovnaní s mužmi (28,3%).

Z hľadiska veku išlo o najpočetnejšie zastúpenie klientov stredného veku, najmä v rozmedzí veku 36-45r. (31,4%), 46-55r. (21,2%) a 26-35r. (17,9%). Najnižšie zastúpenie mala veková kategória seniorov vo veku 76r. a viac.

U všetkých klientov sme evidovali slovenskú štátnu príslušnosť.

Čo sa týka zamestnania klientov, polovica z nich uviedla, že je v zamestnaneckom pracovnom pomere, t. j. 194 klientov (50,1%), klientov na materskej/rodičovskej dovolenke sme evidovali v počte 58 osôb (14,9%), nezamestnaných klientov bolo (13,1%), SZČO (10,3%), študentov (8,2%) a najnižšie percento tvorili dôchodcovia v počte 12 klientov (3,1%).

Pohľad na rodinný stav klientov poukazuje na najvyššie percento ženatých/vydatých (44,0%) a klientov slobodných (33,6). Klienti, ktorí sú rozvedení, tvorili nižší podiel (18,4%) a ovdovelí klienti mali zastúpenie (3,1%) z celkového počtu klientov.

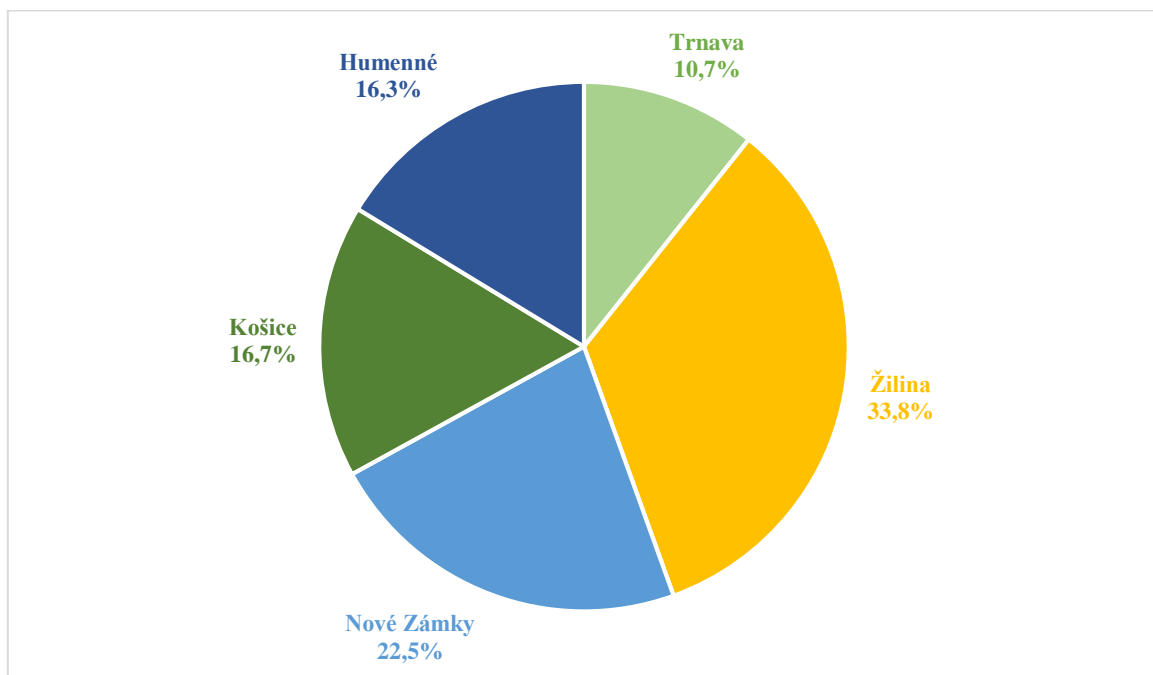
Klienti, so zdravotným postihnutím a s ťažkým zdravotným postihnutím tvorili 6,9% z celkovej klientely.

Klienti prichádzali do rodinnej poradne s potrebou riešenia svojich individuálnych, párových, či rodinných problémov. Jednotlivé odborné poradenské služby z aspektu **riešených problematik** za obdobie apríl – december 2022 odzrkadľuje Príloha 2.2. Sledovali sme preferované druhy poradenstva, pričom z analýzy vyplynulo, že poradňu vyhľadali najmä klienti jednotlivci, ktorí riešili osobnostné problémy a manželia/partneri riešiaci manželskú/partnerskú krízu vzťahu. Vyšší záujem sme evidovali aj u klientov, ktorí riešili vzťahové, rodinné problémy týkajúce sa spolunažívania rodiny. Významným sa ukázalo poradenstvo pre rodičov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo pri výchovných problémoch a rodičovstve, či informačné poradenstvo o možnostiach opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Postupne, v priebehu nasledujúcich mesiacov, sa zvyšovali počty v už spomenutých kategóriách poradenstva a výrazne pribudla potreba riešenia manželských a partnerských problémov. Zvýšil sa počet poskytnutého sociálneho poradenstva, sociálnej diagnostiky a intervencie, poradenstva v oblasti dávok, či poradenstvo v oblasti ekonomických problémov rodiny. Právne poradenstvo nebolo presne špecifikované, bolo zamerané najmä na riešenie rozvodovej a porozvodovej situácie. Najsilnejšie z hľadiska frekvencie poskytnutého poradenstva boli naplnené mesiace október a november 2022.

Vyčíslit', graficky prezentovať a vyhodnotiť poradenské služby v pilotných rodinných poradniach **z regionálneho hľadiska** je možné nasledovne:

- **Preferovaný konkrétny druh odborného poradenstva v jednotlivých pilotných rodinných poradniach v sledovanom období (apríl – december 2022) podľa počtu konzultácií (Príloha 2.3).** V ROPO Košice dominovala klientela riešiaci partnerské problémy a rodinné, vzťahové problémy. ROPO Žilina sa venovala prioritne klientele s osobnostnými ťažkosťami a s rodinnými vzťahovými problémami. ROPO Humenné prioritne riešila manželské a partnerské problémy. ROPO Nové Zámky sa venovala najmä klientom s problematikou osobnostného rastu a rodinným vzťahovým problémom. V ROPO Trnava bola najvyššie zastúpená klientela s manželskými problémami.
- **Percentuálne zastúpenie v počte poskytnutých poradenských služieb jednotlivých rodinných poradní v sledovanom období (apríl – december 2022) (Graf 2.1).** Najvyššie percentuálne zastúpenie v počte poskytnutých poradenských služieb mala klientela v ROPO Žilina (485 konzultácií), čo predstavuje 33,8% a v ROPO Košice (323 konzultácií), čo predstavuje 22,5% konzultácií zo všetkých rodinných poradní. Nasledovala klientela v ROPO Nové Zámky (239 konzultácií), ktorá predstavuje 16,6%, v ROPO Humenné (233 konzultácií), ktoré svoju činnosť zahájilo o 3 mesiace neskôr ako ostatné pilotné rodinné poradne a predstavuje 16,2% a napokon v ROPO Trnava (153 konzultácií), čo tvorí 10,6% z celkového počtu poskytnutých konzultácií.

Graf 2.1: Percentuálne zastúpenie odborných konzultácií v pilotných ROPO za obdobie 11.04. 2022 - 31.12.2022 z regionálneho hľadiska (% z N = 1 433)

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
Spracovanie: autorka

Graf 2.1 podáva obraz o súhrnom percentuálnom zastúpení jednotlivých pilotných ROPO v poskytnutých odborných poradenských službách v sledovanom období. Zostupné poradie pilotných ROPO podľa počtu odborných konzultácií:

1. Žilina
2. Košice
3. Nové Zámky
4. Humenné
5. Trnava

Zároveň je potrebné pripomenúť, že ROPO Humenné zahájila svoju odbornú činnosť o 3 mesiace neskôr ako ostatné rodinné poradne, ako aj poznámku, že všetky pilotné rodinné poradne nepracovali počas roka 2022 s rovnakým počtom kmeňových zamestnancov.

- ***Celkový počet odborných konzultácií a podaných informácií v pilotných rodinných poradniach v sledovanom období (apríl – december 2022) v mesačných intervaloch (Tabuľka 2.1) podľa regionálneho zastúpenia.***

Tabuľka 2.1: Počet poradenských služieb v pilotných ROPO v mesačných intervaloch v sledovanom období 11.04. 2022 - 31.12.2022

ROPO	Mesiac									spolu	asist. ROPO	spolu ROPO
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.			
Trnava	3	11	16	26	14	6	12	16	12	116	37	153
Nové Zámky	16	39	20	31	23	12	25	33	26	225	14	239
Žilina	10	23	22	37	27	28	51	63	49	310	175	485
Košice	0	0	7	43	56	51	52	42	36	287	36	323
Humenné	0	0	0	11	23	31	40	38	27	170	63	233
spolu	29	73	65	148	143	128	180	192	150	1 108	325	1 433

*Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
 Spracovanie: autorka*

Trend vývoja vo vyťaženiach pracovníkov v pilotných rodinných poradniach za obdobie apríl – december 2022 znázorňuje Tabuľka 2.2. Odborní pracovníci nastupovali do rodinných poradní postupne v priebehu roka a plný stav pracovníkov nebol ani v 2. polovici roka. Vyťaženosť jednotlivých pracovných pozícií v pilotných rodinných poradniach za sledované obdobie roka 2022 je znázornená počtom poskytnutých odborných poradenských služieb (Tabuľka 2.2). Najvyšší počet sme zaznamenali v psychologickom poradenstve (56,4%), následne v sociálnom poradenstve (28,1%), v právnom poradenstve (10,5%) a napokon v profesii iný odborný pracovník, kde percentuálne vyhodnotenie nie je možné z hľadiska minimálneho počtu konzultácií. Kľúčové zistenia:

- V profesii *psychológ* bolo v r. 2022 v ROPO zamestnaných 13 psychológov a nimi bolo poskytnutých 674 konzultácií (674:13 pracovníkov je 51,8 konzultácií za sledované obdobie (9 mesiacov). Priemer konzultácií na jedného psychológa činí 5,75 konzultácií/mes.
- V profesii *sociálny pracovník* bolo v r. 2022 v ROPO zamestnaných 10 sociálnych pracovníkov a nimi bolo poskytnutých 312 konzultácií – priemer konzultácií na jedného sociálneho pracovníka činí 3,46 konzultácie/mes.
- V profesii *právnik* boli v r. 2022 v ROPO zamestnaní 3 právnici a nimi bolo poskytnutých 116 konzultácií – priemer konzultácií na jedného právnika činí – 4,33 konzultácií/mes.
- V profesii *iný odborný pracovník* bola v r. 2022 v ROPO zamestnaná 1 odborná pracovníčka, ktorá poskytla 5 konzultácií – priemer konzultácií činí 0,55 konzultácie/mes.
- V profesii *asistentka rodinnej poradne* bolo v r. 2022 v ROPO zamestnaných 5 asistentiek rodinných poradní a nimi bolo poskytnutých 325 prvo-kontaktov alebo informácií – priemer konzultácií na jednu asistentku rodinnej poradne činí – 7,22 prvotných informácií, kontaktov/mes.

Tabuľka 2.2: Vytáženosť odborných pracovníkov (počty poskytnutých poradenských služieb) pilotných ROPO za obdobie 11.04. 2022 - 31.12.2022

	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	spolu
Psychológ	22	57	45	92	102	67	92	104	93	674
Sociálny pracovník	7	14	19	45	33	48	51	55	40	312
Právnik	0	2	1	11	8	13	32	32	18	117
Iný odborný pracovník	0	1	0	0	0	0	4	0	0	5
Asistentka ROPO	5	20	23	48	34	29	67	79	20	325
SPOLU	34	94	88	196	177	157	246	271	170	1 433

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
 Spracovanie: autorka

Kvantitatívne výsledky týkajúce sa odborných konzultácií v roku 2022 možno považovať za približné, nakoľko v tom čase nebol ešte vyjasnený rozsah intervencií vzhľadom na časovú os a jednotliví odborníci si konzultácie evidovali rozdielne, asistentky rodinných poradní nemali jasné inštrukcie, ako svoju činnosť evidovať a právne poradenstvo nebolo jednoznačne špecifikované. Zistenia v tejto oblasti preto považujeme za orientačné, vychádzali sme z nich pri ďalšej evidencii a monitoringu činnosti pilotných poradní v r. 2023 po schválení *Štandardov*

rodinných poradní a po vypracovaní inovovaného mechanizmu mesačného monitoringu, ktorý je založený na presne stanovenej evidencii odborných konzultácií jednotlivými odbornými pracovníkmi a evidencii činnosti asistentiek rodinných poradní (zjednotená forma).

2.2 Zistenia z monitoringu - fáza po zavedení *Štandardov rodinných poradní* od 01.01.2023 do 31.08.2023

Vo fáze po zavedení *Štandardov rodinných poradní*, v januári 2023, bol schválený inovovaný Monitoring činnosti rodinných poradní, ktorého kreovanie prechádzalo viacerými zmenami. Niektoré druhy odborného poradenstva boli vyňaté, nakoľko zasahovali do kompetencie iných odborníkov či inštitúcií, iné boli bližšie špecifikované, roztriedené a doplnené. Zmeny dotazníka nastali aj v zaznamenávaní počtu konzultácií podľa časovej osi poskytnutých konzultácií. Bola rozdelená forma konzultácií na osobné (face to face – tvárou v tvár) a dištančné (telefonické, cez skype, e-mailové). Ďalšie zmeny nastali v demografických ukazovateľoch – v zaznamenávaní evidencie u prenesených klientov z predchádzajúceho roka, v evidencii konkrétnych inštitúcií, do ktorých boli klienti distribuovaní, v rozšírení evidencie vekových kategórií klientov detského veku.

V období od 01.01.2023 do 31.08.2023 analýza výsledkov monitoringu poukazuje na jednoznačný nárast klientely. Už v prvom štvrtroku sme evidovali významný dopyt po službách rodinných poradní v porovnaní s počtom poskytnutých konzultácií predchádzajúceho roka. Prvý polrok činnosti jednoznačne poukazuje na kvantitatívny nárast klientely, a to v prípade individuálnych klientov o 50%, pri manželských/partnerských pároch o 34%. Celkovo bolo za sledované obdobie (01.01. - 31.08.2023) poskytnutých 3 348 odborných konzultácií, z toho formou face to face 2 974 konzultácií a dištančnou formou 374 konzultácií. 1. kontakt s klientmi či poskytnutie informácií asistentkami rodinných poradní tvorili počet 1 824. V ďalších 68 prípadoch bola klientom poskytnutá pomoc pri vypisovaní odborných dokumentov (Tabuľka 2.3).

Odborné poradenstvo bolo v sledovanom období poskytnuté pre celkovo 750 klientov (Príloha 2.5), z toho bolo:

- 485 individuálnych klientov, spolu s r. 2022 je to 859 individuálnych klientov,
- 79 párov, spolu s r. 2022 je to 110 párov,
- 28 rodín, spolu s r. 2022 je to 61 rodín.

Ďalej boli sledované **demografické ukazovatele klientov** (Príloha 2.4), na základe ktorých možno konštatovať, že poradenské služby v rodinnej poradni vyhľadávali vo vyššej miere ženy (66,3%), v porovnaní s mužmi (33,7%).

Veková štruktúra odráža výrazné zastúpenie klientov vo veku 35-44 rokov (35%), 45-54 rokov (22,7%) a 25-34 rokov (17%). Klienti boli v 99%-tách občanmi Slovenskej republiky.

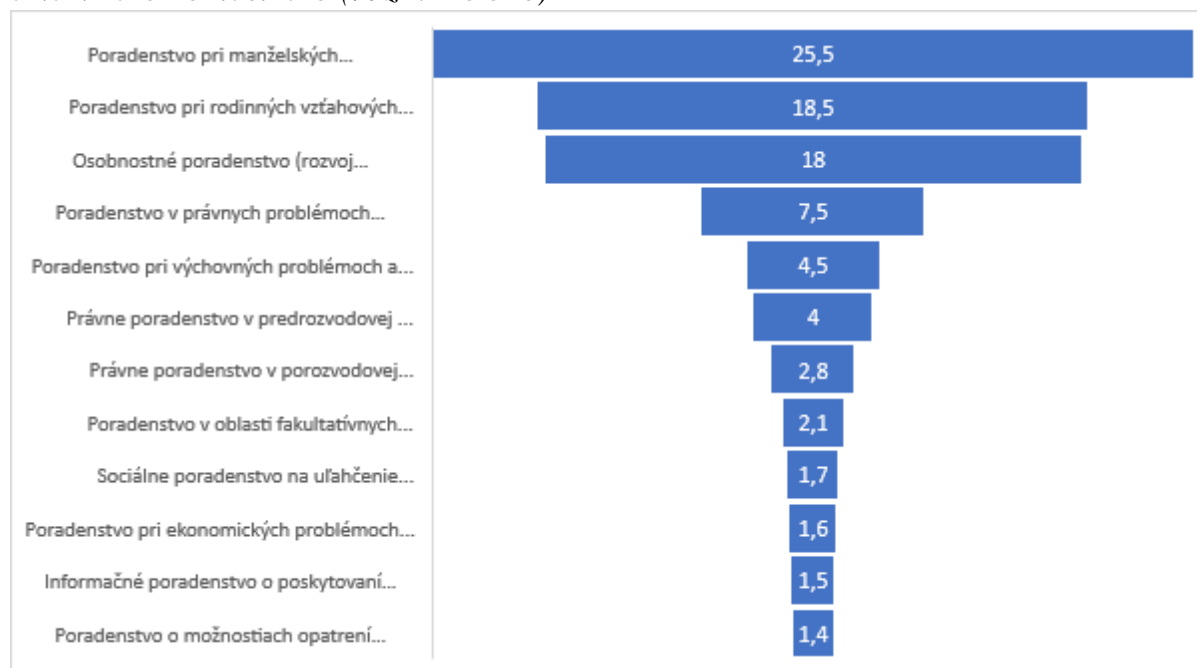
Ekonomický status poukazuje na to, že takmer polovica klientov (49,1%) sú klienti zamestnaní. V nižšej miere rodinné poradne navštívili klienti nezamestnaní (11,9%) a klienti SZČO (10,9%). Ostatných necelých 30% tvoria dôchodcovia, rodičia na materskej/rodičovskej dovolenke, žiaci a študenti a klienti s inou formou zamestnania či práceneschopní klienti.

Analýza rodinného stavu poukazuje na najvyššie zastúpenie klientov vydatých/ženatých (45,9%), slobodných 28,9% a rozvedených 17%.

Klienti so zdravotným postihnutím, držiteľia preukazu ZŤP tvorili 6,4% zo všetkých klientov v sledovanom období.

Jednotlivé odborné poradenské služby **z hľadiska riešených problematik – preferované služby** odzrkadľujú Graf 2.2 a Tabuľka 2.3. Ostatné poradenské služby s frekvenciou pod 1,4% tvoria spoločne 10,9%.

Graf 2.2: Najfrekvencovanejšie druhy odborného poradenstva v pilotných ROPO za obdobie 01.01. 2023 - 31.08.2023 (% z N = 3 348)

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
 Spracovanie: autorka

V najvyššom počte bola iniciovaná odborná pomoc jednotlivcami, následne manželmi/partnermi a napokon rodičmi, rodinami.

Z pohľadu počtu konzultácií, najvyššie percento dosahovalo poradenstvo pri manželských/partnerských problémoch, osobnostné poradenstvo, poradenstvo pri rodinných, vzťahových a výchovných problémoch a potom právne poradenstvo vo viacerých riešených oblastiach. Záver tvorí sociálne poradenstvo v rozličných oblastiach pomoci.

Tabuľka 2.3: Celkový počet poskytnutých služieb v pilotných ROPO za obdobie 01.01. 2023 - 31.08.2023

Typ služby	ROPO za obdobie 01.01. – 31. 08.2023 (% z N = 3 348)						
	Trnava	Žilina	Nové Zámky	Košice	Humenné	Spolu	% z N= 3 348
poradenstvo pri manželských a partnerských problémoch (v prípade, že ide o 2 osoby, ktoré navštívia poradcu spolu, evidujeme konzultácie podľa doby trvania – napr. 50 min. t. j. 1 párová konzultácia, v prípade, že ide o návštevu každého samostatne, evidujeme každú konzultáciu samostatne ako individuálnu podľa doby trvania)	291	149	54	291	69	854	25,5
poradenstvo pri rodinných vzťahových problémoch (problémy v spolunažívaní rodiny – manželia/partneri, st. rodičia a deti, vrátane intervencie v rodine)	52	133	150	142	144	621	18,5
poradenstvo pri iných ako manželských a rodinných vzťahových problémoch (napr. kamarátske, na pracovisku...)	2	5	18	11	6	42	1,25
poradenstvo pri výchovných problémoch a rodičovstve, vrátane poradenstva v sociálno-pedagogickej oblasti	11	9	53	75	3	151	4,5
poradenstvo pri šikane – všeobecne (okrem šikany na školách v súvislosti s deťmi)	2	0	0	0	0	2	0
poradenstvo pri rodinných problémoch – vyrovnanie sa so záťažou rodičov príchodom dieťaťa so špeciálnymi potrebami	0	15	0	0	0	15	0,4
sociálna diagnostika k vyskytnutému sociálnemu problému klienta a návrh intervencie	0	1	2	20	9	32	0,9
informačné poradenstvo o možnostiach opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	6	5	9	3	24	47	1,4
sociálne poradenstvo na uľahčenie riešenia problémov súvisiacich s rozvodom manželstva resp. rozchodom partnerov	6	6	12	23	9	56	1,7
poradenstvo pri strate blízkej osoby	1	5	0	4	3	13	0,4
kariérne poradenstvo a poradenstvo pre pracovnú oblasť (problémy v pracovnej oblasti)	2	1	0	4	18	25	0,7
osobnostné poradenstvo (rozvoj osobnosti)	66	178	168	138	72	622	18,0
orientačná psychodiagnostika – screening	0	0	0	0	1	1	0
psychoedukácia (podporné poradenstvo, edukácia, sprevádzanie klienta počas obdobia, pokiaľ bude zaradený do starostlivosti klinického psychológa)	1	3	2	1	10	17	0,5
poradenstvo v situáciách domáceho a partnerského násillia	2	3	2	1	0	8	0,2
krízová intervencia	3	1	0	6	1	11	0,3

poradenstvo pre obeť deliktov a trestných činov a ich príbuzných	3	0	0	5	0	8	0,2
poradenstvo pre rodinu závislého člena rodiny	2	0	0	0	11	13	0,4
sprevádzanie členov rodinného systému v súvislosti s výkonom trestu člena rodiny v ÚVTOS	0	0	0	0	0	0	0,0
poradenstvo pri ekonomických problémoch rodiny, páru, jednotlivca	12	1	19	13	8	53	1,6
vyrovnávanie sa so záťažou a zmenami plynúcimi z finančnej krízy v rodine, vrátane poradenstva pri problémoch s bývaním	11	5	8	5	0	29	0,9
informačné poradenstvo o možnostiach poskytovania sociálnych služieb – obzvlášť zraniteľným osobám /osoba s ŤZP, senior, rodina s deťmi, sociálne odkázaná osoba, sociálne vylúčená osoba	9	11	3	18	11	52	1,5
poradenstvo v oblasti fakultatívnych dávok a príspevkov napr. kompenzácie ŤZP – asistencia, hmotná núdza, finančné príspevky a iné...	9	14	2	12	34	71	2,1
poradenstvo v oblasti obligatórných dávok a príspevkov	8	4	3	6	2	23	0,7
poradenstvo o formách sociálnej pomoci v pôsobnosti obcí, neziskových organizácií, mimovládnych organizácií	0	1	1	3	3	8	0,2
poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s predrozvodovou/predrozchodovou a rozvodovou/rozchodovou situáciou	40	21	0	23	51	135	4,0
poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s porozvodovou/porozchodovou situáciou	22	10	0	6	57	95	2,8
poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s úmrtím rodinného príslušníka, blízkej osoby a inej osoby	5	7	0	0	4	16	0,5
poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s aktuálnymi potrebami klienta (orientácia v právnych dokumentoch a aktuálnych právnych normách, pracovno-právne poradenstvo...)	20	70	0	19	142	251	7,5
terénna práca (návšteva v domácnosti klienta)	0	0	0	0	0	0	0
skupinová preventívno-výchovná činnosť	0	0	0	0	0	0	0
preventívne a osvetové aktivity	0	12	0	0	0	12	0,3
informačná pomoc pri vypisovaní odborných dokumentov	2	29	1	15	4	51	1,5
iné – špecifikujte	0	3	10	1	0	14	0,4
Celkový počet odborných konzultácií za dané obdobie:	588	702	517	845	696	3 348	100
Z toho osobné:	525	602	486	793	568	2 974	88,8
Dištančné:	63	100	31	52	128	374	11,2
Celkový počet podaných informácií RA:	317	300	300	360	547	1 824	100
Z toho 1. kontakt s asistentkou back office (administrácia, súhlasy a pod.):	133	138	97	126	155	649	35,6
Poskytnutie základných informácií (kontakty, stránkové hodiny, objednanie, distribúcia...):	184	162	203	234	392	1 175	64,4
Informačná pomoc pri vypisovaní odborných dokumentov:	0	65	0	3	0	68	

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.

Spracovanie: autorka

Na účely analýzy odborného poradenstva boli poskytnuté analytickému tímu aj ďalšie údaje z rodinných poradní, ktoré neboli presne sledované a identifikované ako kľúčové. Týkali sa percentuálne najvyššie zastúpeného poradenstva a v rámci neho konkrétnych problémov

klientov, ktorí vyhľadali odbornú pomoc v rodinnej poradni. Tieto údaje sa môžu stať kľúčovými v budúcnosti, môžu mať uplatnenie a byť východiskom pre zaškolenie a špecifické vzdelávanie odborných pracovníkov v problematikách, o ktorých riešenie je zo strany klientov najväčší záujem.

V psychologickom poradenstve:

- poradenstvo pri manželských/partnerských problémoch: problém krízy vo vzťahu, problémy v komunikácii, vyhorenie vo vzťahu, vzájomné pociťovanie krívd z nenaplnených potrieb, rozdielnosť predstáv o rodinnom živote/o rolách muža a ženy v rodine. Problémy odlúčenia vplyvom zahltenia inými povinnosťami či prácou v zahraničí, rozdielne predstavy o výchove detí, strata dôvery, zanedbávanie vzťahu, problémy/nesúlad v sexuálnom živote, nedostatok intimity, nevera a pod.,
- poradenstvo pri rodinných, vzťahových problémoch: spolunažívanie rodiny, problémy v komunikácii, problémy s adaptáciou a zvládaním životných zmien, spolunažívanie viacerých generácií, ne/prijatie dieťaťa so zdravotným handicapom, zvládanie nárokov na spolužitie s členom rodiny s chronickým/psychiatrickým ochorením,
- poradenstvo pri výchovných problémoch: nedostatočné zručnosti v budovaní a zvládaní rodičovských kompetencií, napr. v schopnosti vytvoriť vo výchove rovnováhu medzi láskou a pravidlami, vo zvládaní ťažkostí so správaním detí a disciplínou, vo zvládaní školských nárokov či vo sfunkčnení komunikácie a porozumenia deťom,
- osobnostné poradenstvo (rozvoj osobnosti): nepoznanie vnútorných zdrojov pre riešenie problémov s adaptáciou a zvládaním životných zmien, s vyrovnávaním sa so záťažovou situáciou, s problémami s dysfunkčnou komunikáciou a riešením konfliktov vo vzťahoch, ale aj v emocionálnej regulácii (práca na jej priliehavosti a intenzite), nedostatočné copingové stratégie (zvládacie stratégie). Sprevádzanie v procese individuácie je venované podpore duševného zdravia – well being (osobná pohoda, spokojnosť so životom), ako zvládať stres a záťaž.

V právnom poradenstve:

- poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s aktuálnymi potrebami klienta (orientácia v právnych dokumentoch a aktuálnych právnych normách, pracovno-právne poradenstvo...): pracovno-právne vzťahy napr. neuhradenie mzdy zo strany zamestnávateľa, audit pracovnej zmluvy po návrate do práce po materskej dovolenke, kontrola nájomnej zmluvy pre matku samoživiteľku, obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, darovacia zmluva, nároky pre imobilné osoby, problémom narušania občianskeho spolunažívania,

- dôležité osobné prekážky v práci, ochrana osobnosti, súdny zákaz priblíženia sa, obmedzenie užívania alebo vylúčenie z užívania bytu alebo domu;
- poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s predrozvodovou/predrozchodovou a rozvodovou/ rozchodovou situáciou: príprava na rozvod za použitia mediačných techník tak, aby v prípade rozvodu išla na súd rodičovská dohoda za účelom nastavenia dobrých vzťahov medzi rodičmi;
  - poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s porozvodovou/porozchodovou situáciou: náhradné výživné a vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej BSM) za použitia mediačných techník tak, aby proces samotného vysporiadania bol čo najmenej finančne nákladný pre obe strany a aby došlo k dohode v čo najkratšom čase, aby sa strany vyhli súdnemu konaniu;
  - poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s úmrtím rodinného príslušníka, blízkej osoby a inej osoby: dedičské konanie, dedičská postupnosť, neopomenuteľný dedič, závet, vydedenie.

V sociálnom poradenstve:

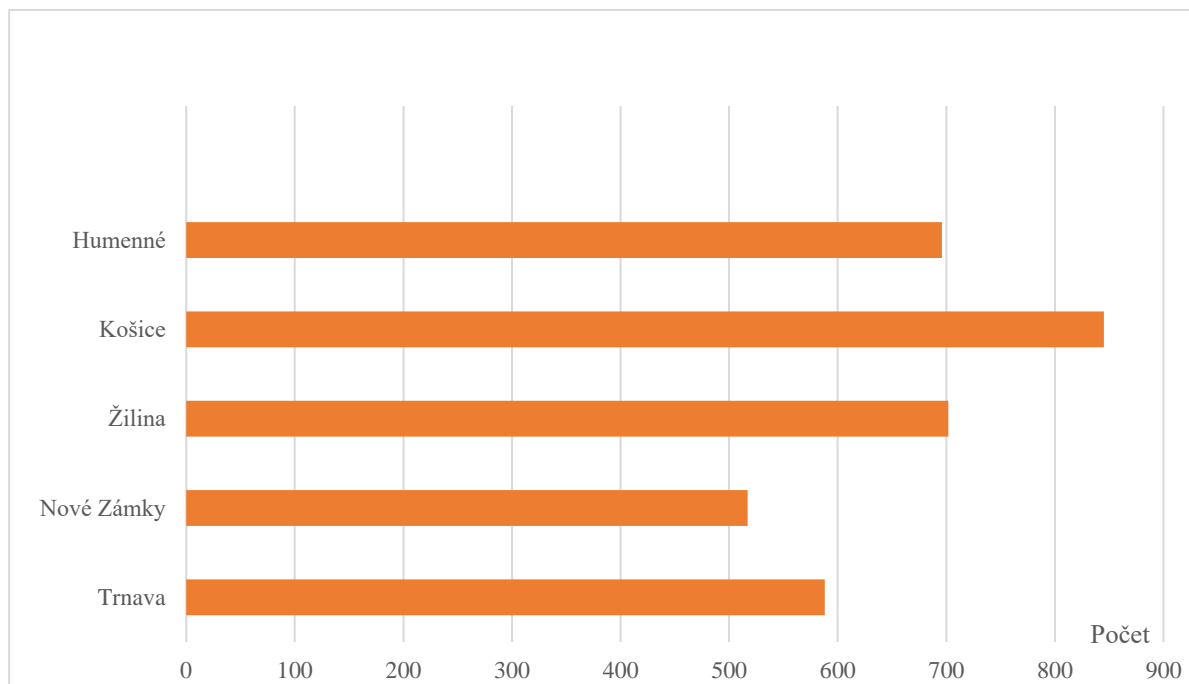
- poradenstvo v oblasti fakultatívnych dávok a príspevkov napr. kompenzácie ŤZP – asistencia, hmotná núdza, finančné príspevky a iné...: poradenstvo občanom so ŤZP ohľadom kompenzačných príspevkov, poradenstvo v oblasti hmotnej núdze, nároky na iné finančné príspevky a dávky, poradenstvo ohľadom opatrovania klientov ŤZP;
- poradenstvo zamerané na vyrovnanie sa so záťažou a zmenami plynúcimi z finančnej krízy v rodine, vrátane poradenstva pri problémoch s bývaním: v ROPO Košice napr. riešili klientku (ŤZP), ktorá sa ocitla vo finančnej kríze (po negatívnom zážitku s podvodníkom). Ako invalidná dôchodkyňa sa ocitla v riziku vyst'ahovania z nájmu. Nakoľko nebola v hmotnej núdzi, nespádala do žiadnej starostlivosti úradov ani iných inštitúcií;
- sociálne poradenstvo na uľahčenie riešenia problémov súvisiacich s rozvodom manželstva resp. rozchodom partnerov: napr. riešenie manipulácie dieťaťa jedným z rodičov proti druhému rodičovi, či nesprávnej komunikácii rodičov „cez dieťa“;
- kariérne poradenstvo a poradenstve pre pracovnú oblasť (problémy v pracovnej oblasti): vedenie klientov v oblasti práce s internetom: ponuka práce, vytváranie životopisu, motivačného listu, či selekcia vhodného zamestnania;
- informačné poradenstvo o možnostiach opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej SPODaSK): riešenie problémov pri striedavej starostlivosti u maloletých (pri predávaní si detí, pri výbere školy a zdravotnej starostlivosti), zmeny v úprave styku

a výživné po rozvoде, informovanosť klienta o postupe pri súdom upravenom rozsudku, v niektorých prípadoch pomoc pri spísaní návrhu alebo distribúcia na oddelenie SPODaSK.

Vyčíslit', graficky prezentovať a vyhodnotiť odborné poradenstvo **z regionálneho hľadiska** je možné pohľadom na:

- Celkový počet odborných konzultácií v pilotných rodinných poradniach v sledovanom období (január – august 2023) v konkrétnych druhoch odborného poradenstva (Tabuľka 2.3).
- Najvyššie zastúpenie odborných konzultácií v pilotných ROPO podľa regiónu (Graf 2.3)

Graf 2.3: Celkový počet poskytnutých odborných služieb v pilotných ROPO za obdobie 01.01.2023 - 31.08.2023 z regionálneho hľadiska (% z N=3 348)

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023. Spracovanie: autorka

- ROPO Košice (845 konzultácií) sa dominantne venovala poradenstvu pri manželských a partnerských problémoch, poradenstvu pri rodinných, vzťahových problémoch a osobnostnému poradenstvu;
- ROPO Žilina (702 konzultácií) sa prioritne venovala najmä klientele s osobnostnou problematikou, poradenstvu pri manželských a partnerských problémoch a poradenstvu pri rodinných, vzťahových problémoch;

- ROPO Humenné (696 konzultácií) bola jediná z pilotných rodinných poradní, kde sa mesačne opakovalo v najvyššej miere právne poradenstvo, nasledovalo poradenstvo pri rodinných, vzťahových problémoch a osobnostné poradenstvo;
- ROPO Trnava (588 konzultácií) evidovala spolu s ROPO Košice najvyšší počet v riešení manželských a partnerských problémov, vyšší záujem bol aj o osobnostné poradenstvo a právne poradenstvo;
- ROPO Nové Zámky (517 konzultácií) mala najvyššie zastúpenie v osobnostnom poradenstve a v poradenstve pri rodinných, vzťahových problémoch, o ktoré bol najvyšší záujem zo všetkých rodinných poradní;
- čo sa týka poskytnutých informácií asistentkami rodinných poradní, najviac ich poskytla asistentka v Humennom (547), výstupy ostatných asistentiek sa pohybovali v rozmedzí 300 - 360 podaných informácií či prvých kontaktov za sledované obdobie.

Tabuľka 2.4 znázorňuje **trend vývoja vo vyt'ažnosti pracovníkov rodinných poradní** v sledovanom období (01.01.2023 – 31.08.2023), kde sme zaznamenali 3 348 odborných konzultácií. Najvyšší počet odborných konzultácií sme evidovali v psychologickom poradenstve (62,5%), následne v sociálnom poradenstve (22,3%), v právnom poradenstve (14,7%) a napokon v pedagogickom poradenstve (0,4%).

Z celkového počtu 3 348 odborných konzultácií činí priemer 669 konzultácií na jednu rodinnú poradňu za dané obdobie (8 mesiacov) a priemer 83,6 konzultácií na mesiac na každú rodinnú poradňu.

Pri počte 29 odborných pracovníkov rodinných poradní znamená priemer na každého odborného pracovníka 10,4 konzultácií /mes.

- V profesii psychológ bolo v mesiacoch január – august v rodinných poradniach zamestnaných 14 psychológov a nimi bolo poskytnutých 2 092 konzultácií. **Priemer konzultácií na jedného psychológa činí 18,6 konzultácií/mes.**
- V profesii sociálny pracovník bolo v sledovanom období v ROPO zamestnaných 10 sociálnych pracovníkov a nimi bolo poskytnutých 747 konzultácií – priemer konzultácií **na jedného sociálneho pracovníka činí 9,3 konzultácie/mes.**
- V profesii právnik boli v ROPO zamestnaní 5 právnici a nimi bolo poskytnutých 494 konzultácií – **priemer konzultácií na jedného právnika činí – 8,8 konzultácií/mes.**
- V profesii pedagóg bola v ROPO zamestnaná 1 pracovníčka a poskytla 15 konzultácií – **priemer konzultácií činí – 1,8 konzultácií/mes.**

- V profesii asistentka rodinnej poradne bolo v r. 2023 v ROPO zamestnaných 5 asistentiek a nimi bolo poskytnutých 1 824 prvo-kontaktov alebo informácií – **priemer na jednu asistentku rodinnej poradne činí – 45,6 prvotných informácií, kontaktov/mes.**

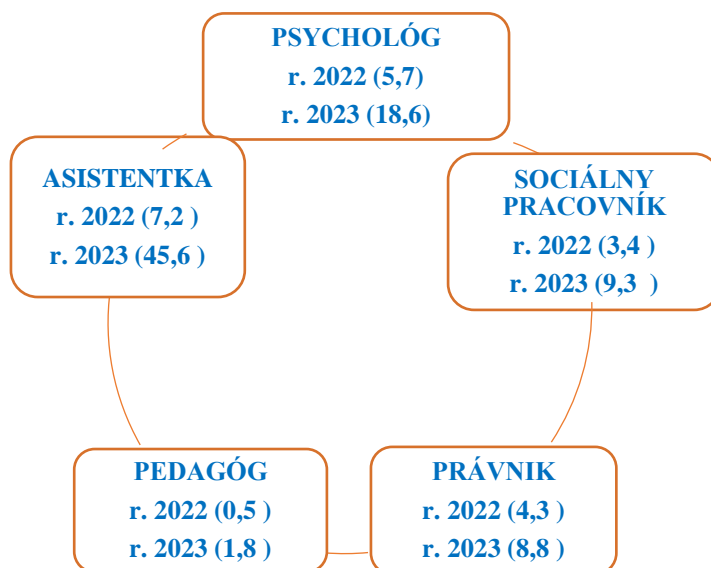
Tabuľka 2.4: Počet poskytnutých služieb v pilotných ROPO podľa profesií v mesačných intervaloch za obdobie 01.01.2023 - 31.08.2023

	Mesiac								SPOLU
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Psychológ	160	189	267	226	377	333	290	250	2 092
Sociálny pracovník	67	81	72	73	126	104	102	122	747
Právnik	42	34	50	55	73	90	83	67	494
Iný odborný pracovník	0	0	0	0	3	11	0	1	15
SPOLU	269	304	389	354	579	538	475	440	3 348
Asistentka ROPO	120	116	210	200	308	293	287	290	1 824
SPOLU	389	420	599	554	887	831	762	730	5 172

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
 Spracovanie: autorka

Na porovnanie s rokom 2022 môže poslúžiť Graf 2.4 znázorňujúci trend vývoja odborných konzultácií a vyťaženosť jednotlivých pracovníkov rodinných poradní v priebehu času od 11.04.2022 – 31.08.2023.

Graf 2.4: Priemer konzultácií na jedného pracovníka v pilotných ROPO v r. 2022 a v r. 2023

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
 Spracovanie: autorka

2.3 Kľúčové zistenia a závery

V kontexte psychologických charakteristík klienta sme si naformulovali nasledovné výskumné otázky:

- **VO1: Aký typ odborných poradenských služieb je preferovaný z hľadiska problematik?**

Analýza poskytovaného odborného poradenstva v pilotných rodinných poradniach poukazuje na preferenciu psychologického poradenstva. V rámci neho sú z hľadiska frekvencie najvyššie zastúpené štyri druhy poradenstva – poradenstvo pri manželských a partnerských problémoch, ktoré tvorí štvrtinu (25,5%) z celkového počtu podaného poradenstva (% z N=3348). Nasleduje osobnostné poradenstvo (rozvoj osobnosti), ktoré tvorí 18,5% z celkového počtu poskytnutého poradenstva a poradenstvo pri rodinných vzťahových problémoch (problémy v spolunažívaní rodiny – manželia/partneri, starí rodičia a deti, vrátane intervencie v rodine), ktoré tvorí 18,5% z celkového počtu podaného poradenstva. Významné miesto zastáva aj poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s aktuálnymi potrebami klienta (orientácia v právnych dokumentoch a aktuálnych právnych normách, pracovno-právne poradenstvo...), ktoré tvorí 7,5% z celkového počtu podaného poradenstva (Tabuľka 2.3).

- **VO2: Ako sa líši frekvencia poskytnutého odborného poradenstva z hľadiska regiónu?**

Analýza poradenských služieb z geografického hľadiska poukazuje na regionálne rozdiely. Najvyššie zastúpenie klientely mali ROPO Košice a ROPO Žilina, čo korešponduje s vývojom celkového počtu obyvateľov na územiach začlenených do kompetencie príslušného ÚPSVR, kde sú zriadené pilotné rodinné poradne, nakoľko ide o územie s najvyšším počtom obyvateľov. (ŠÚ SR, 2023a)

- ROPO Humenné je v poradí treťou poradňou čo do frekvencie poskytovaných odborných služieb, aj napriek tomu, že je územím s najnižším počtom obyvateľov. Potreba poradenských služieb korešponduje s nezamestnanosťou, okres Humenné aj Snina vykazujú (okrem územia Košice – vidiek) najvyššiu evidovanú nezamestnanosť zo všetkých sledovaných ÚPSVR. (ŠÚ SR, 2023b)
- ROPO Košice a ROPO Humenné sú územím s najvyšším podielom poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov v dávke so spoločne posudzovanými osobami, čo

korešponduje s frekvenciou právneho poradenstva, ktoré sa v najvyššej miere poskytovalo v ROPO Humenné. (Ústredie PSVR, 2023)

- V ROPO Humenné sa v najvyššej miere vyskytovalo právne poradenstvo aj v oblasti riešenia problémov súvisiacich s predrozvodovou/predrozchodovou a rozvodovou/rozchodovou situáciou, ako aj s porozvodovou/porozchodovou situáciou, čo môže korešpondovať so sociálnou situáciou daného územia. Možno to dokumentovať Tabuľkou 2.3, kde vidíme vysoké zastúpenie v počte poradenstva pri rodinných vzťahových problémoch (problémy v spolunažívaní rodiny – manželia/partneri, st. rodičia a deti, vrátane intervencie v rodine).
- V ROPO Trnava a v ROPO Košice dominuje potreba riešenia manželských a partnerských problémov, čo odzrkadľuje párová klientela, uvedené rodinné poradne boli vyhľadávané pármí vo vyššej miere ako ostatné poradne.
- V ROPO Žilina v ROPO Nové Zámky bolo prioritné riešenie osobnostnej problematiky, čo sa odráža aj v najvyššom počte individuálnych klientov.

- **VO3: Ako sa líši frekvencia poskytnutého odborného poradenstva z hľadiska vytvárania jednotlivých odborných pracovníkov?**

Analýza trendu vývoja poskytovaného odborného poradenstva má pozitívny, stúpajúci trend, ktorý môžeme sledovať kvartálne (do 30.06.2023) v Tabuľke 2.5. Z hľadiska odborných profesií je aktuálne (do 31.08.2023) v najvyššej miere zastúpené psychologické poradenstvo, kde priemer konzultácií na jedného psychológa činí 18,6 konzultácií/mes. Nasleduje sociálne poradenstvo, kde priemer konzultácií na jedného sociálneho pracovníka činí 9,3 konzultácií/mes. a právne poradenstvo, kde priemer konzultácií na jedného právnik je 8,8 konzultácií/mes. Najnižšie zastúpenie má iný odborný pracovník, u ktorého je priemer 1,8 konzultácií/mes. Možno predpokladať, že tento stúpajúci trend sa udrží aj do budúcnosti, čo bude závisieť od viacerých faktorov, napr. či pôjde o zriadenie novej rodinnej poradne, alebo o ďalšie fungovanie už existujúcej rodinnej poradne, ktorá je už začlenená v regióne v sieti pomáhajúcich inštitúcií.

Tabuľka 2.5: Trend vývoja poskytnutých služieb v pilotných ROPO od začiatku fungovania (11.04.2022 - 30.06.2023)

	2.Q 2022	3.Q 2022	4.Q 2022	1.Q 2023	2.Q 2023
Psychológ	124	261	289	616	936
Sociálny pracovník	40	126	146	220	303
Právnik	3	31	82	126	218
Iný odborný pracovník	1	0	4	0	14
SPOLU	168	418	521	962	1 471
Asistentka ROPO				446	801

Zdroj: Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
 Spracovanie: autorka

V kontexte demografických charakteristík klienta si kladieme nasledovné výskumné otázky:

- **VO4: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na pohlavie?**

Analýza demografických ukazovateľov poukazuje na významný rozdiel v pohlaví klientov. Najpočetnejšia kategória je ženského pohlavia. V r. 2022 navštívilo rodinné poradne 71,6% klientok – žien a 28,3% klientov – mužov (% z N=438), v r. 2023 navštívilo rodinné poradne 66,3% klientok – žien a 33,7% klientov – mužov (% N=750).

Z tohto pohľadu možno vnímať ženy – klientky ako odvážne, prekonávajúce tabu z nálepkovania tým, že prichádzajú do rodinnej poradne riešiť problémy, ktoré nemusia byť iba ich vlastnými, myslí sa osobnými, ale môžu mať charakter rodinných, či partnerských problémov. Môžu byť dôsledkom vplyvu spoločenských udalostí, ekonomiky a prišli vyhľadať odbornú pomoc.

„Muži v menšej miere vyhľadávajú pomoc v porovnaní so ženami pri takých problémoch ako sú depresie, závislosti, fyzické problémy a stresujúce životné udalosti. V minulosti sa nízke číslo vyhľadávania pomoci mužmi so životnými problémami považovalo za normatívne. Ak muži vyhľadávali poradenstvo v menšej miere ako ženy, o ženách sa predpokladalo, že nadužívajú tieto služby, zatiaľ čo muži ich využívajú v správnom množstve (Norcross, Prochaska, 1999 in Smitková, H., 2017). Tak sa na základe rodových rozdielov v hľadaní pomoci konštruovali ženy ako slabé a hypochondrické a muži ako silné pohlavie, rod. V skutočnosti však muži potrebujú viac pomoci, ako dostávajú, resp. hľadajú - napr. depresia u mužov je poddiagnostikovaná, ak nie vyššia ako u žien“ (Smitková, H., 2017).

- **VO5: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na vek?**

V sledovanom období 01.01.2023 – 31.08.2023 bola najpočetnejšou klientelou vzhľadom na vek kategória klientov 35r. – 44r., predstavuje 35% z celej klientely rodinných poradní. Pomerne vysoké percento – 22,6% tvorí klientela vo veku 45-54 r. Môžeme hovoriť, že ide o vekovú kategóriu nazvanú ako tzv. „kríza stredného veku“. Človek má tendenciu bilancovať a prehodnocovať všetky oblasti svojho života. Je to čas, kedy sa ešte dajú veci zmeniť, hoci s určitými obmedzeniami, a klienti môžu hľadať odpovede na to, čo a ako zmeniť. Obdobie stredného veku je určitou výzvou pre hlbšie poznanie self konceptu (sebapoznania). Môže to byť priestor aj na premenu manželského/partnerského, rodinného vzťahu, či kariérneho postupu.

Viacerí autori (Hrdlička, M. et al., 2006; Jung in Macháľková, A., 2023; Řičan, P., 2021) zhodne konštatujú, že približne 80% populácie prežíva obdobie medzi 35. až 50. rokom života ako obdobie psychologického prechodu. Škála existencie krízy v populácii je pomerne široká a veľmi individuálna, dôležité je najmä dosiahnutie celistvosti – poznanie seba samého, zmierenie sa s prežitým životom a nenaplnenými želaniami. Ide o vnútornú krízu bez vonkajšieho podnetu, nevyhnutú k prechodu do ďalšieho životného obdobia.

- **VO6: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na ekonomický status?**

Analýza demografických ukazovateľov jednoznačne poukazuje na klientov, ktorí sú zamestnaní, tvoria 49,1% z celkového počtu klientely v rámci sledovaného obdobia 01.01.2023 – 31.08.2023. Znamená to, že nezvládnutie krízy, či už osobnej, manželskej/partnerskej alebo rodinnej, môže mať dosah aj na ekonomickú situáciu celej rodiny.

Podľa Špatenkovej, N. (2004) sú záťaž, kríza a jej copingové stratégie (zvládacie stratégie) dôležitým testom adaptačných mechanizmov aj klientovho najbližšieho sociálneho okolia a poskytujú mu neformálnu pomoc. Inokedy sú to práve oni - rodina, priatelia, ktorí sú mu oporou a nasmerujú ho k vyhľadaniu odbornej pomoci, prípadne sú jej iniciátormi.

- **VO7: Aká je najpočetnejšia kategória klientov vzhľadom na rodinný stav?**

Analýza z aspektu rodinného stavu klientov, ktorí boli v pilotných rodinných poradniach evidovaní v období 01.01.2023 – 31.08.2023, zreteľne reflektuje populáciu s najvyšším počtom klientov, ktorí boli ženatí/vydaté (45,9%). Možno predpokladať prepojenie ženatých/vydatých klientov s najvyšším počtom konzultácií, ktoré sa týkali poradenstva v oblasti manželských/partnerských, či rodinných problémov (Tabuľka 2.3).

Druhú kategóriu tvoria klienti slobodní, ktorí predstavujú takmer 29% zo všetkých klientov v sledovanom období. V tomto prípade môžeme predpokladať vzťah medzi slobodnou populáciou a riešením ich osobných problémov, čo sa odráža v druhom najpočetnejšom druhu poskytovaného poradenstva, t. j. osobnostné poradenstvo (rozvoj osobnosti).

Madro, M., zakladateľ internetovej linky na Slovensku sa vyjadril, že na prvom mieste u mladých ľudí je ako problém samota, ale aj dosahovanie výkonu, či strach zo sklamaní. Kontaktujú internetovú poradňu aj v situáciách keď už sú na hrane a nevedia ako ďalej. Obracajú sa na nich s témou suicídia (samovraždy), či myšlienkou na suicídium.

3 NÁZORY KLIENTOV NA SLUŽBY (DOTAZNÍKY SPÄTNEJ VÄZBY)

Súčasťou fungovania rodinných poradní je podľa *Štandardov rodinných poradní* aj používanie dotazníkov spätnej väzby ako indikátora kvality. Konkrétne, každá rodinná poradňa má stanovený spôsob, aby klient mohol uplatniť svoje právo na vyjadrenie spokojnosti alebo nespokojnosti s kvalitou poradenstva pre neho zrozumiteľnou formou. Rodinná poradňa využíva takto zistené informácie ako podnet pre zvyšovanie úrovne kvality poskytovaných poradenských služieb.

Hlavná výskumná otázka tejto analýzy bola zrejma – nakoľko sú klienti spokojní s poskytnutou poradenskou činnosťou. Zaujímala nás tiež ohlas činnosti rodinných poradní (odkiaľ sa klient dozvedel o pilotných rodinných poradniach a či by odporučil tieto služby aj ďalším záujemcom).

V rámci pilotného projektu pracovníci rodinných poradní dávali klientom po ukončení spolupráce vyplniť „Dotazník na hodnotenie spokojnosti klienta rodinnej poradne“ (Dotazník spätnej väzby – ďalej tiež DSV). V období od začiatku sledovania spätnej väzby (marec 2023) do konca augusta 2023 sa odbornému tímu vrátilo 123 vyplnených dotazníkov. Môže sa to javiť ako malý počet, avšak je potrebné poukázať na viac faktorov, ktoré nižšiu návratnosť mohli ovplyvniť:

- 1) pilotný projekt rozbieha poradenskú činnosť,
- 2) niektorí klienti po prvotnom rozhovore nemuseli pokračovať v návštevách, alebo
- 3) klient, aj keď absolvoval viac návštev poradne, na záver mohol odmietnuť vyplniť dotazník.

Aj preto vnímame počet zhromaždených spätných pohľadov klientov na poskytnuté poradenské činnosti ako dobrý úvod do hodnotenia a skvalitňovania činnosti pilotných poradní.

Dotazník v papierovej forme je vytlačený na jednom liste papiera obojstranne a v úvodnej informácii ubezpečuje klienta, že jeho odpovede zostanú v anonymizovanej podobe a že budú využité pri zlepšovaní služieb pre klientov.

Relatívne vyšší počet odovzdaných vyplnených dotazníkov bol v období marec až máj 2023. Aktívnejší vo vyplňovaní DSV boli klienti v ROPO Žilina (51) a v ROPO Humenné (38), nižší počet odovzdaných dotazníkov pochádza z ROPO v Nových Zámkoch. Možno dodať, že poradenstvo bolo vedené takmer výlučne formou osobných návštev v rodinných poradniach (len 2 prípady uviedli telefonické poradenstvo).

Tabuľka 3.1: Štruktúra súboru respondentov, ktorí vyplnili dotazníky spätnej väzby - pohlavie

Ste	Počet	%
Žena	83	67,5
Muž	32	26,0
neuveденé	8	6,5
Spolu	123	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

Dotazníky väčšinou vyplňovali ženy, čo zodpovedá aj štruktúre celej klientely (teda aj tých osôb, ktoré nevyplnili dotazníky).

Tabuľka 3.2: Štruktúra podľa veku

Vek	Počet	%
Do 26 rokov	9	7,3
26 – 39 rokov	29	23,6
40 – 59 rokov	67	54,5
60 – 75 rokov	15	12,2
Nad 75 rokov	3	2,4
Spolu	123	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

Ukazuje sa, že rodinné poradne navštevujú viac klienti zo strednej generácie, a títo aj vyplnili viac DSV. Svoje hodnotenia vo vyššej miere vyjadrili klienti vo veku 40 až 59 rokov (bola ich vyše polovica – 54,5%), klienti vo veku 26 až 39 rokov (23,6%) a klienti vo veku 60 až 75 rokov (12,2%). Len málo DSV bolo vyplnených mladými (do 26 rokov) a staršími (vo veku viac ako 75 rokov) klientmi – spôsobené to môže byť tým, že klienti mladšieho veku, ako aj klienti seniori, tvorili nižší podiel klientely rodinných poradní.

Tabuľka 3.3: Početnosť návštev RO PO

Počet návštev ROPO	Počet	%
1 – krát	34	27,7
2 až 5 – krát	48	39,0
viac ako 5 – krát	40	32,5
neuveденé	1	0,8
Spolu	123	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

Respondenti uviedli, že vo väčšine prípadov si poradenská činnosť vyžaduje viac ako jednu návštevu rodinnej poradne. Najčastejšie je potrebné vykonať 2 až 5 návštev (39,0%), a často je na riešenie problému treba využiť aj 6 a viac návštev (32,5%).

3.1 Oblasti využívania rodinných poradní

Respondenti mali v DSV uviesť, aký typ resp. ktorú oblasť poradenskej činnosti využili. Niektorí respondenti uviedli, že využili poradenstvo z viacerých oblastí.

Tabuľka 3.4: Oblasti poradenstva absolvované klientmi

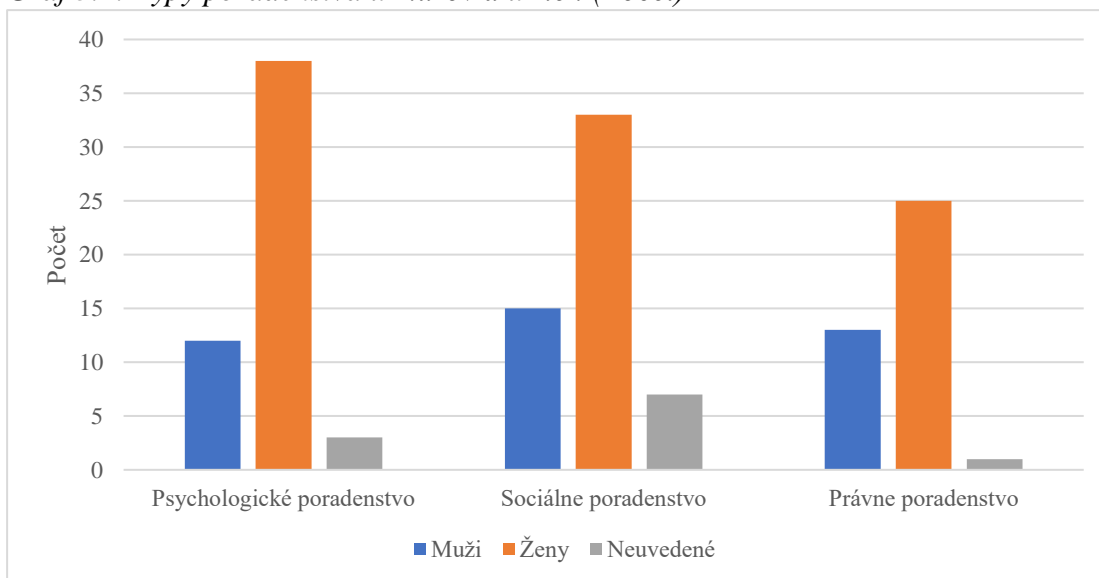
Oblasť poradenstva	Počet	%
Psychologické poradenstvo	53	43,1
Výchovné/pedagogické poradenstvo	5	4,1
Sociálne poradenstvo	55	44,7
Právne poradenstvo	39	31,7
Iné	2	1,6
Spolu	154	x

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Analýza DSV poukazuje na to, že najvyšším podielom sa klienti dožadovali sociálneho (44,7%) a psychologického (43,1%) poradenstva, záujem prejavili tiež o právne poradenstvo (31,7%). Výchovné a pedagogické poradenstvo sa v doručených hodnotiacich dotazníkoch vyskytovalo len málo.

Z hľadiska pohlavia – ženy viac ako muži vyžadovali poradenstvo vo všetkých oblastiach. Muži sa viac aktivizovali v rámci právneho poradenstva, kým ženy vyžadovali viac psychologické, ale aj právne poradenstvo.

Graf 3.1: Typy poradenstva u mužov a u žien (Počet)

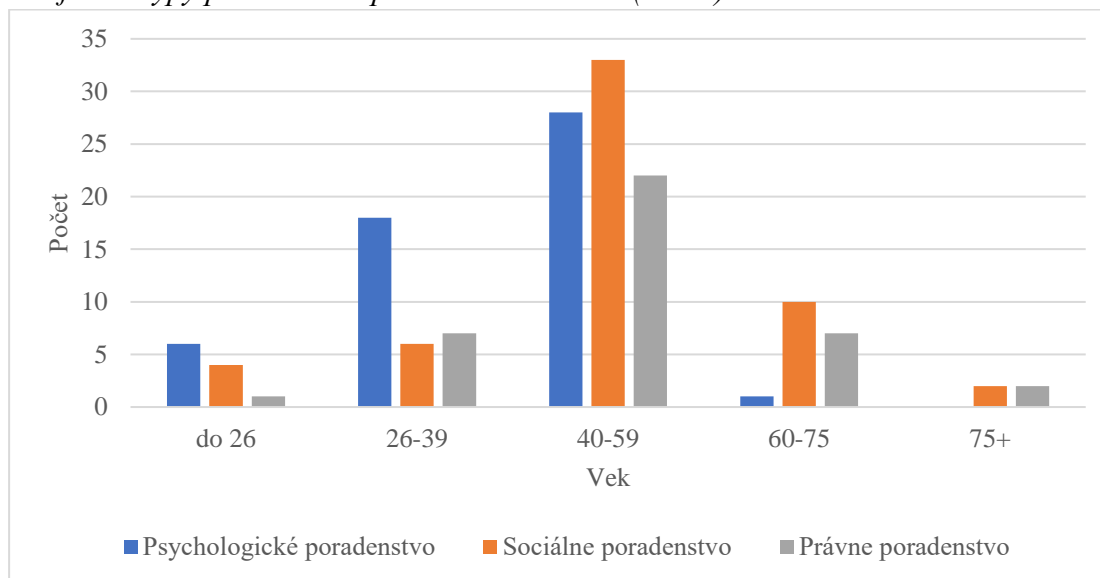
Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Z hľadiska veku je rodinné poradenstvo najviac využívané strednou generáciou – občanmi vo veku 40-59 rokov (57,9%). Mladší vo veku do 26 rokov a od 26 do 39 rokov

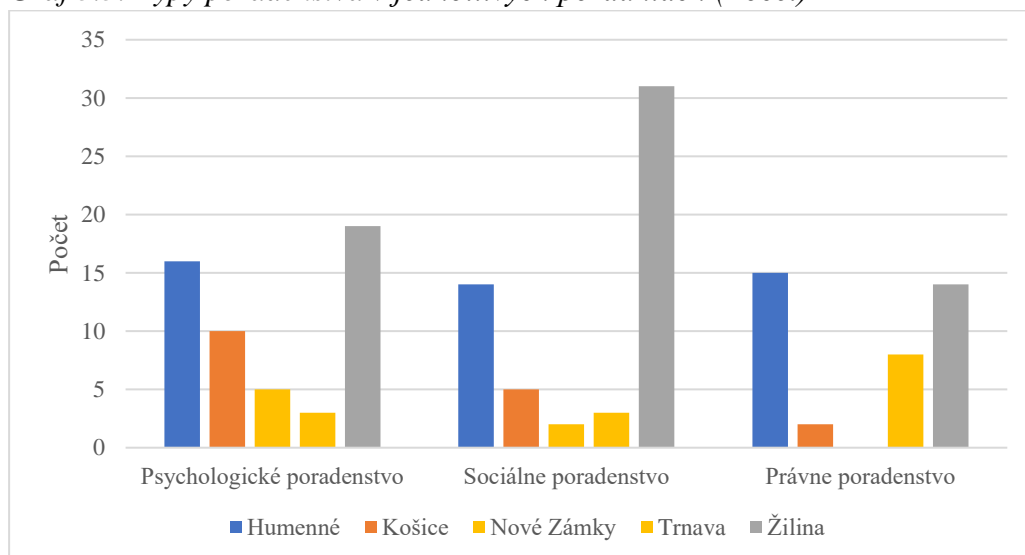
poznateľne viac využívajú psychologické poradenstvo (54,5% resp. 58,1%), kým sociálne poradenstvo mladšie vekové ročníky využívajú menej (36,4% resp. 19,4%). Právne poradenstvo je viac využívané strednou (40-59 r.) a staršou (60-75 r.) generáciou (39,8% resp. 55,6%). Mladí do 39 rokov využívajú skôr psychologické poradenstvo a sociálne či právne poradenstvo je pre nich menej potrebné. Starší nad 60 rokov nevyužívajú psychologické poradenstvo, ale zaujímajú sa o poradenstvo v sociálnej a právnej oblasti.

Graf 3.2: Typy poradenstva podľa veku klientov (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Graf 3.3: Typy poradenstva v jednotlivých poradniach (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Z hľadiska okresov doteraz prijaté DSV ukázali, že psychologické poradenstvo je viac žiadané v Žiline, v Humennom a v Košiciach; právne poradenstvo je viac žiadané

v Humennom, v Žiline i v Trnave a sociálne poradenstvo je viac žiadané v Žiline a v Humennom.

Čo sa týka **počtu návštev potrebných na riešenie problémov** v rodinnej poradni, psychologické poradenstvo si vyžadovalo podstatne viac návštev ako iné druhy poradenstva.

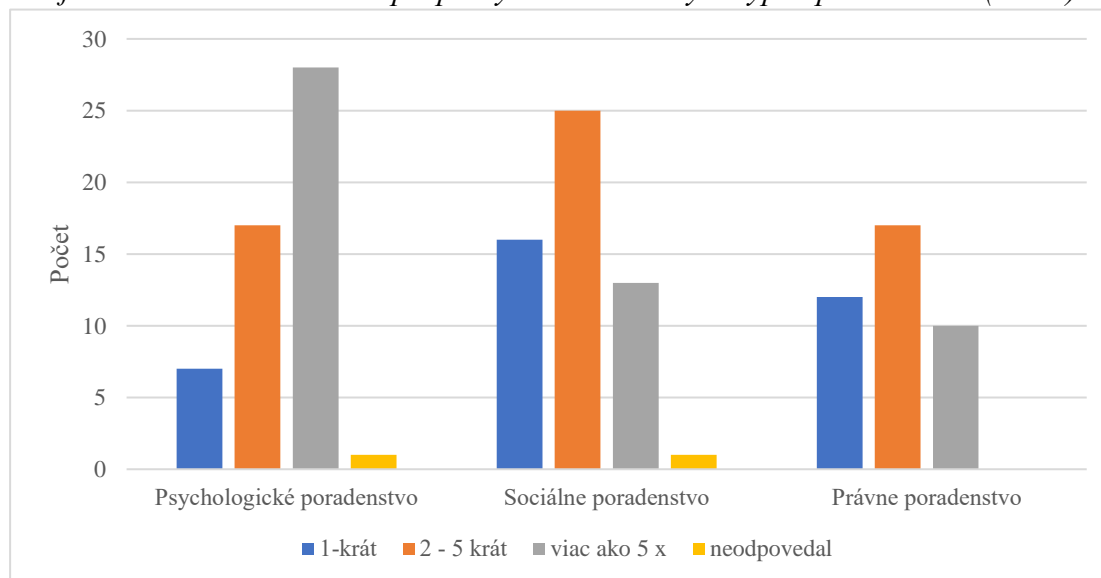
Tabuľka 3.5: Počty návštev podľa typu poradenstva (%)

Počet návštev	Psychologické poradenstvo	Sociálne poradenstvo	Právne poradenstvo
1 – krát	13,2	29,1	30,8
2 - 5 krát	32,1	45,5	43,6
viac ako 5 krát	52,8	23,6	25,6
neodpovedal/a	1,9	1,8	0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Pri psychologickom poradenstve sa až 52,8% prípadov rieši pri viac ako piatich návštevách klienta. Sociálne poradenstvo si v 45,5% prípadov vyžaduje 2 až 5 návštev, kým právne poradenstvo sa v 43,6% prípadov vybaví pri 2 až 5 návštevách a v 31,8% prípadov sa vybaví pri jednej návšteve.

Graf 3.4: Frekvencia návštev pri poskytovaní rozličných typov poradenstva (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Pomerne zaujímavé sú **výpovede o zdrojoch informácií**, teda odkiaľ sa klient dozvedel o rodinnej poradni a o ňou sprostredkovaných službách. Pomerne najčastejším zdrojom informácií o rodinnej poradni sú známi či príbuzní klientov (29,3% respondentov), a to najmä pri využívaní sociálneho poradenstva, ale aj pri psychologickom a právnom poradenstve.

Významným zdrojom informácií sú aj médiá (uviedlo to 12,9% respondentov), najmä v prípade právneho poradenstva (25,6% z počtu prípadov právneho poradenstva bolo vyvolaných mediálnou aktivitou). Tretím najvýznamnejším zdrojom informácií o aktivitách rodinných poradní boli usmernenia zamestnancov ÚPSVR (12,2 % respondentov), a to najmä v prípade psychologického poradenstva. Potenciálni klienti sa o rodinnej poradni tiež dozvedeli z internetovej stránky rodinných poradní (8,2 %), z rozposlaných letákov (8,2 %), v rámci sociálnych sietí (6,1%) a na radu psychológa či lekára (4,1 %). Časť klientov (8,2%) sa o aktivitách rodinných poradní dozvedela náhodne.

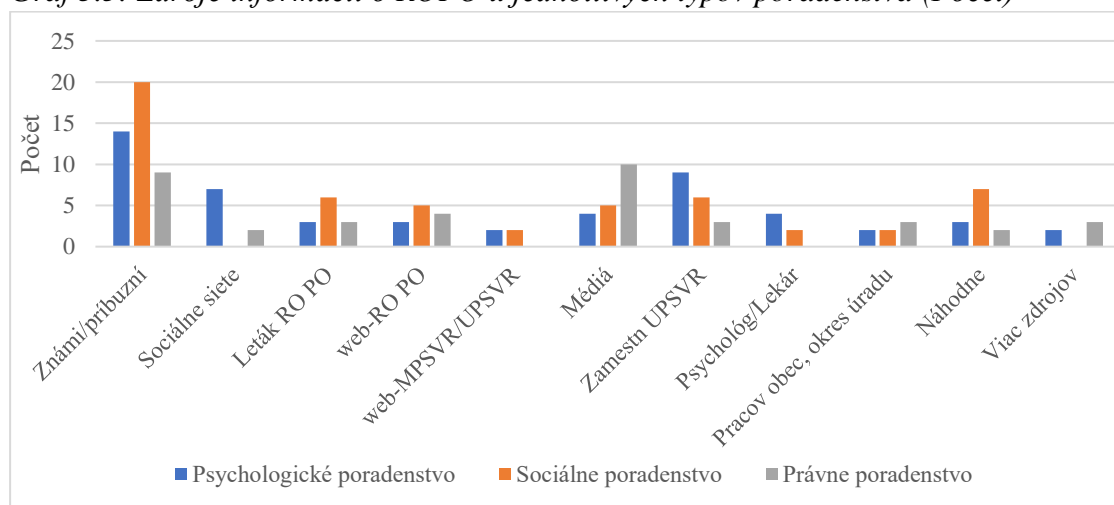
Tabuľka 3.6: Zdroje informácií o ROPO u jednotlivých typov poradenstva (%)

Zdroje info o ROPO	Psychologické poradenstvo	Sociálne poradenstvo	Právne poradenstvo	Spolu
Známi/příbuzní	26,4	36,4	23,1	29,3
Sociálne siete	13,2	0,0	5,1	6,1
Leták ROPO	5,7	10,9	7,7	8,2
web-ROPO	5,7	9,1	10,3	8,2
web- MPSVR/ ÚPSVR	3,8	3,6	0,0	2,7
Médiá	7,5	9,1	25,6	12,9
Zamestnanci ÚPSVR	17,0	10,9	7,7	12,2
Psychológ/Lekár	7,6	3,6	0,0	4,1
Pracov. obec., okres úradu	3,8	3,6	7,7	4,8
Náhodne	5,7	12,7	5,1	8,2
Viac zdrojov	3,8	0,0	7,7	3,4
Spolu	100,2	99,9	100,0	100,1

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

Graf 3.5: Zdroje informácií o ROPO u jednotlivých typov poradenstva (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023. Spracovanie: autor

Tabuľka 3.7: Zdroje informácií o jednotlivých ROPO

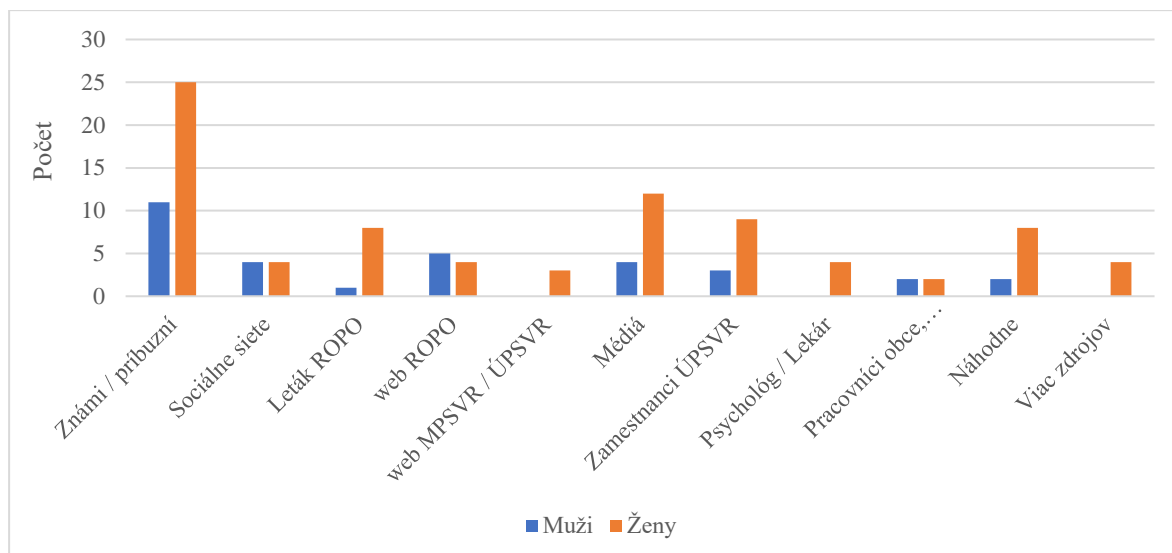
Zdroje informácie o ROPO	Humenné	Košice	Nové Zámky	Trnava	Žilina
Známi/príbuzní	47,4	21,4	0,0	0,0	35,3
Sociálne siete	5,3	14,3	0,0	21,4	2,0
Leták ROPO	7,9	0,0	0,0	0,0	13,7
web-ROPO	2,6	7,1	16,7	7,1	11,8
web-MPSVR/ÚPSVR	2,6	0,0	16,7	0,0	2,0
Médiá	0,0	14,3	0,0	57,1	11,8
Zamestnanci ÚPSVR	13,2	28,6	16,7	0,0	7,8
Psychológ/Lekár	5,3	0,0	16,7	0,0	3,9
Pracov. obec., okres úradu	0,0	7,1	16,7	0,0	3,9
Náhodne	7,9	7,1	0,0	14,3	7,8
Viac zdrojov	7,9	0,0	16,7	0,0	0,0
Spolu	100,1	99,9	100,2	99,9	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

O činnosti ROPO v Žiline, v Humennom i v Košiciach sa najčastejšie klienti dozvedeli od svojich známych či príbuzných, v Trnave z médií. V Žiline, kde bolo v rámci tohto prieskumu najviac respondentov, sa dozvedeli o aktivitách rodinnej poradne tiež z letákov, z web-u rodinných poradní a z médií. V Humennom okrem známych boli dobrými zdrojmi informácií o rodinnej poradni tiež zamestnanci ÚPSVR, letáky a tiež sociálne siete a psychológ či lekár. Aj v Košiciach okrem známych boli zdrojmi informácií o aktivitách rodinnej poradne aj zamestnanci ÚPSVR, sociálne siete a médiá. Napokon v Trnave boli zdrojmi informácií o aktivitách rodinnej poradne médiá a sociálne siete. Z Nových Zámok odpovedali len piati respondenti: pre malý počet ich výpovede nehodnotíme.

Rozdiely v zdrojoch informácií o rodinných poradniach podľa pohlavia boli nasledovné: aj muži, aj ženy získali najviac informácií o rodinnej poradni od známych či príbuzných. Avšak muži viac ako ženy reagovali na zdroje informácií na sociálnych sieťach, na web-e rodinných poradní a na základe odporúčaní pracovníkov obecných či okresných úradov. Ženy viac ako muži potom dostali informácie o aktivitách rodinných poradní z letákov, z médií, z web-u MPSVR/ÚPSVR a od psychológa či lekára.

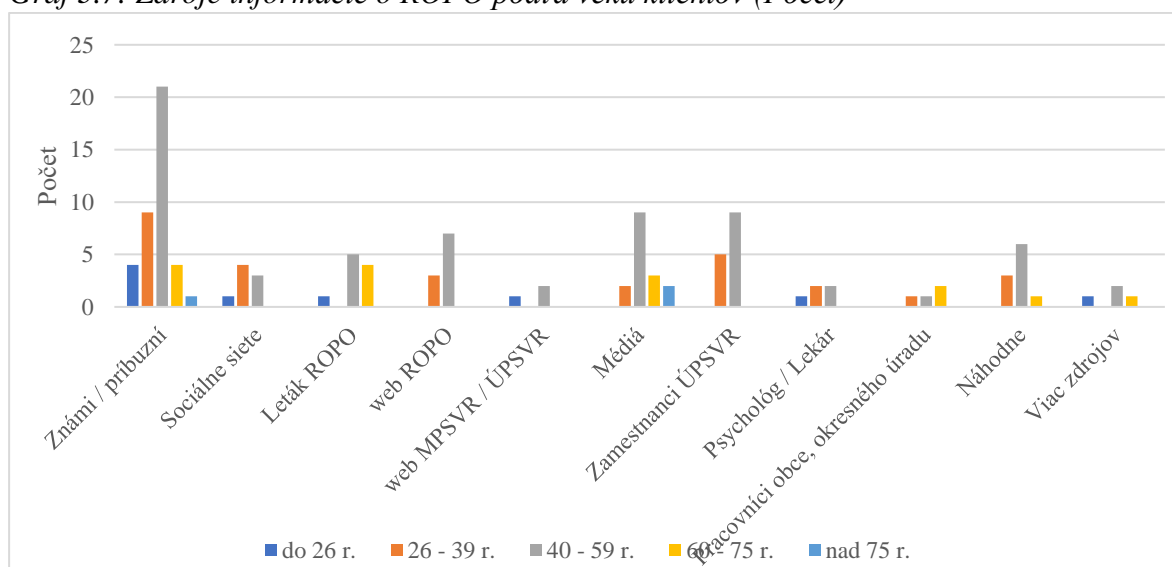
Graf 3.6: Zdroje informácie o ROPO u mužov a u žien (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023. Spracovanie: autor

Mladší vo veku 26-39 rokov dostali informácie o aktivitách rodinnej poradne z veľmi rozličných zdrojov – relatívne viac od známych či príbuzných, ale aj zo sociálnych sietí, od zamestnancov ÚPSVR, ale aj od psychológa či lekára, z médií a z web-u rodinných poradní. Klienti strednej generácie vo veku 40-59 rokov získali najviac informácií o rodinných poradniach od známych či príbuzných a potom z médií, od zamestnancov ÚPSVR a z webových stránok rodinných poradní, ako aj z letákov. Starší vo veku 60-75 rokov sa o aktivitách rodinných poradní dozvedeli od známych či príbuzných, z médií, z letáku, od pracovníkov obecných či okresných úradov. Celkovo, do 26 rokov bolo len 9 respondentov a nad 75 rokov boli len traja respondenti, preto tieto vekové kategórie nebudeme hodnotiť.

Graf 3.7: Zdroje informácie o ROPO podľa veku klientov (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023. Spracovanie: autor

Rozdiely v počte návštev podľa pohlavia, veku a okresu

Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, že rozdiely v počte návštev medzi **mužmi a ženami** sú minimálne. Frekvencia návštev je takmer vyrovnaná.

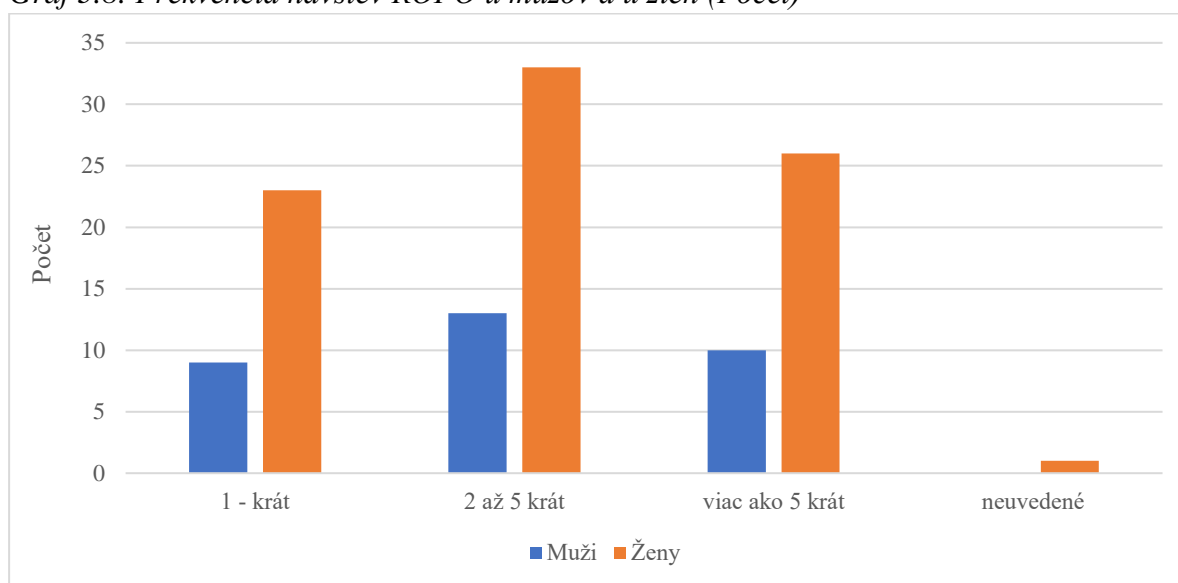
Tabuľka 3.8: Frekvencia návštev ROPO u mužov a u žien (%)

Počet návštev	Muži	Ženy
1 – krát	28,1	27,7
2 až 5 krát	40,6	39,8
viac ako 5 krát	31,3	31,3
neuveďené	0	1,2
Spolu	100,0	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

Graf 3.8: Frekvencia návštev ROPO u mužov a u žien (Počet)

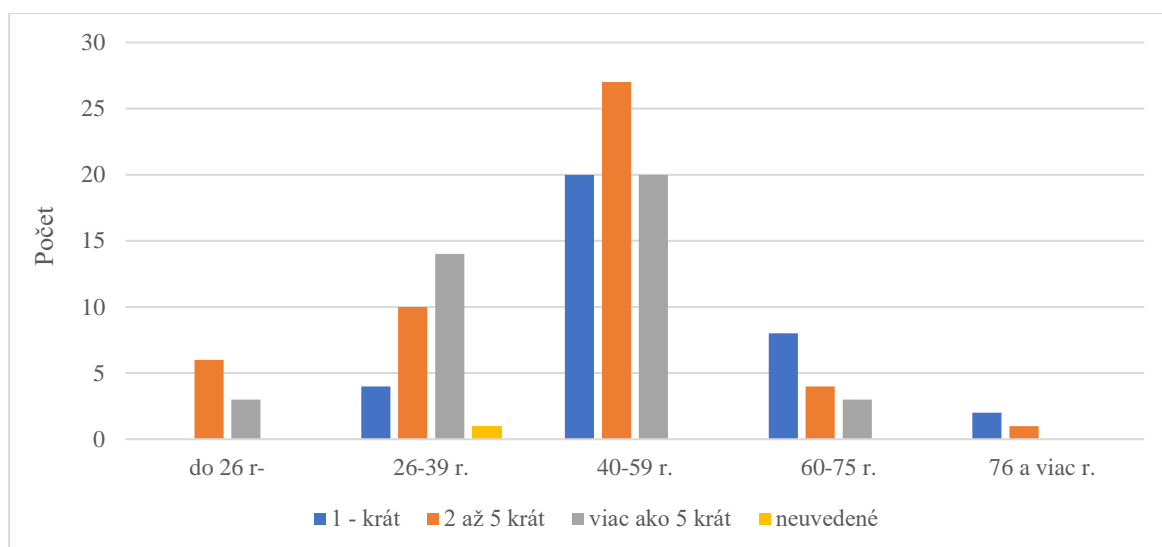

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

Čo sa týka veku, viac návštev absolvovali klienti mladšieho veku (26-39 r.), kým klienti vyššieho veku na riešenie svojho problému potrebovali menej návštev. Konkrétne 48,3% respondentov vo veku 26-39 rokov potrebovalo viac ako 5 návštev, 40,3% respondentov vo veku 40-59 rokov potrebovalo 2 až 5 návštev a pre 53,3% respondentov vo veku 60 -75 rokov stačila na vyriešenie problému jedna návšteva. (Opätovne z titulu nízkeho počtu respondentov nehodnotíme kategóriu najmladších a najstarších klientov.)

Graf 3.9: Frekvencia návštev klientov podľa veku

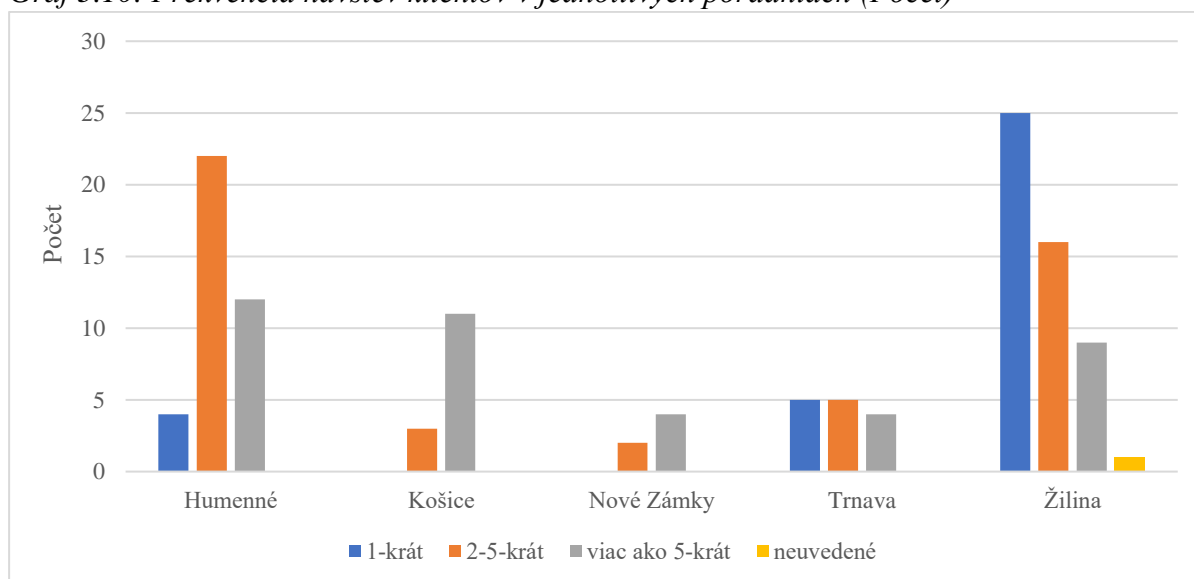

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

V jednotlivých okresoch na vyriešenie problému až pre 48,8% respondentov zo Žiliny stačila jedna návšteva. V Humennom najčastejšie (57,9%) riešili problémy v rozsahu 2 až 5 návštev. V Košiciach v 78,6% prípadoch využili na riešenie problému viac ako 5 návštev. V Trnave rovnaký počet prípadov (35,7%) bol riešený jednorazovou návštevou, návštevami v počte 2 až 5-krát a 28,6% to boli návštevy v počte 6 a viac krát. Situáciu v Nových Zámkoch pre nízky počet respondentov nehodnotíme.

Graf 3.10: Frekvencia návštev klientov v jednotlivých poradniach (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

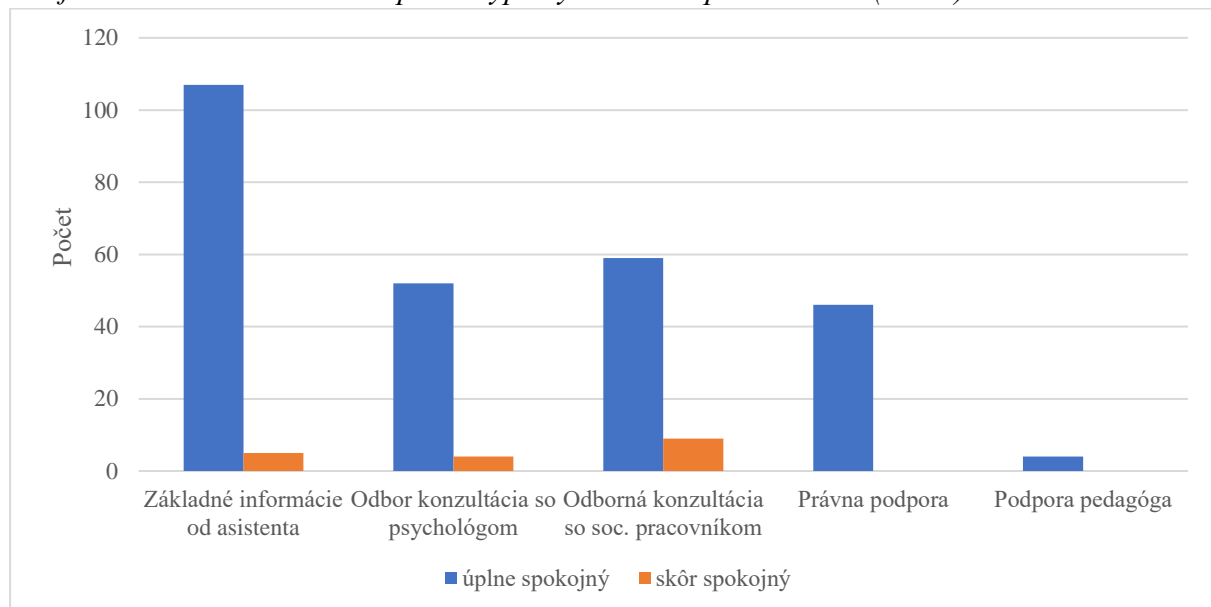

3.2 Subjektívne hodnotenie kvality poskytovaného poradenstva

Klienti sa vyjadrovali aj ku kvalite poskytnutých služieb, keď odpovedali na otázku „Vyjadrite mieru Vašej spokojnosti s poskytnutými službami označením možnosti podľa typu služby, ktorá Vám bola poskytnutá“. Vyjadrenia respondentov boli zisťované na škále od „úplne spokojný“, cez „skôr spokojný“, „skôr nespokojný“ až po vyjadrenie „úplne nespokojný“.

Keďže klientom boli poskytované určité typy poradenstva, vždy sa časť respondentov vyjadrila len ku kvalite nimi využíteho poradenstva (preto bolo toľko odpovedí „netýka sa“ zaznamenaných pri hodnotení poradenstva psychologického či sociálneho, právneho alebo podpory zo strany pedagóga).

Graf 3.11: Hodnotenie aktivít podľa typu vykonaného poradenstva (Počet)

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Analýza DSV poukázala, že klienti poskytnuté poradenské služby hodnotili kladne až veľmi kladne. Buď boli úplne spokojní, alebo (v niektorých prípadoch) skôr spokojní. Približne desatina klientov po absolvovaní odborných konzultácií so psychológom a sociálnym pracovníkom bola „skôr spokojná“, teda neznačili odpoveď „úplne spokojný“. Žiaden klient nehodnotil poskytnuté poradenstvo negatívne (teda absentovali odpovede „skôr nespokojný“ a „úplne nespokojný“).

Tabuľka 3.9: Hodnotenie poradenských služieb klientmi (%)

Poskytnuté služby	Úplne spokojný	Skôr spokojný	Skôr nespokojný	Úplne nespokojný	Spolu
Zákl. informácie od asistenta	95,5	4,5	0,0	0,0	100,0
Odbor konzul so psychológom	92,9	7,1	0,0	0,0	100,0
Odbor. konzul. so sociálnym pracovníkom	86,8	13,2	0,0	0,0	100,0
Právna podpora	100	0,0	0,0	0,0	100,0
Podpora pedagóga	100	0,0	0,0	0,0	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023

Spracovanie: autor

Keď sa podrobnejšie pozrieme na prezentované zistenia, nájdeme niektoré súvislosti spojené s hodnotením „skôr spokojný“. V rámci odborných konzultácií so psychológom relatívne menej hodnotení „úplne spokojný“ sa nachádza medzi klientmi v ROPO Košice (70% úplne spokojný“ a 30% „skôr spokojný“) a medzi klientelou vo veku 40 až 59 rokov (86,7% úplne spokojných a 13,3% skôr spokojných). Z hľadiska pohlavia neboli zaznamenané významné rozdiely v spokojnosti s odbornou konzultáciou so psychológom.

Podobne i v rámci odborných konzultácií so sociálnym pracovníkom sa relatívne menej hodnotení „úplne spokojný“ nachádza medzi klientmi ROPO Košice (16,7% „skôr spokojný“), ale aj v ROPO Humenné (15,8% „skôr spokojný“) i ROPO Žilina (14,3% „skôr spokojný“). Kritickejší pohľad vyjadrili ženy (16,7% „skôr spokojné“) v porovnaní s mužmi (5,3% „skôr spokojní“). Z hľadiska veku kritickejší postoj – „skôr spokojný“ - nachádzame u klientov vo veku 60 až 75 rokov (30% „skôr spokojný“) a vo veku 40 až 59 rokov (12,8% „skôr spokojný“). Pre poradenstvo od sociálneho pracovníka registrujeme relatívne slabšie hodnotenie („skôr spokojný“) medzi jednorazovými návštevníkmi poradne (23% „skôr spokojný“), ale pri vyššej frekvencii návštev spokojnosť s poradenstvom narástla (pokles podielu odpovedí „skôr spokojný“ – na 9,7% v prípade 2 až 5 návštev a na 10,5% pri viac ako piatich návštevách poradne).

Mierne kritickejšie hodnotenie s konzultáciami u psychológa súvisí aj so zdrojmi informácií o rodinnej poradni – 50% „skôr spokojní“ sú klienti, ktorí sa o rodinnej poradni dozvedeli z médií, 11,1% „skôr spokojní“ sú klienti, ktorí sa dozvedeli o rodinnej poradni od zamestnancov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a 6,7% „skôr spokojní“ sú klienti, ktorí sa dozvedeli o rodinnej poradni od svojich známych. Ostatné zdroje informácií o rodinných poradniach – teda zo sociálnych sietí, z web-stránok, od psychológa či lekára sú spájané len s hodnoteniami psychologického poradenstva ako „úplne spokojní“.

Pri konzultáciách so sociálnymi pracovníkmi v súvislosti so zdrojmi informácií o rodinných poradniach nachádzame mierne kritickejšie hodnotenie („skôr spokojní“) klientov, ktorí sa o rodinnej poradni dozvedeli od zamestnancov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (22,2% „skôr spokojní“), od známych (23,8% „skôr spokojní“) a tí, ktorí sa do rodinnej poradne dostali náhodne (12,5% „skôr spokojní“). Pri ostatných zdrojoch informácií o rodinných poradniach je hodnotenie spokojnosti so sociálnym poradenstvom len „úplne spokojný“.

3.3 Podpora šírenia dobrých skúseností s prácou rodinných poradní

Do portfólia dotazníka spätnej väzby patrí aj šírenie mena a služieb rodinných poradní. Preto klienti odpovedali tiež na otázku: „Odporučili by ste služby rodinnej poradne svojim známym?“ Respondenti sa vyjadrili takmer jednomyselne (97,6%) v zmysle odporúčenia služieb rodinnej poradne aj svojim známym.

Tabuľka 3.10: Odporúčenie využitia ROPO

Odporúčenie ROPO známym	Počet	%
určite áno	120	97,6
skôr áno	3	2,4
Spolu	123	100,0

Zdroj: Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023
 Spracovanie: autor

Vyhodnotenie spätnej väzby – voľné vyjadrenia

Svoje hodnotenie rodinnej poradne a jej jednotlivých pracovníkov mali klienti možnosť detailnejšie uviesť vo forme voľného vyjadrenia sa a tiež uvedenia postrehov a návrhov na zlepšenia. Možnosť voľného vyjadrenia sa k prístupu v rodinnej poradni využilo 47 klientov (61,8%). Z vyjadrení klientely všetkých piatich rodinných poradní vyplýva ich veľká spokojnosť s prácou pracovníkov rodinných poradní. Konkrétne, hodnotenia boli uvádzané v súvislosti s pozíciou psychológa, sociálneho pracovníka, ale aj právnik. Vyjadrená bola spokojnosť so spoluprácou s pani psychologičkou, s rozhovorom s ňou a jeho výsledkom:

„So službou a rozhovorom s pani psychologičkou som bola veľmi spokojná. Veľmi zrozumiteľne mi vysvetlila moju situáciu a popísala pocity a emócie. ... Cítim sa omnoho lepšie a šťastnejšie.“ (Klientka ROPO Humenné)

„So sedením s pani psychologičkou som bola veľmi spokojná. Rady, ktoré mi poskytla, mi veľmi pomohli.“ (Klientka ROPO Humenné)

U sociálnej pracovníčky klienti oceňovali komunikáciu, ochotu vypočuť si problém, poskytnutý čas, radu a podporu:

„Bez sociálnej pracovníčky by som moju situáciu nezvládla, sama by som do toho nešla, vďaka nej som sa pohla s niekoľkoročnou záležitosťou. Ďakujem.“ (Klientka ROPO Trnava)

„Niekoľkokrát som telefonicky komunikovala so sociálnou pracovníčkou, ktorá vždy ochotne vypočula situáciu mojich maloletých príbuzných, neúnavne hľadala riešenia, ako im pomôcť a takmer neriešiteľný problém vnímala pozitívne, čím mi veľmi pomáhala nevzdať sa a naďalej sa usilovať o pomoc deťom napriek všetkým prekážkam a neochote príslušných orgánov.“ (Klientka ROPO Žilina)

„Bola som veľmi spokojná. Sociálna pracovníčka mala na mňa čas, vypočula ma a dobre mi poradila. Chcem sa jej poďakovať.“ (Klientka ROPO Humenné)

Podobne pozitívne bol hodnotený aj prístup pani právničky. Všetky voľné vyjadrenia týkajúce sa práce právničky pochádzali od klientov z ROPO Humenné. Oceňovali predovšetkým jej pomoc pri spracovaní potrebných dokumentov.

Medzi voľnými vyjadreniami klientely figurovalo aj pozitívne vnímanie nastavenia organizácie rodinných poradní - ich bezplatnosť, dostupnosť, krátke termíny, krátka doba čakania, možnosť telefonických konzultácií, ako aj pozitívne hodnotenie prostredia poradne, napríklad:

„Právnička mi vždy pomôže aj telefonicky. Je super, že služby sú bezplatné. Máte krásne kancelárie.“ (Klientka ROPO Humenné)

Na druhej strane, niektorí klienti mali problém s hľadaním poradne na tmavej chodbe. V letných mesiacoch zase bolo častou pripomienkou teplo. Medzi návrhy na zlepšenia preto patrili riešenia osvetlenia čakárne/chodby a zavedenie klimatizácie v priestoroch ROPO a v čakárni.

Celkovo klienti oceňovali príjemné pracovné prostredie a kvalifikovanosť pracovníkov a pracovníčok poradne:

„V rodinnej poradni pracujú kvalifikovaní odborníci, ktorí vedia poradiť, usmerniť. Sú to veľmi empatickí ľudia, ktorí vedia podporiť človeka. Odporučila by som to ďalej ostatným ľuďom.“ (Klientka ROPO Humenné)

Kladne bola tiež hodnotená empatia pracovníkov, ich ľudský, chápaný, individuálny a profesionálny prístup, ústretovosť. Odznali aj poďakovania za pomoc s riešením problému:

„Veľmi, veľmi z celého srdca ďakujem za všetku Vašu milú pomoc aj Vašich kolegov.“

(Klient ROPO Trnava)

Záver

Na výskumnú otázku o miere spokojnosti s poskytnutými službami možno odpovedať, že prevažná väčšina klientov pozitívne hodnotila prínos poradenských služieb pre riešenie ich problémov. Iba nízky podiel respondentov vyjadril nižšie hodnotenie ako „úplne spokojný“.

Analýza DSV poukázala na to, že klienti – muži, ktorí v dotazníku formulovali svoju spokojnosť ako „spokojní klienti“, vyhľadávali skôr právne poradenstvo, kým klientky – ženy, ktoré v dotazníku formulovali spokojnosť ako „spokojní klienti“, vyhľadávali viac psychologické poradenstvo. Čo sa týka vekovej kategórie, najviac klientov je zo strednej generácie, ktorá aj najviac využíva sociálne i psychologické poradenstvo. Mladší klienti vo veku 26-39 rokov na vyriešenie svojho problému absolvovali v rodinnej poradni menší počet odborných intervencií. Regionálne špecifiká poukazujú na viacpočetné konzultácie, resp. na dlhodobejší poradenský proces, a to najmä v košickom a humenskom regióne v porovnaní s ostatnými rodinnými poradňami. Perspektívne je vhodné podporovať práve kvalitný a odborný poradenský proces a sprevádzanie (guidance), a nie jednorazové „poradenie“.

Do budúca je pozitívne, že možno očakávať šírenie dobrého mena pilotných rodinných poradní zo strany spokojných klientov. Keď pripomenieme, že respondenti sa najčastejšie dozvedeli o možnosti využiť rodinné poradne od svojich známych či od rodiny, isté predpokladané osobné odporúčania klientov napomôžu rozšíriť záujem o služby týchto rodinných poradní.

Výsledky prieskumu poukazujú aj na to, že pre potenciálnych klientov dôležitými informátormi o rodinných poradniach sú zamestnanci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a tiež médiá a internetové stránky. Spolupráca s ÚPSVR a aktivita na internete by sa mohli premietnuť do stálych povinností pracovníkov rodinných poradní.

4 SPOLUPRÁCA RELEVANTNÝCH ORGANIZÁCIÍ S RODINNÝMI PORADŇAMI - PRIESKUM SIEŤOVANIA

4.1 Metodické východiská realizácie prieskumu

Prieskum s cieľom zmapovať faktory spolupráce rodinných poradní s ďalšími relevantnými subjektami, ktoré poskytujú psychologické služby rôznej špecializácie, sa realizoval prostredníctvom online dotazníka v dňoch 27.6.2023 až 15.7.2023.

V súvislosti s napĺňaním uvedeného cieľa boli stanovené nasledovné hlavné výskumné otázky:

- VO1: Aká je miera informovanosti relevantných subjektov o existencii rodinných poradní?
- VO2: Aký je stav aktuálnej spolupráce relevantných subjektov s rodinnými poradňami?
- VO3: Aký je záujem a postoje k spolupráci s rodinnými poradňami v budúcnosti?
- VO4: V ktorých oblastiach činností a problematík vidia relevantné subjekty perspektívu spolupráce s rodinnými poradňami?

Dotazník tvorilo celkovo 12 uzavretých, polouzavretých a otvorených otázok s možnosťou výberu jednej alebo viacerých odpovedí a s možnosťou doplnenia vlastnej voľnej odpovede.

Do prieskumu bolo priamo oslovených 226 subjektov, ktoré boli kontaktované zamestnancami pilotných rodinných poradní a tiež tie subjekty, ktoré boli dohľadané v aktivite 1.1 v rámci mapovania existujúcej siete poskytovateľov poradenstva.

V uvedenej fáze projektu zatiaľ do prieskumu neboli oslovované mestské/obecné úrady a školy, ktorých úlohu vidíme predovšetkým v spolupráci pri realizácii preventívno-výchovnej činnosti. Na identifikáciu ich kooperácie s rodinnými poradňami v tejto oblasti činností je potrebný väčší časový odstup a etablovanie rodinných poradní aj v realizácii preventívno-výchovnej činnosti.

Zo zúčastnených subjektov odpovedalo celkovo 143 respondentov, pričom v rámci niektorých subjektov sa do prieskumu zapojilo viac zamestnancov. Vyskytli sa však prípady, keď v rámci jednej inštitúcie boli medzi rôznymi pracovníkmi (respondentmi) zaznamenané rôzne odpovede týkajúce sa poznateľnosti rodinných poradní. Z tohto dôvodu sú výsledky prieskumu vyhodnocované z hľadiska fyzických osôb - jednotlivcov, nie z hľadiska inštitúcie / organizácie ako celku.

Odpovede boli spracované v štatistickom softvéri SPSS for Windows, vyhodnotené frekvenčnou a vzťahovou analýzou a interpretované.

Hlavné charakteristiky výskumného súboru

Regionálna štruktúra

Z hľadiska regionálnej štruktúry, boli do prieskumu oslovené subjekty z krajov, v ktorých pôsobia v súčasnosti rodinné poradne (z Trnavského, z Nitrianskeho, zo Žilinského, z Prešovského a z Košického kraja), avšak zapojilo sa aj niekoľko respondentov z ostatných troch krajov (celkovo 8 osôb). Najvyšším podielom (31,5%) bol zastúpený Prešovský kraj, nasledovaný Nitrianskym krajom (24,5%) a Trnavským krajom (18,9%). Necelých 10% respondentov pôsobilo u poskytovateľov v Žilinskom kraji (9,8%). Z Košického kraja bolo 6,3% respondentov. Detailné regionálne zastúpenie prináša nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 4.1: Štruktúra respondentov z hľadiska regionálneho rozloženia

Kraj	Počet	%
Bratislavský	2	1,4
Trnavský	27	18,9
Trenčiansky	4	2,8
Nitriansky	35	24,5
Žilinský	14	9,8
Banskobystrický	2	1,4
Prešovský	45	31,5
Košický	9	6,3
neuveденé	5	3,5
Spolu	143	100,0

*Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
 Spracovanie: autorka*

Najvyšším podielom boli v prieskume zastúpené okresy Nitra (14%, abs. 20), Poprad a Trnava (zhodne po 9,1%, po 13 respondentov). Zástupcovia z dvoch subjektov pôsobili vo viacerých okresoch. Jeden subjekt pôsobil na západnom Slovensku v Bratislavskom kraji (všetky okresy) a v Trnave a jeden subjekt na východnom Slovensku (okresy Prešov, Humenné, Snina, Bardejov, Svidník).

Štruktúra podľa typu poskytovateľa

Do prieskumu boli zapojení respondenti pôsobiaci u subjektov poskytujúcich psychologické služby rôznej špecializácie v rámci štátnej správy, ambulatného sektora, súkromného i mimovládneho sektora.

Najvyšším podielom boli v prieskume zastúpení respondenti pôsobiaci na jednotlivých oddeleniach Úradov práce sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR). Konkrétne boli zastúpené oddelenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej tiež OSPODaSK), (19,6%, abs. 28). Referáty poradensko-psychologických služieb (ďalej tiež RPPS) (13,3%, abs. 19) ako aj iné oddelenia (16,1%, abs. 23) - predovšetkým respondenti z oddelení hmotnej núdze (ďalej tiež HN), štátnych sociálnych dávok (ďalej tiež ŠSD) a náhradného výživného (ďalej tiež NV) na ÚPSVR. Celkovo 14 respondentov (9,8%) pôsobilo v bezplatných dlhových poradniach (ďalej tiež BDP) a dvaja na Ústredí práce sociálnych vecí a rodiny (ďalej tiež Ústredie PSVR). Prieskumu sa tiež zúčastnili respondenti pôsobiaci v centrách poradenstva a prevencie v rámci školského systému. Celkovo 12 opýtaných pôsobilo v Centrách poradenstva a prevencie (ďalej tiež CPP) a 6 zo špecializovaných CPP, ktoré poskytujú špecializovanú starostlivosť piatej úrovne pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Ďalší respondenti pôsobili v mimovládnych organizáciách (7%, abs. 10), v charite/cirkevných organizáciách (2,1%, abs. 3), v ambulanciách klinickej psychológie (8 respondentov, 5,6%) a v ambulanciách poradenskej psychológie (2 respondenti, 1,4%). Štruktúru respondentov podľa typu poskytovateľa prináša nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 4.2: Štruktúra respondentov podľa typu poskytovateľa u ktorého pôsobia

	Počet	%
Oddelenie SPOD a SK na ÚPSVR	28	19,6
ÚPSVR – iné oddelenie (napr. odd. ŠSD, PHN a NV)	23	16,1
RPPS na ÚPSVR	19	13,3
Bezplatná dlhová poradňa	14	9,8
Iné (napr. zariadenie soc. služieb, nadácia)	13	9,1
Centrum poradenstva a prevencie	12	8,4
Mimovládna organizácia	10	7,0
Ambulancia klinickej psychológie	8	5,6
Špecializované centrum poradenstva a prevencie	6	4,2
Charita / cirkevná organizácia	3	2,1
Ambulancia poradenskej psychológie	2	1,4
Ústredie PSVR	2	1,4
Neuvedené	3	2,1
Spolu	143	100,0

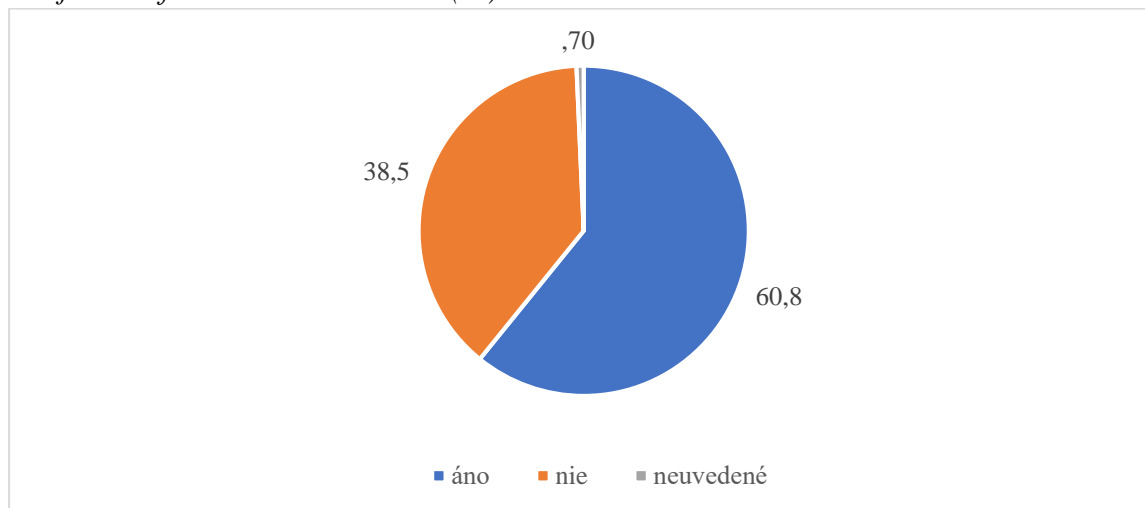
Zdroj: Dotazník siet'ovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
 Spracovanie: autorka

4.2 Aktuálny stav v informovanosti o rodinných poradniach

Jednou z hlavných výskumných otázok bolo zistenie miery informovanosti relevantných subjektov o existencii rodinných poradní. Z odpovedí vyplynulo, že približne 60,8% opýtaných

(abs. 87) v minulosti zachytilo informáciu o existencii rodinnej poradne v okrese, resp. v kraji svojho pôsobenia. O existencii rodinnej poradne nepočulo 55 respondentov (38,5%). Jeden respondent odpoveď neuviedol. Štruktúru odpovedí znázorňuje nasledujúci graf.

Graf 4.1: Informovanosť o ROPO (%)

*Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
 Spracovanie: autorka*

V závislosti od typu poskytovateľa, najvyššia miera informovanosti bola medzi opýtanými z RPPS na ÚPSVR. Takmer 95% týchto respondentov malo informáciu o existencii rodinnej poradne. V rámci ÚPSVR bola nižšia miera informovanosti u respondentov pôsobiacich na OSPOD a SK (takmer 68%). S výrazným odstupom nasledovali iné oddelenia v rámci ÚPSVR (22%). Informovanosť o existencii rodinných poradní sa u respondentov od iných poskytovateľov pohybovala v rozpätí od 50% (pri ambulanciách klinickej a poradenskej psychológie) do takmer 70% (pri mimovládnych organizáciách).

Z hľadiska regionálnej štruktúry spomedzi piatich krajov, v ktorých pôsobia rodinné poradne, bola priemerná miera informovanosti o existencii rodinnej poradne na úrovni 69,3%, s minimom 55,6% (Prešovský kraj) a maximom 100% (Košický kraj, okresy Košice I-IV, Spišská Nová Ves, Rožňava, Trebišov). Zároveň považujeme za potrebné uviesť, že v rámci troch krajov, v ktorých rodinné poradne ešte nepôsobia, mali informáciu o ich existencii dvaja z ôsmich opýtaných (po jednom z Trenčianskeho a z Banskobystrického kraja, okresy Trenčín a Brezno).

Na otázku týkajúcu sa zdroja informácií o rodinnej poradni odpovedalo 87 respondentov, ktorí zachytili informáciu o existencii rodinnej poradne. Uviesť mohli viac zdrojov informácií. Z jedného informačného zdroja sa o rodinných poradniach dozvedeli približne tri štvrtiny (75,9%) respondentov. Z dvoch a viacerých zdrojov malo informácie o rodinných poradniach 24,1% opýtaných.

Najčastejším zdrojom informácií o rodinnej poradni (v 21% prípadov) bol osobný kontakt zamestnancov rodinných poradní so sieťovanými subjektami. Častým informačným zdrojom (v 19,6% prípadov) bola aj internetová stránka MPSVR, Ústredia PSVR, resp. ÚPSVR. Naopak, s výrazným odstupom (7% prípadov) nasledovala internetová stránka rodinnej poradne ako informačný zdroj o existencii rodinnej poradne. Výrazne nižšie zastúpenie mali aj médiá (9,8%) či leták rodinných poradní (7,7%). Približne 8,4% respondentov sa o rodinnej poradni dozvedelo na odbornej konferencii alebo seminári.

Tabuľka 4.3: Zdroje informácií o ROPO

Informačný zdroj	Počet	% (z N=87)
internetová stránka ROPO	10	7,0
internetová stránka MPSVR / Ústredia / úradu PSVR	28	19,6
na odbornej konferencii / seminári	12	8,4
z letáku ROPO	11	7,7
z médií	14	9,8
z osobného kontaktu pracovníkov ROPO	30	21,0
z iného zdroja	21	14,7

Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023

Spracovanie: autorka

Ako vyplýva z tabuľky 4.3, nezanedbateľný počet opýtaných (takmer 15%) zistilo informácie o rodinnej poradni z iného zdroja. Celkovo osem opýtaných sa o rodinnej poradni dozvedelo predovšetkým na pracovných poradách v rámci úradu (napr. s metodikmi RPPS, resp. v rámci porady iných oddelení ÚPSVR). Ďalšími zdrojmi informácií boli:

- kolegovia z iných oddelení, inštitúcií, organizácií či projektov (napr. NP Bezplatné dlhové poradenstvo) (abs. 5 opýtaných) a
- samotný NP ROPO, konkrétne na pracovnom stretnutí s rodinnou poradňou, z informácie zaslanej elektronicky z rodinnej poradne, od distribuovaných klientov z rodinnej poradne, ako aj zo samotného prieskumu sieťovania (abs. 5).

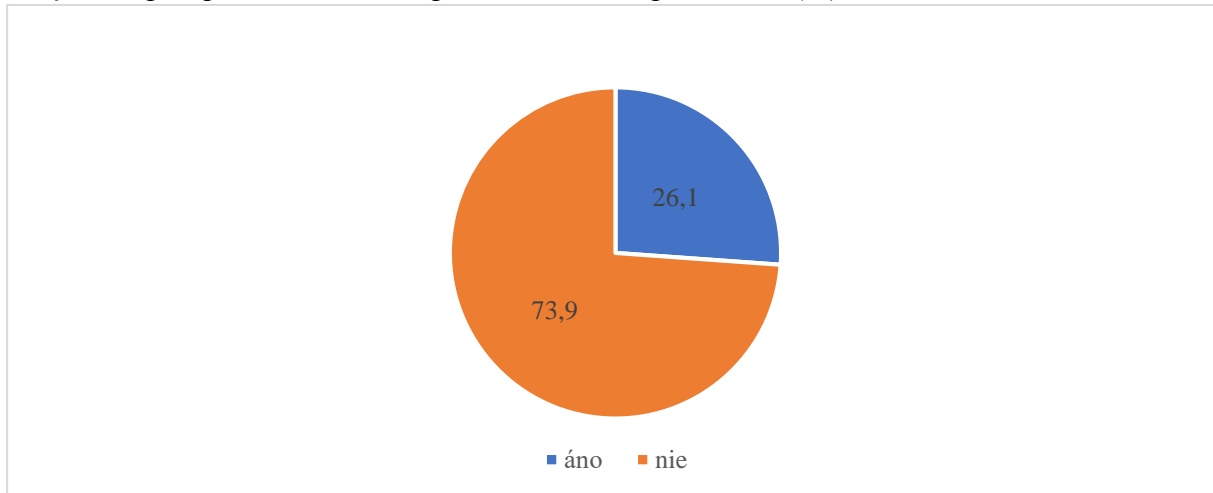
Dvaja respondenti informáciu o rodinných poradniach zachytili na sociálnej sieti. V individuálnych prípadoch bolo zdrojom informácie predchádzajúce zamestnanie a interné usmernenie nadriadenou.

4.3 Spolupráca s rodinnou poradňou

Aktuálna spolupráca

V čase prieskumu spolupracovalo s rodinnou poradňou 23 respondentov, čo predstavuje približne 26% z tých, ktorí informáciu o existencii rodinnej poradne zachytili.

Graf 4.2: Spolupráca s rodinnou poradňou v čase prieskumu (%)

*Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
Spracovanie: autorka*

V čase prieskumu išlo predovšetkým o krátkodobú spoluprácu. Celkovo 14 opýtaných spolupracovalo s rodinnou poradňou maximálne 3 mesiace. Osem respondentov spolupracovalo s rodinnou poradňou približne jeden rok a v jednom prípade bola deklarovaná spolupráca približne pol roka.

V prieskume mali respondenti možnosť uviesť aj druhy činností, ktorým sa v rámci spolupráce s rodinnou poradňou venujú. Respondenti mohli uviesť viac činností, ktoré realizujú v rámci spolupráce s rodinnou poradňou. Dve a viac činnosti realizovalo 39,1% respondentov, v rámci jednej činnosti spolupracovalo s rodinnou poradňou 60,9 % respondentov.

Realizované činnosti uvádzané v najvyššej miere boli prvotné oslovenie z rodinnej poradne a odosielanie klientov do rodinnej poradne. Obe činnosti sa realizovali zhodne vo viac ako polovici prípadov - 56,5%. Odosielanie klientov do rodinnej poradne sa realizovalo častejšie ako prijímanie klientov z rodinnej poradne, ktoré bolo uvedené iba piatimi respondentmi. V štyroch prípadoch boli realizované aj telefonické konzultácie s rodinnou poradňou.

Tabuľka 4.4: Druhy realizovaných činností v rámci spolupráce s rodinnou poradňou

	Počet	% (z N=23)
prvotné oslovenie z ROPO	13	56,5
telefonické konzultácie s ROPO	4	17,4
odosielanie klientov do ROPO	13	56,5
prijímanie klientov z ROPO	5	21,7
Iné činnosti (oblasť sociálnych dávok)	1	4,3

Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023

Spracovanie: autorka

V individuálnych prípadoch, medzi typy problémov, s ktorými respondentov navštevujú **klienti z rodinnej poradne**, patrí problematika obetí trestných činov, problematika súvisiaca s opatreniami SPODaSK, problematika domáceho a partnerského násilia, problematika predrozvodová, rozvodová a porozvodová a poradenstvo v oblasti sociálnych dávok. Respondentov navštevujú aj klienti s dlhovou problematikou, možno predpokladať, že sú z rodinnej poradne odosielení do bezplatnej dlhovej poradne.

Respondenti tiež mali možnosť uviesť typy problematík, s ktorými svoju klientelu **odporúčajú do rodinnej poradne**. V prieskume mohli opýtaní uviesť viac problematík. Jednu problematiku uviedlo približne 26% respondentov. Viac problematík, s ktorými by odporučili klientov do rodinnej poradne, uviedlo približne 65% opýtaných.

Tabuľka 4.5: Problematiky odporučené do rodinnej poradne

Typy problémov	Počet	% (z N=23)
rodinné vzťahové problémy	16	69,6
manželská a partnerská problematika	14	60,9
vzťahové problémy (mimo manželských a rodinných vzťahových)	9	39,1
osobnostné problémy	9	39,1
strata blízkej osoby, krízové rodinné situácie	9	39,1
rozvod, rozchod	9	39,1
iné	3	13,0

Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023

Spracovanie: autorka

Najpočetnejšou problematikou, s ktorou by opýtaní odporučili svojich klientov do rodinnej poradne, boli rodinné vzťahové problémy (v 16 prípadoch), nasledované manželskou a partnerskou problematikou (14 prípadov). Zhodne sa v deviatich prípadoch vyskytlo odporúčenie v prípade vzťahových problémov mimo manželských a rodinných vzťahových, osobnostných problémov, strata blízkej osoby a krízové rodinné situácie a v prípade rozvodu/rozchodu. V troch prípadoch sa vyskytli aj iné problematiky (pomoc s hľadaním náhradného

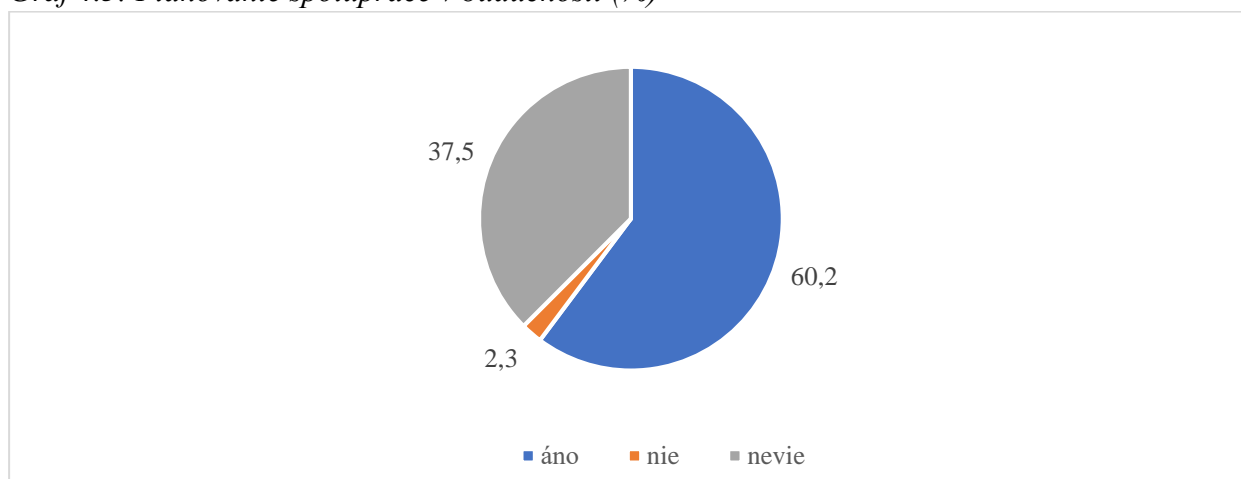
ubytovania, problematika osôb so zdravotným postihnutím, právne poradenstvo pre osoby so zdravotným postihnutím).

Plánovaná spolupráca

Na otázku ohľadne plánovania spolupráce s rodinnou poradňou v budúcnosti odpovedalo 88 respondentov. V drvivej väčšine ide o podsúbor opýtaných, ktorí disponovali informáciou o existencii rodinnej poradne. Celkovo 53 (60,2%) z nich deklarovalo plánovanie spolupráce s rodinnými poradňami v budúcnosti.

Približne 37,5% (abs. 33) respondentov sa v čase prieskumu ešte nevedelo vyjadriť k plánovaniu spolupráce a dvaja respondenti neplánovali spoluprácu.

Graf 4.3: Plánovanie spolupráce v budúcnosti (%)

Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
 Spracovanie: autorka

Ako vyplýva z nasledujúcej tabuľky (tabuľka 4.6), približne 38% opýtaných z týchto 53 respondentov spolupracovalo s rodinnou poradňou už v čase realizácie prieskumu.

Tabuľka 4.6: Prehľad spolupráce subjektov s rodinnými poradňami (Počet)

		Aktuálna spolupráca s ROPO		Spolu
		áno	nie	
Plánovanie spolupráce v budúcnosti	áno	20	33	53
	nie	0	2	2
	neviem	3	30	33
Spolu		23	65	88

Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
 Spracovanie: autorka

Z uvedených dát tiež vyplýva, že **aktuálna skúsenosť so spoluprácou respondentov s rodinnými poradňami zvyšuje šancu ich vzájomnej spolupráce do budúcnosti.** Medzi

respondentmi, ktorí aktuálne spolupracovali s rodinnou poradňou až takmer 87% plánovalo s ňou spolupracovať aj v budúcnosti.

Naopak, tento podiel bol významne nižší v podkategórii respondentov **bez skúsenosti so spoluprácou** s rodinnou poradňou. Konkrétne, záujem o spoluprácu v budúcnosti v tejto podkategórii deklarovalo iba takmer 51% opýtaných. Na druhej strane, pozitívne je zistenie, že iba minimálny počet respondentov (abs. 2 opýtani, 3%) odmietol potenciálnu spoluprácu. Zároveň relatívne vysoký bol podiel nerozhodnutých respondentov. Približne 46% ešte nevedelo, či má v budúcnosti záujem spolupracovať s rodinnou poradňou.

Podobne ako pri aktuálnej spolupráci, aj pri potenciálnej spolupráci v budúcnosti mohli respondenti uviesť viac druhov činností, v ktorých si vedia predstaviť kooperáciu s rodinnou poradňou. Viac druhov činností uviedlo 41,5% a jeden druh 58,5% opýtaných.

Tabuľka 4.7: Druhy činností potenciálnej spolupráce s rodinnou poradňou v budúcnosti

Činnosť	Počet	% (z N=53)
multidisciplinárna spolupráca pri riešení problémov konkrétnych klientov	43	81,1
preventívno-výchovná činnosť	17	32,1
spoločné pracovné workshopy	11	20,8
rodinné konferencie	11	20,8
terénna práca (návšteva v domácnosti klienta)	9	17,0
iné	6	11,3

Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
 Spracovanie: autorka

Spomedzi **jednotlivých druhov činností** najväčší záujem (43 prípadov, približne 81%) zo strany respondentov bol o multidisciplinárnu spoluprácu s rodinnou poradňou pri riešení problémov konkrétnych klientov. S výrazným odstupom nasledovala preventívno-výchovná činnosť, o ktorú mala záujem takmer jedna tretina respondentov (32,1%). Približne 21% respondentov malo záujem spolupracovať s rodinnou poradňou pri realizácii spoločných pracovných workshopov a rodinných konferencií. Zároveň 17% videlo priestor pre spoluprácu s rodinnou poradňou v terénnej práci spočívajúcej v návšteve domácnosti klienta. Šesť respondentov uviedlo aj iné činnosti v rámci potenciálnej spolupráce: "informačné poradenstvo a pomoc pri riešení problematických vzťahov", "pomoc riešením starostlivosti o maloleté deti pred a po rozvoze manželstva či v prípade nefunkčnej rodiny", "osobná asistancia a iné podporné nástroje pre osoby s ŤZP v podmienkach SR", "poskytnutie informácií klientom v hmotnej núdzi", "všeobecná informácia klienta o možnosti využiť služby rodinnej poradne v

prípade, ak sa jeho situácia netýka dlhovej alebo finančnej situácie, po vyhodnotení situácie psychológa BDP", "vzájomné odporúčanie klientov, v prípade potreby vzájomná konzultácia".

Tabuľka 4.8: Zájum o spoluprácu v jednotlivých problematikách

	Počet	% (z N=52)
Rodinné vzťahové problémy	34	65,4
Manželská a partnerská problematika	30	57,7
Problematika predrozvodová, rozvodová, porozvodová	24	46,2
Poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s aktuálnymi potrebami klienta	21	40,4
Problematika domáceho a partnerského násillia	20	38,5
Problematika závislostí od alkoholu, drog	19	36,5
Problémy súvisiace so stratami blízkych a krízovými rodinnými situáciami	17	32,7
Poradenstvo v oblasti sociálnych dávok	17	32,7
Problematika súvisiaca s opatreniami SPODaSK	16	30,8
Problematika súvisiaca s chudobou a začlenením do spoločnosti	16	30,8
Osobnostné problémy	14	26,9
Poradenstvo v oblasti zamestnanosti	14	26,9
Problematika obetí trestných činov a deliktov	14	26,9
Problematika závislostí od internetu, počítačov, sociálnych sietí	14	26,9
Problematika šikanovania	13	25,0
Iné ako manželské a rodinné vzťahové problémy	11	21,2
Iné (dlhová problematika, ekonomické poradenstvo)	3	5,8

Zdroj: Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
 Spracovanie: autorka

Na otázku ohľadne **typov problémov**, pri ktorých by opýtaní **spolupracovali s rodinnou poradňou v budúcnosti**, odpovedalo 52 respondentov. Cieľom otázky bolo zmapovať záujem o spoluprácu pri konkrétnych typoch problémov. Otázka sa nezameriavala na identifikáciu potenciálnych tokov klientov medzi rodinnou poradňou a spolupracujúcimi subjektami.

Respondenti mohli uviesť viac typov problémov. Veľká väčšina (83%) opýtaných si spoluprácu s rodinnou poradňou vie predstaviť pri riešení viacerých typov problémov. Škála problematik, pri ktorých by pracovníci subjektov spolupracovali je rôznorodá, a do istej miery odráža agendu daného typu subjektu. Najvyšší podiel, takmer dve tretiny (65,4%) tvorili širšie rodinné vzťahové problémy nasledované manželskými a partnerskými problémami (57,7%) a predrozvodovou, rozvodovou a porozvodovou problematikou (46,2%). V uvedených oblastiach si spoluprácu s rodinnou poradňou vedia predstaviť predovšetkým RPPS (najmä v oblasti riešenia manželských a partnerských problémov) a OSPOD a SK (primárne pri riešení rodinných vzťahových problémov a predrozvodovej, rozvodovej a porozvodovej problematiky). S rodinnou poradňou by respondenti naprieč jednotlivými typmi poskytovateľov spolupracovali aj v prípade potreby riešenia právnych problémov súvisiacich s aktuálnymi problémami klienta (40,4%). Nezanedbateľný je počet tých, ktorí by

spolupracovali v prípade výskytu domáceho a partnerského násilia (38,5%), látkových závislostí (36,5%) a problémov súvisiacich so stratami blízkych a s krízovými rodinnými situáciami (32,7%). Uvedené problematiky figurovali popri respondentoch z RPPS a OSPOD a SK predovšetkým u osôb pracujúcich v centrách poradenstva a prevencie. Potenciálnu spoluprácu pri riešení problematiky súvisiacej s chudobou a začlenením sa do spoločnosti uviedlo takmer 31% respondentov, predovšetkým z bezplatných dlhových poradní. Detailný prehľad jednotlivých problematík pre potenciálnu spoluprácu s rodinnou poradňou prináša nasledujúca tabuľka 4.8.

4.4 Celkové zhodnotenie spolupráce s rodinnou poradňou

Približne polovica respondentov (abs. 79) využila možnosť voľného vyjadrenia sa k spolupráci s rodinnou poradňou. Bolo medzi nimi 6 respondentov z ambulancii klinickej psychológie, 9 respondentov z BDP, 8 respondentov z CPP, 3 respondenti zo špecializovaného CPP, 3 respondenti pôsobiaci v charite / cirkevnej organizácii, 5 respondenti z MVO, 10 respondentov z RPPS, 14 respondentov SPOD a SK, 12 respondentov z iných oddelení ÚPSVR (napr. ŠSD HN NV) a 6 respondentov z iných organizácií (Denné centrum pre seniorov, knižnica, atď.).

Vo voľnom vyjadrení deväť respondentov od poskytovateľov rôzneho typu explicitne uviedlo **nedostatok informácií o rodinných poradniach**. Konkrétne, dostatočnými informáciami o rodinných poradniach by radi disponovali niektoré RPPS na ÚPSVR (abs. 2), resp. iné oddelenia na ÚPSVR (SPOD a SK, ŠSD HN NV) (abs.3). Medzi ďalšími poskytovateľmi, ktorí by chceli mať informácie o rodinných poradniach, bola aj ambulancia klinickej psychológie, jedno CPP a dve mimovládne organizácie.

V súvislosti s informovanosťou poskytovateľov o sebe navzájom, bezplatná dlhová poradňa vyjadrila dôležitosť informácií o BDP u pracovníkov rodinných poradní, aby svojich klientov mohli vhodne nasmerovať, keďže podľa vyjadrenia BDP: „*nie je ojedinelé, že prvotnou príčinou problému v rodine býva dlh*“.

Ďalšiu kategóriu tvoria respondenti, ktorí deklarovali **otvorenosť k spolupráci**, resp. súčinnosť s rodinnou poradňou v budúcnosti. Záujem spolupracovať s rodinnou poradňou v budúcnosti deklarovalo aj vo voľnom vyjadrení 22 opýtaných zo subjektov rôzneho typu (napr. bezplatné dlhové poradne, ambulancie klinickej psychológie, centrá poradenstva a prevencie, mimovládne organizácie, referáty poradensko-psychologických služieb, oddelenia sociálno-

právnej ochrany detí a sociálnej kurately), vrátane respondentov, ktorí nedisponovali informáciou o existencii rodinných poradní.

„Do budúcnosti by som spoluprácu s rodinnou poradňou prijala. Ako psychológ sa stretávam s klientmi, ktorí riešia rodinné problémy, najmä typu vzťahové konflikty, porozvodové konflikty atď. Viem si predstaviť, že by sme si s rodinnou poradňou presmerovávali klientov tak, aby im bola poskytnutá adekvátne pomoc a podpora pri riešení ich situácie.“ (Bezplatná dlhová poradňa, Nitra)

„Radi Vám budeme odosielať záujemcov o psychologickú podporu, ktorých nebudeme mať kapacitu ošetriť, prípadne ak vznikne počas spolupráce indikácia (záujem) pre prácu s rodinou.“ (Ambulancia klinickej psychológie, Trnava)

„Rada by som nadviazala kontakt s najbližšou rodinnou poradňou, pravdepodobne v Trnave, nakoľko máme dosť objednávok ohľadom konzultácií, poradenstva v tématických rozvodov, sporov po rozvode medzi rodičmi, zanedbávania starostlivosti o deti zo strany zákonných zástupcov. Považujem to za veľmi dobrú myšlienku a pomoc v problematike tejto oblasti. Často riešime problémy mládeže ako sebapoškodzovanie a podobne, kde zlyhala rodina a je potrebná rodinná terapia.“ (Centrum poradenstva a prevencie, Dunajská Streda)

„V spolupráci s rodinnou poradňou vidím veľký prínos pre odd. SPODSK. Hlavne vo včasnom a správnom podchytení problému a následne i v správne nastavenej pomoci danej rodine.“ (OSPOD a SK, Nitra)

K aktuálnej spolupráci sa vyjadrilo 14 respondentov. Spolupráca prebieha napríklad formou odosielania klientov do rodinnej poradne v prípade personálnej vyťaženia subjektu (charita/cirkevná organizácia), resp. odporúčania klientov do rodinnej poradne, z ktorých niektorí využijú služby rodinnej poradne (BDP). Význam spolupráce môže byť aj pri včasnom a správnom zachytení problému (OSPODaSK). Celkovú spokojnosť bez uvedenia bližších informácií o forme spolupráce vyjadrilo 11 respondentov od poskytovateľov rôzneho typu.

„Od otvorenia poradne BDP sme pár klientov odporúčali na poradenstvo do rodinnej poradne, pár klientov služby aj využilo, v 98 % naši klienti BDP nevyužijú služby rodinnej poradne, hoci sú informovaní o ich existencii a poradne majú kancelárie na tej istej spoločnej chodbe, ako sú poradne dlhového poradenstva.“ (Bezplatná dlhová poradňa, Košice)

„Sme veľmi spokojní s poradenstvom v rodinnej poradni, dostávame pozitívnu spätnú väzbu od našich klientov, ktorí sú tam distribuovaní. Adresná, včasná a odborná pomoc na vysokej úrovni.“ (Pacientska organizácia, Žilina)

„Spolupráca s Rodinnou poradňou Nové Zámky je úžasná, vždy vedia nájsť riešenie pre klienta alebo nám poskytnúť primerané informácie k situácii klienta. Maximálna spokojnosť po každej stránke.“ (Bezplatná dlhová poradňa, Nové Zámky)

Celkovo 24 respondentov vo voľnom vyjadrení deklarovalo **nespoluprácu s rodinnou poradňou**. Podobne ako v predchádzajúcich prípadoch, aj v tejto kategórii boli respondenti od poskytovateľov rôzneho typu, napr. niektoré centrá poradenstva a prevencie, niektoré oddelenia ÚPSVR alebo súkromní poskytovatelia. Ako dôvody nespolupráce uvádzali respondenti napríklad neoslovenie na spoluprácu, nepocit'ovanie potreby spolupráce, aktuálne nedostatočné kapacity na spoluprácu, využívanie služieb RPPS, rodinná poradňa sa zatiaľ v okrese nenachádza či nezájem o rodinné poradenstvo zo strany klientely, napr. pri rozvoze (OSPODaSK). Avšak vyskytli sa aj respondenti, ktorí nevylúčili spoluprácu do budúcnosti, ak budú mať na ňu vytvorené podmienky.

„Vzhľadom k okolnosti - poddimenzovaný systém poradenstva a prevencie, je pre nás momentálne problém spolupracovať. Ak MŠVVaŠ situáciu zastabilizuje, sme otvorení spolupráci.“ (Centrum poradenstva a prevencie, Senica)

Niektorí respondenti, ktorí uviedli voľné vyjadrenie k spolupráci s rodinnou poradňou, by uvítali **zriadenie rodinnej poradne v blízkosti** (v meste). Išlo napríklad o mestá Nitra, Bardejov, Poprad.

4.5 Kľúčové zistenia a závery

1. Miera informovanosti o existencii rodinných poradní v čase realizácie prieskumu bola na úrovni približne 60,8%. V závislosti od typu poskytovateľa, miera informovanosti oscilovala na rôznych úrovniach (od približne 95% medzi pracovníkmi a pracovníčkami referátov poradensko-psychologických služieb cez 50% v ambulanciách klinickej psychológie a poradenskej psychológie po približne 22% pri oddeleniach úradov PSVR iných ako RPPS a oddelení SPOD a SK). Dominantnými zdrojmi informácií bol u opýtaných osobný kontakt, resp. osobná návšteva pracovníkov rodinných poradní a internetová stránka Ministerstva PSVR SR, Ústredia, resp. Úradov PSVR.

2. Výsledky prieskumu poukazujú na nižšiu mieru aktuálnej spolupráce s rodinnými poradňami. Iba približne 26% subjektov, ktorí disponovali informáciou o rodinnej poradni, s ňou aj reálne spolupracovalo. Problematika, s ktorou respondenti a respondentky odporúčajú svoju klientelu do rodinnej poradne sa týka najmä rodinných vzťahových problémov a manželských a partnerských problémov. Naopak, z rodinnej poradne k nim prichádza klientela v súvislosti s riešením predrozvodovej, rozvodovej a porozvodovej problematiky, poradenstva v oblasti sociálnych dávok, dlhov ale aj v súvislosti s riešením domáceho a partnerského násillia.

3. Miera záujmu o spoluprácu s rodinnou poradňou v budúcnosti u respondentov, ktorí disponovali informáciou o existencii rodinnej poradne, bola na úrovni 60,2%. Z výskumných zistení vyplynulo, že aktuálna skúsenosť so spoluprácou respondentov s rodinnými poradňami zvyšuje šancu ich vzájomnej spolupráce do budúcnosti. Medzi respondentmi, ktorí aktuálne spolupracovali s rodinnou poradňou až takmer 87% pripúšťa budúcu spoluprácu s rodinnými poradňami; na druhej strane, o budúcu spoluprácu prejavilo záujem len 51 % opýtaných zo skupiny respondentov, ktorí v čase prieskumu s rodinnou poradňou nespupracovali. Zároveň je potrebné uviesť, že záujem o budúcu spoluprácu deklarovala na základe voľných vyjadrení takmer jedna štvrtina opýtaných, ktorí nepoznali, resp. nemali informáciu o existencii rodinnej poradne. Voľné vyjadrenia naznačujú tiež záujem o zriadenie rodinnej poradne v konkrétnych okresoch (napr. Bardejov, Poprad, Nitra).

4. Perspektívu kooperácie s rodinnou poradňou možno vidieť predovšetkým v multidisciplinárnej spolupráci pri riešení problémov klienta v problematike manželských a partnerských vzťahov, rodinných vzťahov a v právnych problémoch súvisiacich s aktuálnymi potrebami klienta. Nezanedbateľný bol aj podiel respondentov so záujmom o spoluprácu v ďalších oblastiach ako je preventívno-výchovná činnosť (približne 32%), spoločné pracovné workshopy a rodinné konferencie (obe po takmer 21%).

5 ANALÝZA NÁKLADOVOSTI RODINNÝCH PORADNÍ

Výsledky analýz prezentované v predchádzajúcich častiach tejto publikácie jednoznačne potvrdzujú význam poradenstva pre jednotlivcov, páry a rodiny, ktoré nadobúda na dôležitosť obzvlášť v období poznamenanom nie len dopadmi pandémie Covid 19, ale aj meniacim sa ekonomickým či sociálnym prostredím. Tvorba a rozširovanie siete rodinných poradní, ktorých význam je nesporný, si však z hľadiska dlhodobej udržateľnosti vyžaduje dostatok finančných prostriedkov.

Cieľom tejto kapitoly je identifikovať a vyčísliť náklady, ktoré sú spojené s bezproblémovým chodom rodinnej poradne. Na základe uvedeného cieľa sme sa pokúsili identifikovať:

1. druhy nákladov, ktoré súvisia priamo s činnosťou rodinnej poradne a nie je možné ich eliminovať bez toho, aby bola ohrozená činnosť rodinnej poradne,
2. minimálne, resp. priemerné mesačné náklady, ktoré je potrebné brať do úvahy na účely bezproblémového chodu rodinnej poradne.

Metodológia

Údaje, ktoré boli prioritne spracované v tomto texte, boli poskytované z ÚPSVR na mesačnej báze, a to za obdobie január – jún 2023. Údaje boli poskytované v členení a štruktúre podľa požiadaviek analytického tímu. Následne boli tieto údaje spracované do tabuliek v programe excel na účely analýzy a vyhodnotenia. Dôležité trendy a zistenia boli zachytené v podobe grafov a boli okomentované.

Analytický tím tiež v súvislosti s vyhodnotením nákladovosti rodinných poradní pozorne sledoval prácu expertného tímu, proces tvorby (a úprav) štandardov rodinných poradní. V mesiaci apríl 2023 sa uskutočnil dotazníkový prieskum zameraný na postrehy zamestnancov rodinných poradní týkajúce sa nákladovosti rodinných poradní.

Kľúčová analýza však vychádzala z poskytovaných reálnych údajov týkajúcich sa nákladov na mzdy, nájomné, stravné a pod. Ide totiž o náklady, ktoré sa pravidelne opakujú a väčšinu z nich možno považovať za nevyhnutné náklady na bezproblémový chod rodinnej poradne. Samozrejme, mzdové náklady (celková cena práce) konkrétnej rodinnej poradne sú determinované počtom „kmeňových“ zamestnancov, teda poradcov (psychológov, sociálnych pracovníkov, pedagógov, právnikov, asistentiek – podľa *Štandardov rodinných poradní*), ale tiež dĺžkou ich praxe atď. Čo sa týka prevádzkových nákladov, do tejto skupiny spadajú

predovšetkým náklady na nájomné a energie a tam je možné vidieť určité regionálne rozdiely v cenách nájmov, pri kreovaní ďalších rodinných poradní je dôležité toto brať do úvahy.

Dotazníkový prieskum medzi zamestnancami rodinných poradní priniesol tiež významné poznatky ohľadom nákladovosti rodinných poradní, a to konkrétne v súvislosti s ich vznikom. V niektorých pilotných rodinných poradniach bol napríklad nábytok poskytnutý zo strany prenajímateľa priestorov, niektoré rodinné poradne si museli zabezpečiť nábytok z vlastných zdrojov. Dôležitou pre dobrú prácu zamestnancov rodinných poradní je tiež kvalitná výpočtová technika, wifi a pod. Aj to spočiatku pri vzniku rodinných poradní nebolo ideálne, časom sa to zo strany zriaďovateľa zabezpečilo.

Inými slovami, náklady spojené s rodinnými poradňami možno rozdeliť na tri základné skupiny, a to na ***náklady spojené s ich vznikom***, na ***náklady súvisiace s ich fungovaním*** a na ***náklady súvisiace s ďalším rozvojom rodinného poradenstva***. My sme sa podľa zadania tohto dokumentu zamerali na zhodnotenie tej druhej skupiny nákladov, čiže na ***náklady spojené s fungovaním rodinných poradní***.

Poznámky

- 1. Pilotné rodinné poradne nevznikli naraz, avšak na analýzu to nemalo vplyv, pretože tá sa v rámci pilotného overovania uskutočnila za mesiace január – jún 2023, kedy už reálne fungovalo všetkých 5 pilotných rodinných poradní (ROPO Trnava, Nové Zámky, Žilina, Košice, Humenné);*
- 2. Počet zamestnancov sa v jednotlivých rodinných poradniach v čase menil, ustálil sa v zásade na počte 6 alebo 7 na jednu rodinnú poradňu; z ROPO Humenné bola v auguste 23 získaná informácia, že jedna pracovníčka odišla na materskú dovolenku, zostalo 5 kmeňových zamestnancov (zatiaľ ďalšie pozície neobsadené);*
- 3. Súčasťou analýzy nákladovosti sú aj náklady na upratovanie, avšak upratovač sa na účely analýz nezapočítava do počtu kmeňových zamestnancov rodinnej poradne;*
- 4. Pri zbieraní údajov sa vychádzalo z ekonomickej rozpočtovej klasifikácie a identifikované boli ako **nevyhnutné náklady sledované za jednotlivé** rodinné poradne tieto:*
  - mzdové náklady a*
  - prevádzkové náklady.*

Mzdové náklady sa sledovali podľa jednotlivých zamestnancov danej rodinnej poradne, na účely analýz sa použili údaje podľa pracovnej pozície, nie podľa mena konkrétneho zamestnanca (psychológ, sociálny pracovník, právnik, pedagóg, asistent).

Relevantná bola **CELKOVÁ CENA PRÁCE**, teda koľko stál zamestnávateľ a daný zamestnanec v sledovanom období (za daný mesiac), pričom sa sledovali údaje za mesiace január – jún 2023. V nadväznosti na uvedené bolo možné vyčísliť, graficky prezentovať a vyhodnotiť:

- vývoj **celkových** mzdových nákladov (celkovej ceny práce) *v jednotlivých rodinných poradniach* v sledovanom období (január – jún 2023),
- vývoj **priemerných** mzdových nákladov (celkovej ceny práce) *v jednotlivých rodinných poradniach* v sledovanom období (január – jún 2023),
- vývoj **celkových** mzdových nákladov (celkovej ceny práce) *za všetky rodinné poradne* v sledovanom období (január – jún 2023),
- vývoj **priemerných** mzdových nákladov (celkovej ceny práce) *za všetky rodinné poradne* v sledovanom období (január – jún 2023).

Prevádzkové náklady sa sledovali v rámci 5 pilotných rodinných poradní tiež podľa príslušných položiek rozpočtovej klasifikácie.

Tu sa žiada podotknúť, že:

- niektoré rodinné poradne mali v rámci nájmu (nájomnej zmluvy) zahrnuté aj náklady na energie a niektoré nie;
- tie rodinné poradne, ktoré mali energie zahrnuté v nájomnej zmluve (Trnava, Nové Zámky, Košice), si vykazovali náklady v dvoch položkách, a to v položke 636 001 – Nájomné za nájom budov, objektov alebo ich časti a v položke 632 005 – Telekomunikačné služby (v rámci 632 Energie, voda a komunikácie);
- tie rodinné poradne, ktoré nemali energie zahrnuté v nájomnej zmluve (Žilina a Humenné), vykazovali okrem položky 636 001 – Nájomné za nájom budov, objektov alebo ich časti a položky 632 005 – Telekomunikačné služby (v rámci 632 Energie, voda a komunikácie) tiež položky 632 001 Energie a 632 002 Vodné, stočné. V ROPO Humenné osobitne evidovali tiež náklady na všeobecný materiál (položka 633 006 Všeobecný materiál v rámci 633 Materiál) a služby (637 004 Všeobecné služby, 637 015 Poistné iné ako do ZP, SP a povinného poistenia vozidla, 637 035 Dane);

Vyčísliť, graficky prezentovať a vyhodnotiť pri prevádzkových nákladoch bolo možné:

- vývoj **celkových** prevádzkových nákladov *v jednotlivých rodinných poradniach* v sledovanom období (január – jún 2023),
- vývoj **priemerných** prevádzkových nákladov *v jednotlivých rodinných poradniach* v sledovanom období (január – jún 2023),

- vývoj **celkových** prevádzkových nákladov *za všetky rodinné poradne* v sledovanom období (január – jún 2023),
- vývoj **priemerných** prevádzkových nákladov *za všetky rodinné poradne* v sledovanom období (január – jún 2023).

Ďalej boli sledované a poskytnuté analytickému tímu sumárne ďalšie náklady za všetky rodinné poradne (na mesačnej báze) súvisiace so stravnými lístkami, finančným príspevkom na stravovanie, tuzemskými cestovnými náhradami, s propagáciou, inzerciou, reklamou, s obstaraním nábytku, či spadajúce pod položky 637 004 Všeobecné služby resp. 633 006 Všeobecný materiál.

Vzhľadom na povahu týchto nákladov bolo možné ich zahrnúť do analýzy ako súčasť „celkových“ nákladov, čiže sa pripočítali ku mzdovým a prevádzkovým nákladom a následne bolo možné vyhodnotiť:

- vývoj **celkových sumárnych nákladov** piatich rodinných poradní v rámci sledovaného obdobia,
- priemerné sumárne náklady na 1 rodinnú poradňu.

5.1 Celková cena práce v pilotných rodinných poradniach

Celková cena práce sa u každého zamestnanca sledovala v podrobnej štruktúre, pričom boli identifikované (a do analýzy vchádzajú) predovšetkým tieto položky:

- Tarifný plat, osobný plat, základný plat, funkčný plat, hodnotný plat, vrátane ich náhrad;
- Osobné ohodnotenie;
- Odmeny (v mesiaci február 2023);
- Poistné do príslušnej zdravotnej poisťovne;
- Poistné do Sociálnej poisťovne;
- Príspevok do doplnkových dôchodkových poisťovní (u niektorých zamestnancov/-kýň);
- Na účely upratovania priestorov bola uzavretá Dohoda o vykonaní práce.

Na základe uvedeného bola za každú rodinnú poradňu zostavená tabuľka, kde je uvedený vývoj celkovej ceny práce za mesiace január – jún 2023, a to v rozlíšení **celkovej ceny práce „kmeňových“ zamestnancov rodinnej poradne a nákladov na upratovanie** na základe Dohody. **Priemerné náklady bez nákladov na upratovanie** predstavujú **celkovú cenu práce**

zamestnancov rodinnej poradne v danom mesiaci podelenú *počtom zamestnancov v danom mesiaci v príslušnej rodinnej poradni*, priemerné náklady s nákladmi na upratovanie predstavujú sumu *Spolu cena práce* (celková cena práce zamestnancov rodinnej poradne + náklady na upratovanie) podelenú *počtom* „kmeňových“ *zamestnancov v danom mesiaci* (upratovač sa do počtu nezapočítava). Priemer za obdobie vychádza zo sumárnych hodnôt jednotlivých stĺpcov (CCP zamestnanci rodinnej poradne, upratovanie, Spolu cena práce ...), ktoré sa delia príslušným počtom kmeňových zamestnancov danej rodinnej poradne, teda určuje sa priemer za obdobie 6 mesiacov (január – jún 2023), pre ktoré boli relevantné údaje získané a analyzované.

Tabuľka 5.1 Celková cena práce v pilotných ROPO

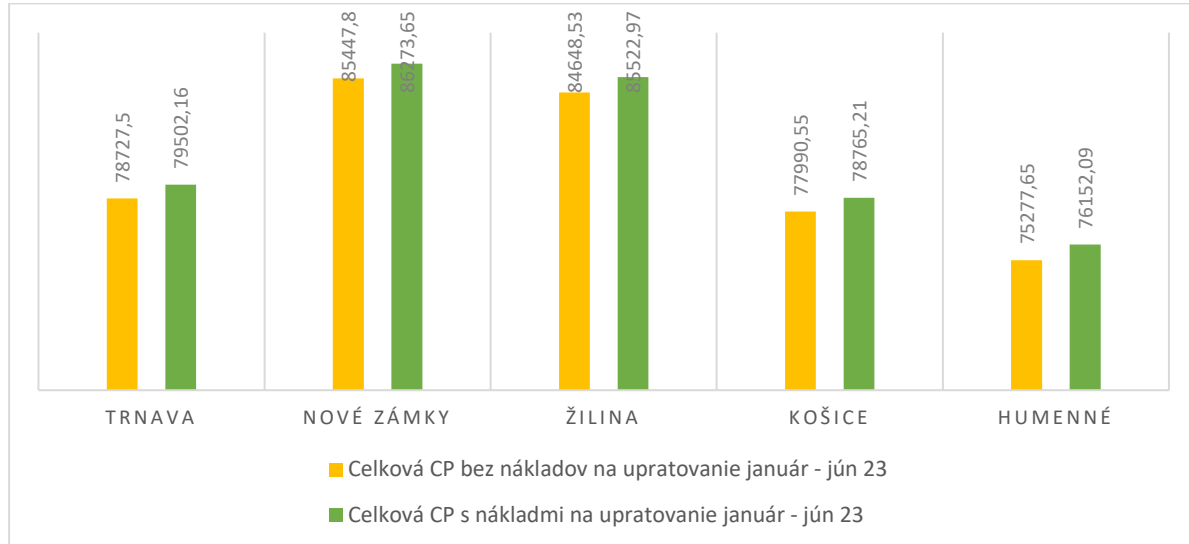
	Trnava	Nové Zámky	Žilina	Košice	Humenné
Celková CP bez N na uprat. január - jún 23	78 727,50	85 447,80	84 648,53	77 990,55	75 277,65
Celková CP s N na uprat. január - jún 23	79 502,16	86 273,65	85 522,97	78 765,21	76 152,09
Priem. mes. N na CP v celej ROPO bez N na uprat. január - jún 23	13 121,25	14 241,30	14 108,10	12 998,43	12 546,28
Priem. mes. N na CP v celej ROPO s N na uprat. január - jún 23	13 250,40	14 378,94	14 253,83	13 127,54	12 692,02
Priem. mes. N na 1 ZAM bez N na uprat. január - jún 23	2 076,56	2 034,47	2 015,44	1 956,55	2 091,05
Priem. mes. N na 1 ZAM s N na uprat. január - jún 23	2 097,05	2 054,13	2 036,26	1 976,02	2 115,34

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepochikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Na grafe 5.1 je možné vidieť vývoj celkových mzdových nákladov v piatich pilotných rodinných poradniach za obdobie január – jún 2023. Farebne rozlíšené stĺpce označujú sumu mzdových nákladov bez nákladov na upratovanie a s nákladmi za upratovanie. Z hľadiska relevantnosti výsledkov analýzy má význam sledovať celkovú cenu práce vrátane nákladov na upratovanie (upratovanie sa vykonáva na základe Dohody). Graf prezentuje sumárne náklady v jednotlivých rodinných poradniach za obdobie 6 mesiacov, ako sme už uviedli skôr, je potrebné brať do úvahy skutočnosť, že nie všetky poradne pracovali počas celého obdobia v plnom zložení (7 kmeňových zamestnancov mali počas sledovaného obdobia len ROPO Nové Zámky a ROPO Žilina), ROPO Humenné počas celého obdobia pracovala s počtom 6 kmeňových zamestnancov. Graf 5.1 tieto východiská evidentne kopíruje. Pozrieme sa preto na vývoj priemerných mesačných mzdových nákladov podľa jednotlivých rodinných poradní za

obdobie január – jún 2023 (graf 5.2), ktorý v zásade kopíruje trend vývoja celkových mzdových nákladov (CCP).

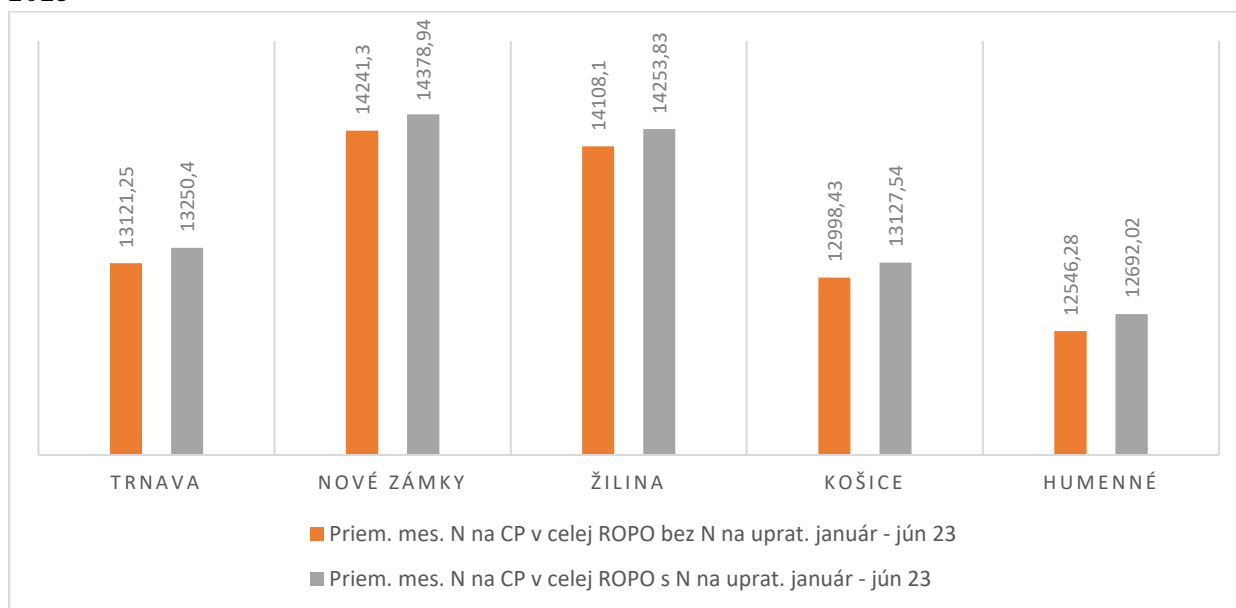
Graf 5.1 Vývoj celkovej ceny práce v pilotných ROPO za obdobie január – jún 2023

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál. Spracovanie: autorka

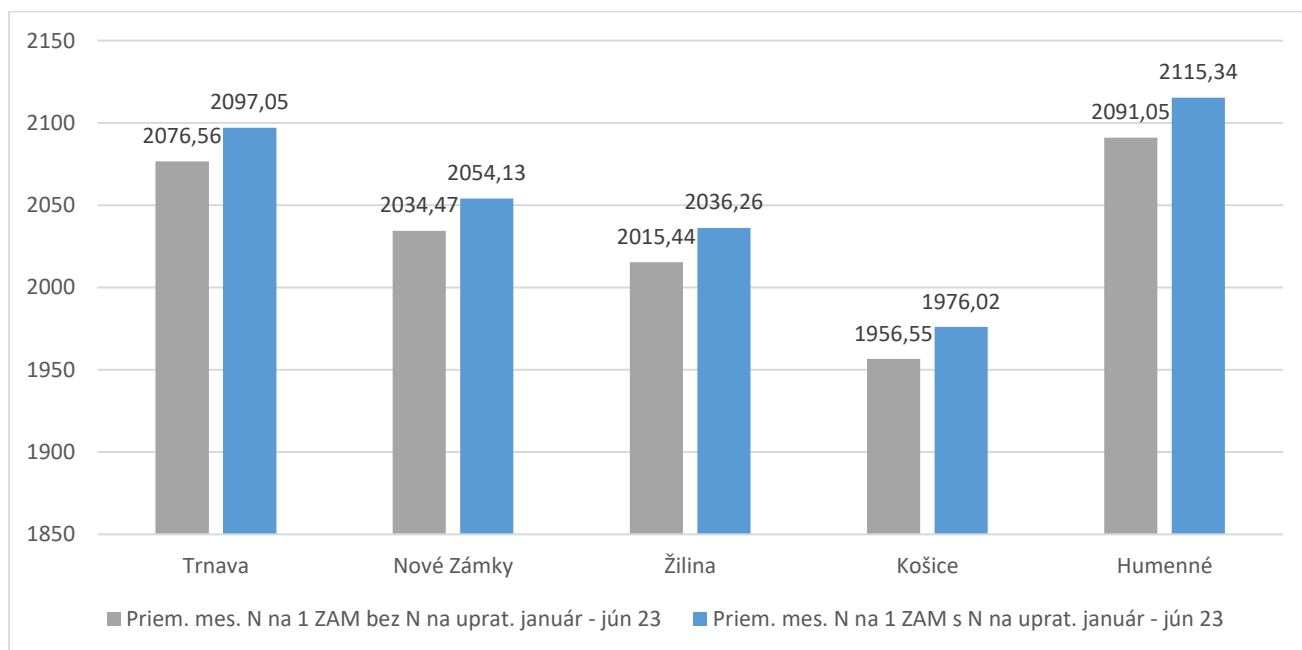
Iné výsledky sa však ukážu, keď graficky znázorníme priemerné mesačné mzdové náklady na 1 kmeňového zamestnanca (graf 5.3). Výpočty zohľadňujú vývoj počtu zamestnancov v priebehu jednotlivých mesiacov. Ako je možné z grafu vidieť, najvyššie priemerné mesačné mzdové náklady dosahovali ROPO Trnava a ROPO Humenné, čo možno zdôvodniť tým, že v ROPO Trnava počas 4 sledovaných mesiacov (január – apríl 2023) a v ROPO Humenné počas celého sledovaného obdobia (január – jún 2023) pracoval kolektív s počtom 6 kmeňových zamestnancov, teda celkové náklady sa na účely spriemerovania delili menším číslom. V neposlednom rade, CCP zahŕňa aj náklady na upratovanie, ktoré nie sú v jednotlivých rodinných poradniach rovnaké a tiež je potrebné brať do úvahy rozdielne mzdové ohodnotenie jednotlivých zamestnancov rodinných poradní vzhľadom na ich kvalifikačné východiská a dĺžku praxe. V konečnom dôsledku sa však priemerné mzdové náklady pohybujú v rozmedzí 1 976 – 2097 eur na jedného kmeňového zamestnanca.

Graf 5.2 Priemerné mesačné mzdové náklady (CCP) v celej ROPO za obdobie január - jún 2023

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepochikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Graf 5.3 Priemerné mesačné mzdové náklady (CCP) na 1 zamestnanca za obdobie január - jún 2023

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepochikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

5.2 Prevádzkové náklady v pilotných rodinných poradniach

Prevádzkové náklady v zásade zahŕňajú tieto položky:

- Nájomné za nájom;
- Energie, voda a komunikácie a v rámci toho:
  - ✓ *Energie,*
  - ✓ *Vodné a stočné,*
  - ✓ *Telekomunikačné služby,*
  - ✓ *Materiál,*
  - ✓ *Služby.*

Všeobecné poznámky k prevádzkovým nákladom:

1. V troch rodinných poradniach (ROPO Trnava, Nové Zámky a Košice) sú energie súčasťou nájomného, v týchto rodinných poradniach sa teda vykazujú v súvislosti s prevádzkovými nákladmi položky *Nájomné za nájom* a *Telekomunikačné služby*;
2. V dvoch rodinných poradniach (ROPO Žilina a Humenné) energie nie sú súčasťou nájomného, a preto sa osobitne vykazujú tieto položky: *Nájomné za nájom*, *Energie*, *Vodné a stočné* a *Telekomunikačné služby*;
3. V jednej rodinnej poradni (ROPO Humenné) okrem vyššie spomenutých položiek do prevádzkových nákladov zahŕňajú (a vykazujú) aj náklady na *Materiál* (Všeobecný materiál) a *Služby* (Všeobecné služby a poistné iné ako do ZP, SP a povinného poistenia vozidla)

Nasledujúca tabuľka a grafy zohľadňujú v rámci analyzovaného obdobia hlavne náklady na nájomné a na energie. Uvedené hodnoty súvisia predovšetkým s lokalizáciou rodinných poradní. Ako sme už uviedli skôr, v troch pilotných rodinných poradniach (Trnava, Nové Zámky a Košice) sú náklady na energie súčasťou nájomného za nájom. V Žiline a v Humennom náklady na energie nie sú súčasťou nájomného, vykazujú (a platia) sa osobitne. Na účely porovnateľnosti používame sumárne údaje (nájomné za nájom + energie + telekomunikačné služby). Najvyššie celkové prevádzkové náklady, ale aj priemerné mesačné prevádzkové náklady uvedeného charakteru boli dosiahnuté v ROPO Košice a v ROPO Trnava, najnižšie boli zaznamenané v ROPO Humenné. V tabuľke sú pri ROPO Humenné uvedené čísla červenou farbou. Je to z toho dôvodu, že ROPO Humenné vykazuje v rámci prevádzkových nákladov aj náklady na všeobecný materiál a náklady na všeobecné služby,

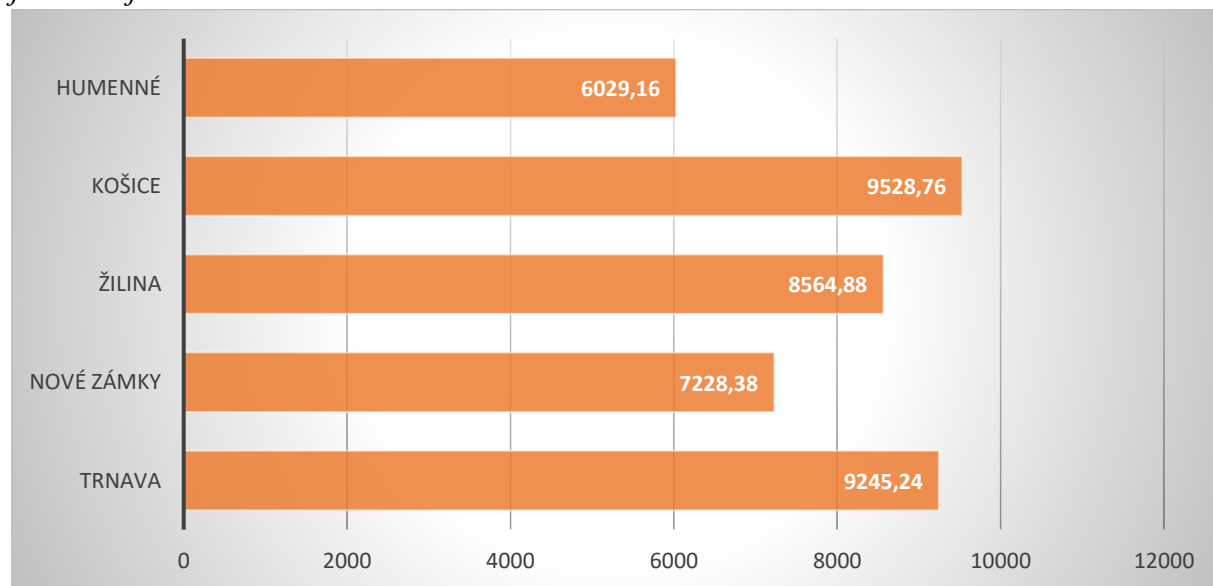
ktoré ostatné rodinné poradne osobitne nevykazujú. Pre porovnatel'nosť v nasledujúcej tabuľke pri ROPO Humenné abstrahujeme od nákladov na materiál a na služby.

Tabuľka 5.2 Prevádzkové náklady v pilotných ROPO (v EUR)

Prevádzkové náklady	Trnava	Nové Zámky	Žilina	Košice	Humenné
SPOLU prenájom + energie + vodné, stočné a telekomunikačné služby za obdobie január – jún 2023	9 245,24	7 228,38	8 564,88	9 528,76	6 029,16
Priemerné mesačné prevádzkové náklady	1 540,87	1 204,73	1 427,48	1 588,13	1 004,86

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

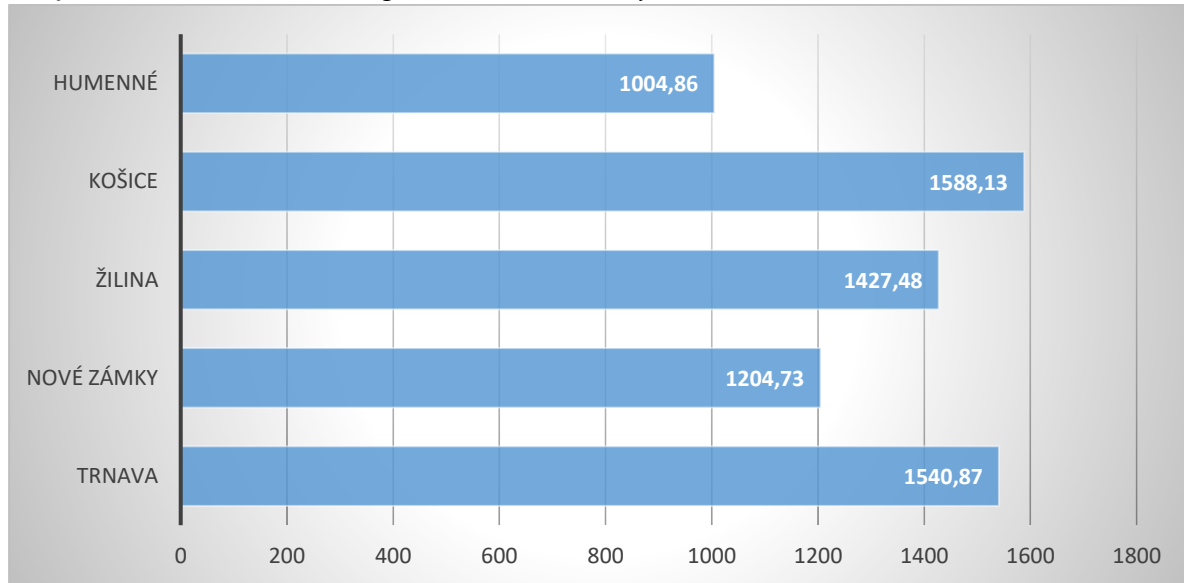
Graf 5.4 SPOLU prenájom + energie + vodné, stočné a telekomunikačné služby za obdobie január – jún 2023

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Graf 5.5 Priemerné mesačné prevádzkové náklady

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
Spracovanie: autorka

5.3 Súhrnné – nevyhnutné náklady na chod rodinných poradní (CCP + prevádzkové náklady)

V tejto časti dokumentu uvedieme súhrnné výsledky týkajúce sa mzdových nákladov (CCP) a prevádzkových nákladov v jednotlivých pilotných rodinných poradniach. Použijeme údaje z predchádzajúcich analýz.

Keď sa pozrieme na predchádzajúce súčasti tejto analýzy, tak zistíme, že z hľadiska zostupného poradia (od najnákladovejšej po najmenej nákladovú rodinnú poradňu) pilotných rodinných poradní podľa mzdových nákladov (CCP), by rebríček vyzeral takto:

1. Nové Zámky
2. Žilina
3. Trnava
4. Košice
5. Humenné

Zhodné poradie pilotných rodinných poradní by bolo aj pri priemerných mesačných nákladoch týkajúcich sa celých poradní. Avšak ak by sme zostavovali poradie podľa priemerných nákladov na 1 zamestnanca, poradie by bolo nasledovné:

1. Humenné
2. Trnava

3. Nové Zámky
4. Žilina
5. Košice

Tabuľka 5.3 Spolu cena práce + prevádzkové náklady

	Trnava	Nové Zámky	Žilina	Košice	Humenné
Celková CP bez N na uprat. január - jún 23	78 727,5	85 447,8	84 648,53	77 990,55	75 277,65
Celková CP s N na uprat. január - jún 23	79 502,16	86 273,65	85 522,97	78 765,21	76 152,09
Priem. mes. N na CP v celej ROPO bez N na uprat. január - jún 23	13 121,25	14 241,3	14 108,1	12 998,43	12 546,28
Priem. mes. N na CP v celej ROPO s N na uprat. január - jún 23	13 250,4	14 378,94	14 253,83	13 127,54	12 692,02
Priem. mes. N na 1 ZAM bez N na uprat. január - jún 23	2 076,56	2 034,47	2 015,44	1 956,55	2 091,05
Priem. mes. N na 1 ZAM s N na uprat. január - jún 23	2 097,05	2 054,13	2 036,26	1 976,02	2 115,34
SPOLU prenájom + energie + vodné, stočné a telekomunikačné služby za obdobie január – jún 2023	9 245,24	7 228,38	8 564,88	9 528,76	6 029,16
Priemerné mesačné prevádzkové náklady	1 540,87	1 204,73	1 427,48	1 588,13	1 004,86
Spolu CCP (s N na uprat.) + prevádzkové N za obdobie	88 747,4	93 502,03	94 087,85	88 293,97	82 181,25
Priemerné mesačné CCP (s N na uprat.) + prevádzkové N	14 791,23333	15 583,67167	15 681,30833	14 715,66167	13 696,875

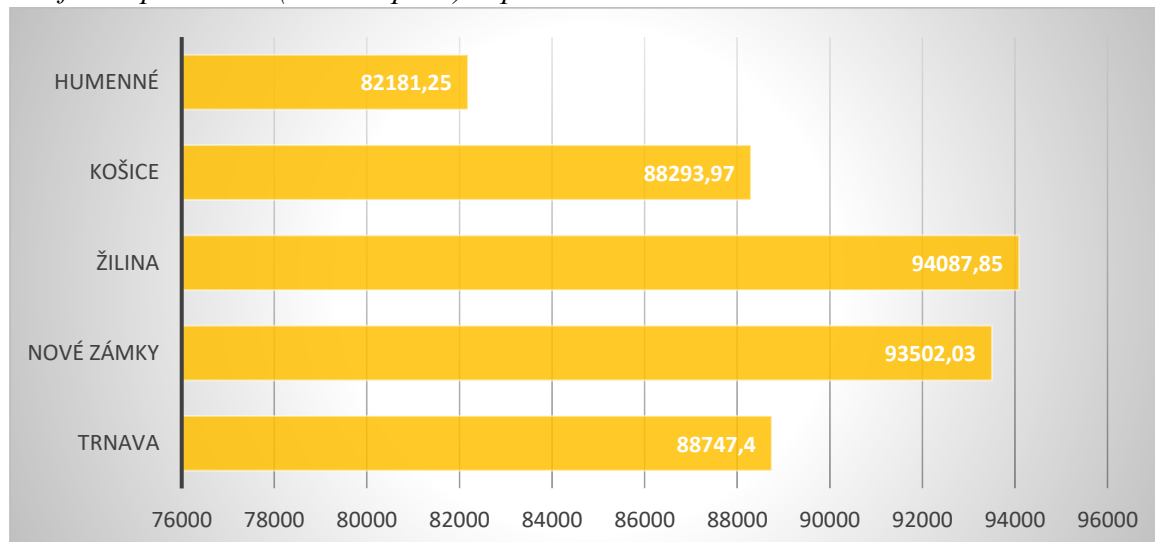
Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Grafy 5.6 a 5.7 podávajú obraz o nákladovosti jednotlivých pilotných rodinných poradní, čo sa týka nákladov na mzdy a nákladov na prevádzku v súhrne. Rebríček poradia nákladovosti pilotných rodinných poradní možno zostupne zostaviť takto:

1. Žilina
2. Nové Zámky
3. Trnava
4. Košice
5. Humenné

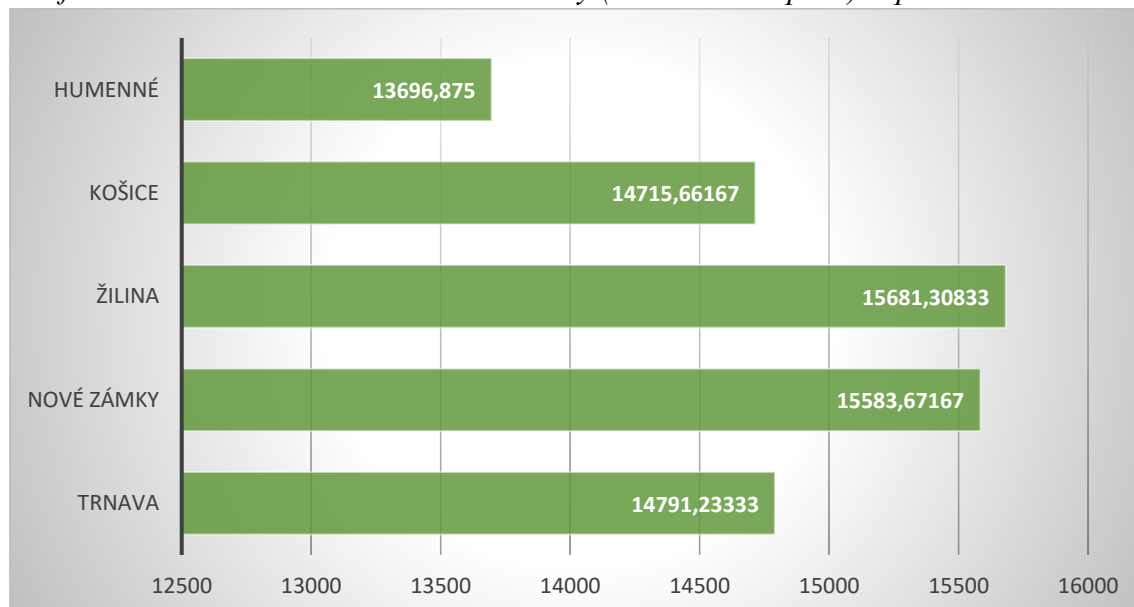
Samozrejme, je potrebné si pripomenúť poznámku súvisiacu s vývojom miezd v sledovanom období, teda skutočnosť, že nie všetky pilotné rodinné poradne pracovali počas celého sledovaného obdobia s počtom kmeňových zamestnancov 7.

Graf 5.6 Spolu CCP (s N na uprat.) + prevádzkové N za obdobie

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Graf 5.7 Priemerné mesačné mzdové náklady (CCP s N na uprat.) + prevádzkové N

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Poznámka: Upravená analýza

Uvedenú analýzu celkových nevyhnutných nákladov na mesačný chod ROPO (CCP + prevádzkové náklady) sme spracovali aj v rámci „upravenej analýzy“, kde sme do prevádzkových nákladov započítali aj náklady na všeobecný materiál a všeobecné služby, ktoré ROPO Humenné počas sledovaného obdobia evidovala. V zásade to znamenalo len jemné navýšenie čísel v prípade ROPO Humenné. Konkrétne ROPO Humenné evidovala počas celého sledovaného obdobia (január – jún 2023) ako súčasť prevádzkových nákladov mesačne sumu 212,65 eur, z čoho 113,06 eur predstavovali náklady na *Materiál* a 99,59 eur činili náklady na *Všeobecné služby*. Spolu išlo o sumu **212,65 eur mesačne**, čo predstavuje **1 275,90 eur** za obdobie 6 mesiacov (január – jún 2023). Po pripočítaní uvedenej sumy sme tak dostali v ROPO Humenné výšku prevádzkových nákladov (vrátane nákladov na materiál a služby) za 6 mesiacov 7 305,06 eur, a mesačný priemer celkových prevádzkových nákladov vykazovaných v ROPO Humenné činil 1 217,51 eur. Keďže nejde o zásadné navýšenie hodnoty celkových prevádzkových nákladov, neuvádzame v tomto texte celú upravenú analýzu. Vystáva nám však z toho jeden dôležitý postreh, a to taký, že je potrebné **zjednotiť spôsob vykazovania druhov nákladov v rámci jednotlivých rodinných poradní**.

Tabuľka 5.4 Upravená tabuľka nákladov po započítaní nákladov vykazovaných v ROPO Humenné (na Materiál a Všeobecné služby)

Prevádzkové náklady	Trnava	Nové Zámky	Žilina	Košice	Humenné
SPOLU prenájom + energie + vodné, stočné a telekomunikačné služby za obdobie január – jún 2023	9 245,24	7 228,38	8 564,88	9 528,76	7 305,06
Priemerné mesačné prevádzkové náklady	1 540,87	1 204,73	1 427,48	1 588,13	1 217,51

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Záverom tejto časti analýzy možno konštatovať, že pri odporúčanom počte „kmeňových“ zamestnancov 7 je potrebné počítať s mesačnými **nevyhnutnými nákladmi** na chod rodinnej poradne so sumou v rozmedzí cca 14 700 – 15 700 eur (ROPO Humenné dosiahla nižšiu sumu, avšak bola analyzovaná za situácie, kedy v tejto rodinnej poradni pracovalo po celý čas analyzovaného obdobia len 6 kmeňových zamestnancov). Táto suma:

- zahŕňa mzdové náklady, teda celkovú cenu práce (mzda + osobný príplatok + prípadné odmeny + odvody do ZP a odvody do SP, prípadne príspevok zamestnávateľa na

doplnkové poistenie) na 7 kmeňových zamestnancov a tiež sumu vynaloženú na upratovacie služby vykonávané na Dohodu;

- zahŕňa prevádzkové náklady, teda sumu, ktorú vynaložili jednotlivé rodinné poradne na nájomné, na energie a na telekomunikačné služby;
- ROPO Humenné vykazovala v rámci nákladov na prevádzku aj náklady na všeobecný materiál a na všeobecné služby, pričom tento typ nákladov bol vykazovaný aj v súhrne za všetky pilotné rodinné poradne, tu odporúčame zjednotiť postup, čiže určiť, či tieto náklady bude vykazovať každá rodinná poradňa samostatne, alebo sa budú vykazovať spoločne;
- V budúcnosti je potrebné myslieť aj na infláciu a adekvátne počítat' s postupným nárastom tejto priemernej mesačnej sumy, ktorá vychádza z uskutočnenej analýzy.

5.4 Ďalšie náklady vykazované súhrnne za 5 pilotných poradní

Na účely analýzy boli poskytnuté analytickému tímu aj údaje o ďalších nákladoch (výdavkoch) súvisiacich s chodom pilotných rodinných poradní.

Tabuľka 5.5 Ostatné náklady sledované v pilotných ROPO

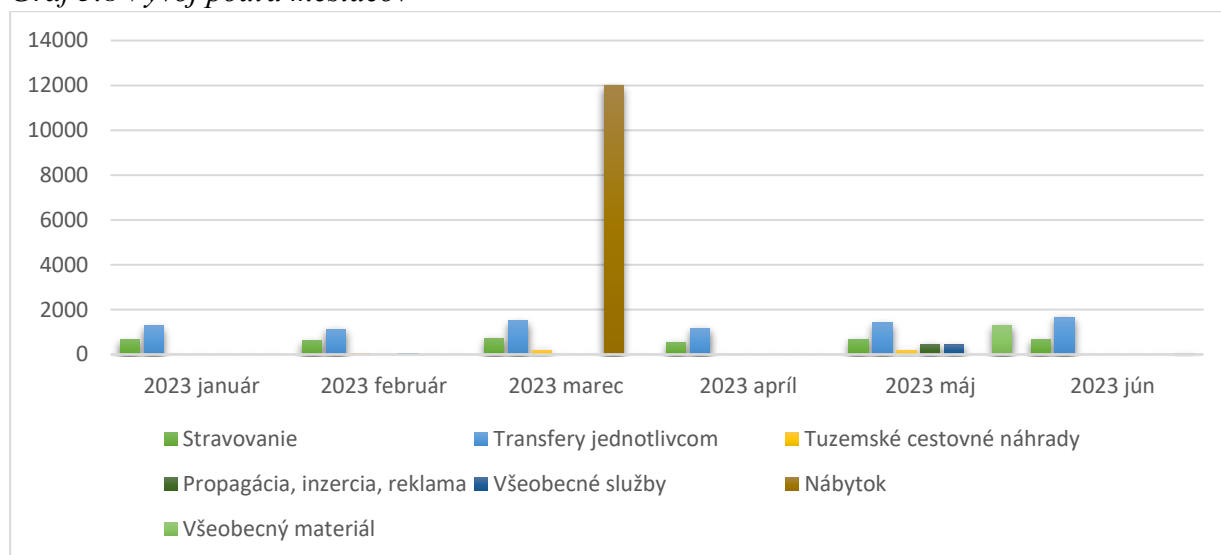
Položka	2023 január	2023 február	2023 marec	2023 apríl	2023 máj	2023 jún	SPOLU	mesačný priemer	mesačný priemer na 1 ROPO
Stravovanie	669	627	720	543	675	688	3 922	653,67	130,734
Transfery jednotlivcom	1 278	1 131	1 509	1 176	1 410	1 651,2	8 155,2	1 359,2	271,84
Tuzemské cestovné náhrady	0	23,64	184,55	0	169,5	0	377,69	62,95	12,59
Propagácia, inzercia, reklama	0	0	0	0	450	0	450	75	15
Všeobecné služby	0	33,6	0	0	426	0	459,6	76,6	15,32
Nábytok	0	0	11 989,2	0	0	0	11 989,2	1 998,2	399,64
Všeobecný materiál	0	0	0	0	1302	54,72	1 356,72	226,12	45,224
	1 947	1 815,24	14 402,75	1 719	4 432,5	2 393,92		4 451,74	890,348
SPOLU							26 710,41		
Mesačný priemer									890,35

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.

Spracovanie: autorka

Ako ukazuje tabuľka 5.5, išlo predovšetkým o náklady na stravovanie resp. príspevok zamestnávateľa na stravné lístky, o tuzemské cestovné náhrady, propagáciu, inzerciu, reklamu, na nákup všeobecného materiálu (predovšetkým kancelárskeho materiálu), nábytku, na zaplatenie všeobecných služieb. Prakticky sa v každom zo sledovaných mesiacov (január – jún 2023) vyskytovali výdavky na stravovanie a finančné príspevky zamestnávateľa na stravovanie, ostatné typy výdavkov boli sporadické, niekedy dokonca jednorazové (napr. nákup nábytku). Logiku je možné vidieť aj vo vykazovaní týchto nákladov súhrnne (za všetky pilotné rodinné poradne), nakoľko viaceré z týchto druhov nákladov je obtiažne priradiť ku konkrétnej rodinnej poradni. Napríklad spoločne sa vytlačili letáky propagujúce rodinné poradne ako také, ktoré sa podľa potreby distribuovali do rodinných poradní, prípadne iným subjektom, ďalej tiež napríklad v niektorých rodinných poradniach bol nábytok daný k dispozícii zo strany prenajímateľa priestorov a pod.

Graf 5.8 Vývoj podľa mesiacov

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepochikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

5.5 Identifikácia minimálnych a maximálnych nákladov v pilotných rodinných poradniach

Vychádzajúc z predchádzajúcich analýz sme zostavili tabuľku poradia nákladovosti pilotných rodinných poradní (Tabuľka 5.6), v ktorej je farebne rozlíšené poradie pilotných rodinných poradní podľa rôznych kritérií – najtmavšie políčko znamená najvyššiu nákladovosť rodinnej poradne, najsvetlejšie (biele) políčko označuje poradňu s najnižšími nákladmi.

O poradí rozhoduje zvolené kritérium. Napríklad, najvyššie mzdové náklady boli zaznamenané v Nových Zámkoch, najvyššie prevádzkové náklady v Košiciach, ale keď tieto dve skupiny nákladov spočítame, tak najvyššiu sumu nákladov zaznamenáme v Žiline. V konečnom dôsledku však tieto rozdiely nie sú markantné.

V závere tejto kapitoly sme pripravili „varianty nákladovosti“ rodinných poradní, alebo inak povedané, na základe uskutočnenej analýzy nákladovosti pilotných rodinných poradní sme identifikovali interval nákladov, s ktorými je potrebné počítať na účely bezproblémového chodu rodinnej poradne.

Tabuľka 5.6 Nákladovosť pilotných ROPO podľa rôznych kritérií

Zostupné poradie pilotných ROPO	Trnava	Nové Zámky	Žilina	Košice	Humenné
podľa mzdových nákladov spolu za sledované obdobie	3	1	2	4	5
podľa priemerných mesačných mzdových nákladov	3	1	2	4	5
podľa priemerných mesačných mzdových nákladov na 1 zamestnanca	2	3	4	5	1
podľa výšky nákladov na nájomné a na energie spolu za sledované obdobie	2	4	3	1	5
podľa priemerných mesačných nákladov na nájomné a energie	2	4	3	1	5
podľa výšky nákladov na nájomné a na energie spolu za sledované obdobie vrátane nákladov na materiál a služby v ROPO Humenné	2	5	3	1	4
podľa priemerných mesačných nákladov na nájomné a energie vrátane nákladov na materiál a služby v ROPO Humenné	2	5	3	1	4
podľa výšky celkových mzdových a prevádzkových nákladov za sledované obdobie vrátane nákladov na materiál a služby v ROPO Humenné	3	2	1	4	5
podľa výšky priemerných mesačných mzdových a prevádzkových nákladov za sledované obdobie vrátane nákladov na materiál a služby v ROPO Humenné	3	2	1	4	5

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

Minimalistický variant vychádza z najnižších mesačných nákladov – najnižšie mzdové náklady boli identifikované v Humennom, a to 12 692 eur (počas analyzovaného obdobia tam

pracovalo len 6 kmeňových zamestnancov) a najnižšie prevádzkové náklady boli v Nových Zámkoch (1 205 eur). Čo sa týka ostatných nákladov, započítali sme tam len náklady na stravné a finančný príspevok zamestnávateľa na stravovanie (transfery jednotlivcom), ktoré sa každý mesiac opakovali, mesačný priemer na jednu rodinnú poradňu bol 403 eur.

Pri **maximalistickom variante** sme použili sumu maximálnych mzdových nákladov v Nových Zámkoch, čo bolo 14 379 eur a prevádzkových nákladov v Košiciach (1 588 eur). Do kategórie ostatných nákladov sme zahrnuli všetky náklady, ktoré boli zachytené v súvislosti s činnosťou rodinných poradní v rámci analyzovaného obdobia a spriemerovali sme ich mesačne na 1 poradňu, keďže boli rôzne a nie všetky sa vyskytovali v každom mesiaci (890 eur).

Tzv. **stredný variant** by bolo možné odvodiť od priemerných hodnôt. Priemerné mesačné mzdové náklady na jednu rodinnú poradňu boli za sledované obdobie 13 541 eur, priemerné prevádzkové náklady činili 1 396 eur mesačne na jednu rodinnú poradňu a do ostatných nákladov sme zahrnuli všetky monitorované náklady (okrem nákladov na nábytok, ktoré boli vykazované jednorazovo), mesačný priemer na jednu poradňu, čo bolo 491 eur.

V konečnom dôsledku by sa na účely bezproblémového chodu jednej rodinnej poradne malo mesačne počítať so sumou **14 300 – 16 857 eur**.

Tabuľka 5.7 Varianty nákladovosti ROPO

Variant	Minimalistický	Stredný	Maximalistický
Mzdové náklady	12 692	13 541	14 379
Prevádzkové náklady	1 205	1 396	1 588
Ostatné náklady	403	491	890
Celkové náklady	14 300	15 427	16 857

Zdroj: Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za mesiace január – jún 2023. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Nepublikovaný materiál.
 Spracovanie: autorka

5.6 Kľúčové zistenia a závery

Na základe monitorovania činnosti pilotných rodinných poradní a vynaložených výdavkov na túto činnosť, sme **ako nevyhnutné náklady identifikovali** mzdové a prevádzkové náklady. Mzdové náklady predstavujú celkovú cenu práce, výška týchto nákladov sa odvíja od počtu zamestnancov rodinných poradní, dĺžky ich praxe a pod. Pri odporúčanom množstve 7 kmeňových zamestnancov v jednej rodinnej poradni (podľa *Štandardov rodinných poradní*) však neboli zaznamenaná výrazné rozdiely v mzdovom

ohodnotení v rámci regiónov. Regionálny aspekt je však badateľný pri prevádzkových nákladoch, do ktorých vchádzajú náklady na prenájom priestorov, v rámci ktorých rodinná poradňa vykonáva svoju činnosť, a náklady na energie. Z ostatných nákladov, ktoré sa pravidelne opakujú, považujeme za nevyhnutné aj náklady na stravovanie zamestnancov (stravné a transfery jednotlivcom).

Čo sa týka zámeru **vyčíslit' minimálne či priemerné náklady na bezproblémový chod jednej rodinnej poradne**, výsledky uskutočnenej analýzy sme pretavili do tvorby minimalistického, stredného a maximalistického variantu nákladovosti rodinnej poradne, a to na základe výsledkov uskutočnenej analýzy nákladovosti pilotných rodinných poradní za obdobie január – jún 2023. Celkovo je potrebné na bezproblémový chod jednej rodinnej poradne počítat' mesačne so sumou v intervale od 14 300 do 16 857 eur.

6 ŠTANDARDY RODINNÝCH PORADNÍ V PRAXI ICH UPLATŇOVANIA

V rámci národného projektu bol vytvorený a neskôr aktualizovaný podporný dokument pre zamestnancov rodinných poradní – *Štandardy rodinných poradní*. Prvá verzia vznikla v roku 2022, začiatkom decembra bola schválená koordinačným výborom NP ROPO a následne odovzdaná rodinným poradniám do užívania. Aktualizácia *Štandardov rodinných poradní* prebehla na jar a v lete 2023. Expertný tím sa pri tvorbe prvej verzie dokumentu opieral o teoreticko-metodologické východiská tvorby štandardov, príslušnú legislatívu a odborné poznatky z jednotlivých odborov zastúpených v personálnej skladbe poradní. Základným východiskom aktualizácie *Štandardov rodinných poradní* bolo ich pilotné overenie a teda spätná väzba od zamestnancov rodinných poradní a ďalších zainteresovaných aktérov.

Štandardy boli tvorené dvomi expertnými skupinami.

Prvú verziu vytvorili:

PhDr. Andrea Baranovská, PhD., garantka

PhDr. Anna Kasanová, PhD.

PhDr. Janka Moravčíková, PhD.

Mgr. Eva Klimová

Mgr. Terézia Bilasová, PhD.

Aktualizovanú verziu pripravili:

prof. PhDr. Michal Oláh, PhD., garant

Mgr. Terézia Bilasová, PhD.

doc. PhDr. Jurina Rusnáková, PhD.

PhDr. Gabriela Ručková, PhD., MBA

Mgr. Alena Jenčová Alscher

Štandardy rodinných poradní definujú základné rámce pre rodinné poradne v oblastiach: personálnej, priestorovej a materiálnej, ale aj prevádzkovej a v neposlednom rade v oblasti etiky a prístupu ku klientom. Tiež poskytujú východiská pre definovanie cieľov a cieľových skupín rodinných poradní. Z viacerých dôvodov, nie je úlohou *Štandardov* presne vymedziť uvedené oblasti. Prax je komplikovaná (nie je možné zachytiť celú variabilitu pracovných situácií v jednom dokumente) a premenlivá, preto je dobré, ak na *Štandardy* nadväzujú ďalšie dokumenty, ktoré sú flexibilnejšie k zmenám.

Ako podporný dokument, majú byť *Štandardy* zrozumiteľné, nie príliš rozsiahle a poskytnúť rámce pre všetky dôležité oblasti pôsobenia rodinných poradní.

Ciele

Hlavným cieľom tejto aktivity bolo vytvoriť dokument *Štandardy rodinných poradní*, ktorý vytvorí základné rámce pre pôsobenie rodinných poradní a bude využívaný ich zamestnancami. Aj preto bol dokument v priebehu projektu aktualizovaný a jeho úprava bola, okrem iného, reakciou na deklarované potreby zamestnancov rodinných poradní, ďalších zamestnancov národného projektu (najmä metodikov) a názory odborníkov na rodinné poradenstvo. Takže cieľom úpravy *Štandardov* bolo dosiahnuť, aby čo najlepšie reflektovali prax (aj keď poradne existujú krátke obdobie, skúsenosti ich zamestnancov a ďalších zamestnancov národného projektu sú podnetné a dôležité). Zistiť a následne zapracovať potreby všetkých spomenutých aktérov bolo hlavnou úlohou v procese aktualizácie *Štandardov rodinných poradní*.

Proces, metódy a zistenia z pilotnej fázy overovania Štandardov

Ako je uvedené vyššie, v prvej fáze tvorby *Štandardov* sa expertný tím opieral najmä o písomné dokumenty rôzneho charakteru, napr. existujúce štandardy pomáhajúcich profesií, legislatívu, odborné texty tematicky príbuzné oblastiam, ktoré štandardy obsahujú.

V druhej fáze boli kľúčové rozhovory so zamestnancami rodinných poradní a tzv. check listy, ktoré boli vyplnené v rodinných poradniach. Tiež sa v procese aktualizácie zrealizovalo niekoľko stretnutí – okrúhly stôl s odborníkmi na rodinné poradenstvo a viacero online stretnutí so zamestnancami poradní, metodikmi a ďalšími aktérmi projektu. Samozrejmosťou boli pravidelné stretnutia expertného tímu, ktorý mal aktualizáciu za úlohu.

Dokument bol v niekoľkých kolách pripomienkovaný aj písomne, zamestnancami rodinných poradní, projektu a ďalšími aktérmi (odborníci, zástupcovia rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny).

Všetky metódy zisťovania potrieb, názorov a spätnej väzby na dokument boli podnetné a zo všetkých boli dôležité zistenia zapracované do *Štandardov*.

- **Skupinové rozhovory:** boli zrealizované v podobe návštev členov expertného tímu v rodinných poradniach. Navštívená bola každá rodinná poradňa pôsobiaca v rámci národného projektu.

Miesto	Dátum	Expertný tím
ROPO Trnava	2. 3. 2023; 19. 4. 2023	T. Bilasová, M. Oláh, G. Ručková
ROPO Žilina	16. 3. 2023; 22. 3. 2023; 23. 3. 2023	A. Alscher, M. Oláh T. Bilasová,
ROPO Nové Zámky	23. 3. 2023	M. Oláh, A. Alscher
ROPO Košice	30. 3. 2023	M. Oláh
ROPO Humenné	17. 4. 2023	M. Oláh, J. Rusnáková

Návštevy v rodinných poradiach slúžili jednak na oboznámenie sa členov expertného tímu s podmienkami poskytovania poradenstva (priestory, materiálne vybavenie, dostupnosť, atď.) a zároveň boli počas nich zrealizované skupinové rozhovory so zamestnancami rodinných poradní (pozn. z každej návštevy bola vypracovaná zápisnica). Hlavné témy, ktorým sa rozhovory venovali, boli tieto:

- ✓ *Priestorové zabezpečenie rodinnej poradne:* ako dôležité sa ukázalo odhlučnenie miestností slúžiacich na poradenstvo; optimalizácia priestorového rozdelenia poradní a kancelárií zamestnancov; kompetenčne nevyjasnené zabezpečenie relaxačného kútika pre deti a absencia vhodného priestoru v časti určenej na poradenstvo a pre zamestnancov; potreba úpravy štandardov smerom k zvýšeniu kvality zázemia pre zamestnancov aj klientov (napr. oddelené toalety); dostupnosť rodinnej poradne (uvažovanie o vhodnom umiestnení, bezbariérovosti, atď.);
- ✓ *Materiálne a iné vybavenie rodinnej poradne:* navýšenie počtu mobilných telefónov pre rodinnú poradňu;
- ✓ *Odborná podpora zamestnancov:* potreba metodickej podpory aj pre právnikov (metodická podpora bola zamestnancami oceňovaná), ale aj rozdelenie kontrolnej a podpornej kompetencie metodikov; potreba vzdelávania a supervízie pre odborných zamestnancov *rodinnej poradne*;
- ✓ *Kompetencie zamestnancov rodinnej poradne a organizačná štruktúra:* kompetencie vo vzťahu k vybraným činnostiam (napr. prvý kontakt, propagácia rodinnej poradne, evidencia, a iné); kompetencie sociálnych pracovníkov

a právnikov k vybraným činnostiam (spisovanie listín pre klientov a iné); otázky sa týkali aj konkrétnych odborných činností, napr. prevencie.

- ✓ *Prevádzkové štandardy*: prevádzková doba: poradne vnímajú potrebu flexibilnejšieho pracovného času a prevádzkovej doby poradne z dôvodu časového prispôsobenia sa klientom (napr. konzultácie v neskorších popoludňajších hodinách); potreba ujasnenia možnosti služobných ciest a iné.

Viacere otázky, ktoré boli zamestnancami na stretnutiach položené, boli do *Štandardov* zapracované, časť z nich je vhodné upraviť v iných interných dokumentoch a smerniciach.

- *Okrúhly stôl*: bol zrealizovaný 26. 4. 2023 v Bratislave a jeho ústrednou témou bola definícia klienta rodinnej poradne. Diskusia sa venovala aj kompetenciám ROPO vo vzťahu k ďalším organizáciám, službám a inštitúciám, ktoré sa venujú rodine. Jej výsledkom bolo viacero odporúčaní, z ktorých časť bola zapracovaná do *Štandardov*, napr. nízkoprahový prístup v rodinných poradniach v zmysle prijímania všetkých záujemcov o pomoc a následnej distribúcie v prípadoch, ktoré do kompetencií rodinnej poradne nespádajú. Medzi ďalšie zapracované odporúčania patrilo „obmedzenie“ terénnej práce v rodinnej poradni na prípady, v ktorých je návšteva odborného poradcu v domácom alebo inom špecifickom prostredí nevyhnutná. Odporúčanie vychádza z existencie etablovaných a pomerne rozšírených programov terénnej sociálnej práce. Viacere odporúčania z tejto diskusie sú podnetné aj pre prax rodinných poradní (napr. ohľadom sieťovania v regiónoch, a iné). Diskusie sa zúčastnilo niekoľko uznávaných odborníkov a odborníčok, medzi nimi napríklad prof. PhDr. Ján Gabura, PhD., doc. PhDr. Slavoj Krupa, PhD. a prof. PhDr. Mária Šmidová, PhD., doc. PhDr. PaedDr. Pavol Bryndzák, PhD., prof. PhDr. Michal Oláh, PhD., doc. PhDr. Jurina Rusnáková, PhD., riaditeľ IVPR MUDr. Roman Joch a ďalší.

Diskutovala sa napríklad otázka, pokiaľ sú stanovené kompetencie rodinnej poradne a iných subjektov. Kompetencie vo vzťahu k odd. SPODaSK, ktoré posielajú klientov, aby spisovali návrhy na rozvod, úpravu styku. Cieľom rodinnej poradne je s rodinou pracovať, sanovať a robiť administratívu za subjekty na to stanovené. Pri sanácií sa otvára otázka kompetencii CDR (doc. P. Bryndzák), ktoré sanujú pod SPODaSK akreditované subjekty. Prof. J. Gabura navrhol zamerať sa pri vymedzení rolí a kompetencií na špecifiká poradenstva. Doc. S. Krupa zdieľal svoju prax s depistážou

a vyhľadáváním. Pri NP DI berú ZŤP klienta ako rovnocenného partnera s neprenosnou osobnou skúsenosťou.

- **Check listy:** boli vyplnené v každej poradni (sumár v prílohe), týkali sa predovšetkým priestorového, materiálno-technického vybavenia rodinnej poradne, tiež prevádzkovej doby rodinných poradní a informačných stratégií o ich činnosti (zameraná na verejnosť, ale aj konkrétne cieľové skupiny).
- **Online diskusie:** so zamestnancami rodinných poradní, s metodikmi projektu, s analytickým tímom a ďalšími zainteresovanými aktérmi implementujúcej inštitúcie a MPSVR SR. Stretnutia sa organizovali pravidelne, v prípade potreby boli využité aj na diskusiu o *Štandardoch*, napríklad na jednom z online stretnutí boli predstavené hlavné zmeny v aktualizovanej verzii štandardov a diskutované kľúčové otázky, ktoré s nimi súvisia.

Výsledky

Ako je uvedené vyššie, mnohé podnety zistené z rôznych zdrojov boli zapracované do aktualizovanej verzie *Štandardov rodinných poradní*. Časť zmien vychádzala aj z nezávislých zisťovaní a pozorovaní členov expertného tímu – tie sa týkajú najmä úpravy personálneho zloženia rodinnej poradne a témy výkonnosti rodinných poradní (vyťaženosť zamestnancov aj priestorov). Výkonnosť bola zohľadnená pri nastavovaní štandardov pre priestory a už uvedenej personálnej skladby rodinných poradní. Nasledujúci text v stručnosti sumarizuje hlavné zmeny, ktoré boli v pilotovanej verzii *Štandardov* vykonané.

- **Personálne zloženie a podpora odborných zamestnancov rodinných poradní:** vzhľadom k aktuálnym skúsenostiam rodinných poradní boli v štandardoch pilotované pracovné pozície rozdelené do dvoch skupín, na „povinné“ a „nepovinné“. Do prvej skupiny patria pozície psychológa a sociálneho pracovníka, pretože ich činnosť rodinnú poradňu definuje. Do druhej skupiny boli zaradené pozície právnika a asistenta poradne, ktoré sú odporúčané pre poradne s nadregionálnou pôsobnosťou alebo vyšším počtom zamestnancov. Vzhľadom k zmenám v personálnej štruktúre, boli navrhnuté zmeny aj v niektorých kompetenciách, napr. prvý kontakt, sieťovanie a vedenie spisov realizujú odborní zamestnanci. Upravená bola aj možnosť terénnej práce. Odborní zamestnanci

môžu svoju činnosť vykonávať aj v inom prostredí ako sú kancelárie rodinnej poradne, ale iba v prípadoch ak zväžia, že je to nevyhnutné pre splnenie stanovených cieľov. Toto obmedzenie vychádza najmä z potreby oddelenia kompetencií vo vzťahu k existujúcim programom terénnej sociálnej práce.

Inováciou je doplnenie funkcie vedúceho (koordinátora) poradne, ktorý bude garantom kvality poskytovaného poradenstva a pomoci a zabezpečí každodenný chod poradne (vrátane organizovania porád, prerozdelenia pracovných úloh, atď.).

Z hľadiska podpory pre odborných zamestnancov rodinných poradní boli v *Štandardoch* definované základné rámce pre vzdelávanie, supervíziu a metodickú podporu. Je dôležité, aby mali metodickú podporu k dispozícii všetky odborné pozície a preto je v *Štandardoch* odporúčané doplniť do tímu metodikov metodika pre právne poradenstvo a tiež metodika pre prevenciu, keďže ide o činnosť, ktorú majú vykonávať všetci zamestnanci rodinných poradní.

Tiež boli aktualizované opisy pracovných činností jednotlivých pozícií.

- **Prevádzkové štandardy:** navrhnutý nový model priestorového prerozdelenia rodinnej poradne. Nový model vychádzal zo skúseností rodinných poradní a tiež z potreby optimalizácie priestorov poradní. Pre poradenstvo nebudú vyčlenené samostatné „poradenské miestnosti“, ale bude poskytované v kanceláriách poradcov. Tiež bol vyčlenený priestor pre prvý kontakt, vyňatý povinný nárok na back office, doplnené oddelené toalety pre zamestnancov aj pre klientov a vyňatá povinnosť relaxačného kútika pre deti.

Široká diskusia prebiehala v súvislosti s prevádzkovou dobou rodinných poradní (a teda pracovnou dobou zamestnancov). Zo strany zamestnancov rodinných poradní, ale tiež metodičky pre sociálnu prácu zaznievala silná požiadavka na možnosť flexibility pracovného času a prevádzkovej doby rodinnej poradne. Hlavný argumentom bola potreba prispôbiť sa možnostiam klientov. Ide o problematiku, ktorá je plne v kompetencii zamestnávateľa/zriaďovateľa a preto nie sú *Štandardy* striktne určujúce v tejto otázke, ale vytvárajú priestor, ktorý flexibilnejší pracovný čas umožňuje.

Z aktualizovanej verzie štandardov bola vyňatá povinnosť zabezpečenia motorového vozidla pre rodinnú poradňu.

- **Procedurálne štandardy:** presnejšie zadefinovanie cieľových skupín a klienta rodinnej poradne a tiež vyjasnenie práce s nedospelým klientom. V tomto prípade *Štandardy* ponúkajú rámce pre konkrétnejšie definovanie klientov (do istej miery je to na zväžení odborných zamestnancov rodinnej poradne). Ako ústredná cieľová skupina bola určená

rodina definovaná cez široké príbuzenské vzťahy. Zmenou je, že problémy jednotlivcov nespádajúcich do oblasti rodinného poradenstva, boli zo *Štandardov* vyňaté. Tiež boli definované okruhy problémov, ktorým by sa rodinné poradne mali venovať. Nedospelá osoba sa klientom rodinnej poradne stáva iba v prípade, ak je súčasťou riešenia rodinného problému a s písomným súhlasom jedného zo zákonných zástupcov. V aktualizovanej verzii *Štandardov* boli upravené aj ciele rodinných poradní, a to tak, aby boli lepšie previazané s ich poslaním.

Záver

V čase prípravy tejto správy je aktualizovaná verzia *Štandardov rodinných poradní* v procese pripomienkovania. Na základe vyššie uvedených zdrojov, boli v dokumente upravené viaceré časti, doplnené alebo spresnené viaceré odporúčania pre rodinné poradne (napr. doplnené sieťovanie do činnosti zamestnancov, formulované odporúčanie pre prípady terénnej práce, atď.). Časti, ktoré boli v dokumente významnejšie upravené, prípadne doplnené:

- ✓ Ciele a cieľové skupiny;
- ✓ Personálne zloženie rodinných poradní a opisy činnosti zamestnancov;
- ✓ Priestorové zabezpečenie rodinných poradní;
- ✓ Materiálne a iné vybavenie rodinných poradní;
- ✓ Prevádzkový čas;
- ✓ Odborná podpora zamestnancov rodinných poradní.

Dokument je štruktúrovaný do troch kapitol: procedurálne, personálne a prevádzkové štandardy. Obsahuje tiež niekoľko príloh. Štandardy v uvedených troch oblastiach (vrátane predhovoru) sú predstavené na 43 normostranách.

ZHRNUTIE, ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Predkladaný výstup „Analýza implementácie štandardov pre rodinné poradne“ obsahuje aktuálne informácie a zistenia týkajúce sa viacerých aspektov fungovania pilotných rodinných poradní.

Zámerom prvej kapitoly bolo **identifikovať regionálne špecifiká vo vzťahu k pôsobeniu aktuálnych rodinných poradní a ďalšiemu rozširovaniu ich siete**. V tejto súvislosti bola realizovaná sekundárna analýza štatistických údajov z voľne prístupných databáz Štatistického úradu SR a Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny zameraná na analýzu vybraných sociodemografických charakteristík regiónov SR.

Zo zistení vyplýva, že poskytované odborné poradenstvo v pilotných rodinných poradniach – jeho rozsah a druhy – odrážajú (vybrané) demografické a sociálne charakteristiky regiónov, kde boli zriadené.

Pri zriaďovaní rodinných poradní považujeme za príklad dobrej praxe zriaďovanie rodinných poradní podľa počtu obyvateľov, ako je to napr. vo Francúzskom spoločenstve v Belgicku. Tam základný legislatívny rámec pre centrá plánovania a rodinného a manželského poradenstva predstavuje Valónsky kódex sociálnej činnosti a zdravia (CWASS) – vyhlásková časť (Code Wallon de l'action sociale et de la santé (CWASS) - Partie décrétele). Vo francúzskom regióne Belgicka – vo Valónsku – vláda schvaľuje centrá plánovania a rodinného a manželského poradenstva (v legislatíve sa označujú skráteným názvom ako centrá plánovaného rodičovstva), ktoré sú štátom dotované spôsoby multidisciplinárnych konzultácií. Pre celý francúzsky hovoriaci región a pre sféru starostlivosti je počet centier stanovený takto: jedno centrum na 50 000 obyvateľov, pričom vláda je oprávnená zoskupiť niekoľko sfér starostlivosti, ktoré sa v centrách poskytujú.

Charakteristiky území ÚPSVR a okresov SR z hľadiska úrovne miery nezamestnanosti, podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov v dávke so spoločne posudzovanými osobami na počte obyvateľov a podiel nezaopatrených detí (vo veku 0-14 rokov) v roku 2022 sme uvádzali aj z hľadiska dosiahnutých hodnôt (v štyroch intervaloch) týchto kritérií. Vysoký podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi súčasne osobitne signalizuje okres Revúca. Vysokú úroveň nezamestnanosti a najvyšší podiel detí (vo veku 0 – 14 rokov) na Slovensku súčasne signalizuje okres Lučenec. Hrubá miera rozvodovosti v roku 2022 sa medzi jednotlivými krajmi zásadne nelíši.

Na základe **monitoringu poskytovaných poradenských služieb** možno konštatovať, že frekvencia využívania pilotných rodinných poradní korešponduje s celkovou sociálnou

situáciou daného územia ako je napr. nezamestnanosť, vývoj celkového počtu obyvateľov v danom regióne, poberanie dávky v hmotnej núdzi a príspevkov v dávke so spoločne posudzovanými osobami.

Z analýzy demografických ukazovateľov vyplýva, že v rámci klientely rodinných poradní majú významné zastúpenie ženy a osoby v kategórii stredného veku od 35 do 54 rokov. Z hľadiska rodinného stavu, necelá polovica z celkového počtu boli klienti a klientky ženatí/vydaté. Z hľadiska ekonomického statusu takmer 50% tvorili zamestnané osoby. Nezvládnutie krízy, či už osobnej, manželskej/partnerskej, alebo rodinnej môže mať dosah nielen na psychickú, emocionálnu a behaviorálnu stránku klienta, ale aj na ekonomickú situáciu celej rodiny, spoločnosti.

Analýza poskytovaného odborného poradenstva v pilotných rodinných poradniach poukazuje na dôležitosť komplexnej starostlivosti, pomoci a kooperácie viacerých odborníkov – psychológov, sociálnych pracovníkov a právnikov. Z hľadiska odborných profesií je v najvyššej miere zastúpené a vyťažené psychologické poradenstvo (62,5%), následne sociálne poradenstvo (22,3%) a napokon právne poradenstvo (14,7%).

Aspekt počtu poskytnutých odborných konzultácií (% z N=3 348) poukazuje na najvyššie zastúpenie štyroch druhov poradenstva - poradenstvo pri manželských a partnerských problémoch, ktoré tvorí štvrtinu (25,5%) z celkového počtu poskytnutého poradenstva. Nasleduje poradenstvo pri rodinných vzťahových problémoch (problémy v spolunažívaní rodiny – manželia/partneri, starí rodičia a deti, vrátane intervencie v rodine), ktoré tvorí 18,5% z celkového počtu podaného poradenstva a osobnostné poradenstvo (rozvoj osobnosti), ktoré tvorí 18% z celkového počtu poskytnutého poradenstva. Významné miesto zastáva aj poradenstvo v právnych problémoch súvisiacich s aktuálnymi potrebami klienta (orientácia v právnych dokumentoch a aktuálnych právnych normách, pracovno-právne poradenstvo...), ktoré tvorí 7,5% z celkového počtu podaného poradenstva.

V regiónoch sa zriadením pilotných ROPO doplnili odborné a bezplatné poradenské služby, ktorých ambíciou je stať sa efektívnym prvkom systému prevencie duševných porúch. Analýza trendu vývoja poskytovaného odborného poradenstva má pozitívny, stúpajúci trend. Možno predpokladať, že tento stúpajúci trend sa udrží aj do budúcnosti, čo bude závisieť od viacerých faktorov, napr. či pôjde o zriadenie novej rodinnej poradne, alebo o ďalšie fungovanie už jestvujúcej rodinnej poradne, ktorá je už začlenená v regióne v sieti pomáhajúcich inštitúcií. Nemenej dôležitá bude aj profesionalita odborného poradenstva a spätná väzba klientov, ktorá je najlepšou propagáciou služieb rodinných poradní.

Odborné poradenstvo v rodinnej poradni vnímame ako formu odbornej intervencie, pri ktorej poradca sprevádza duševne zdravých jedincov. Počas poradenského procesu je nápomocný pri riešení aktuálneho problému, pri hľadaní osobných, manželských/partnerských, rodinných cieľov za efektívneho využívania ich vlastných zdrojov. Pracuje na dobrovoľnej báze pri riešení problémov emocionálnej, či interpersonálnej povahy. Kladie dôraz na podporu duševného zdravia a prevenciu. Fokus je upriamený na posilnenie psychického fungovania, duševnú pohodu a rozvoj potenciálov. Krízu poníma ako príležitosť k rastu a poradenská práca je zameraná na copingové stratégie u jednotlivca, páru, rodiny.

Na základe uskutočnenej analýzy by sa mohla navrhnuť cieľová skupina klientov:

- ❖ **Klienti ROPO – jadroví klienti**, pri ktorých evidujeme dopyt po službách rodinného poradenstva, a to v prípade:
  - individuálnych klientov – potreba riešenia osobnostných problémov,
  - párov – potreba riešenia manželských/partnerských vzťahových problémov,
  - rodiny – potreba riešenia rodičovských, výchovných problémov,
  - dieťaťa – ako súčasť rodiny, rodinného poradenstva, len so súhlasom rodiča, v krízových situáciách kontaktovať OSPODaSK.

V tomto smere nastaviť systém vzdelávania zamestnancov.

- ❖ **Klienti na distribúciu** – pri ktorých nemôže rodinná poradňa zabezpečiť odborné poradenstvo.
- ❖ **Klienti hraniční** – pri ktorých je potrebné určiť indikáciu/kontraindikáciu pre poradenstvo v rodinnej poradni.

Rodinná poradňa má potenciál:

- byť miestom prvého kontaktu, ako aj následnej odbornej starostlivosti v poradenskom procese,
- poskytovať kvalitné a bezplatné odborné poradenstvo,
- byť súčasťou kontinuálneho rozvoja jednotného systému rodinného poradenstva v rezorte – koordinácia a určenie jasných kompetencií,
- sieťovať – v rezorte a mimo rezortu MPSVR a nájsť prienik pre koordinovanú spoluprácu,
- realizovať preventívno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu rizikových sociálnych javov,
- orientovať sa na spoluprácu v prostredí rodiny,
- udržateľnosti a pokrytia priestoru po manželských a predmanželských poradniach.

Monitoring odborných poradenských služieb vnímame ako dôležitý zdroj informácií aj v pokračujúcom národnom projekte ROPO, nakoľko poukazuje na potrebu riešenia konkrétnych problematík u jednotlivca, páru a rodiny. Jeho konštruktívne využitie pre nastavenie presne zameraného špecifického vzdelávania môže byť efektívne v konečnej podobe v kvalitných, profesionálnych poradenských službách, najmä v párovom a v rodinnom poradenstve.

V súlade s vývojom pomáhajúcich profesií v zahraničí a vzhľadom na výsledky analýzy monitoringu poskytovaných služieb, vyťažnosti odborných pracovníkov, ako aj príkladov dobrej praxe si dovoľujeme poukázať na nasledovné alternatívy fungovania pokračujúceho projektu rodinných poradní:

1. model na základe výsledkov analýzy, vyťažnosti odborných pracovníkov a požiadaviek iných subjektov v zmysle ich potrieb pre klientov:
obsadenosť 3 psychológmi, z ktorých 1 bude zabezpečovať preventívno-výchovnú činnosť, 2 sociálnymi pracovníkmi, z ktorých 1 bude zabezpečovať terénnu sociálnu prácu v prostredí rodiny a 1 právnikom,
2. flexibilný model:
ktorý vezme do úvahy príklady dobrej praxe, bude reagovať na potreby regiónov, prihliadať na výsledky analýzy, sociálno-ekonomickú štruktúru obyvateľstva, pokrytie regiónu inými pomáhajúcimi inštitúciami, subjektmi, čomu sa prispôbi aj obsadenosť odborných pracovníkov,
3. aktuálny model pilotných ROPO:
bude kopírovať systém aktuálnych ROPO do všetkých krajov a okresov podľa vzoru ÚPSVR - obsadenosť 3 psychológmi, 2 sociálnymi pracovníkmi, 1 právnikom,

Popri monitoringu považujeme za dôležitú súčasť kvalitného fungovania rodinných poradní i **evaluáciu poskytovaných poradenských služieb**, a to aj prostredníctvom zisťovania spätnej väzby od klientely poradní.

Z uvedeného zisťovania možno vyvodiť záver o vysoko pozitívnom hodnotení poradenských služieb poskytovaných v pilotných rodinných poradniach a ich prínosu pre riešenie problémov klientely. Do budúcnosti je tak pravdepodobné šírenie dobrého mena pilotných rodinných poradní zo strany spokojných klientov. Osobné odporúčania z blízkeho okolia klienta ako najčastejšie zdroje informácií o rodinnej poradni a diseminácia informácií o poradniach priamo od klientov sú jedny zo spôsobov zvyšovania informovanosti o existencii a činnosti rodinných poradní a dávajú predpoklad rozširovaniu záujmu o využitie ich služieb.

Zisťovanie miery informovanosti o rodinných poradniach bolo súčasťou prieskumu mapujúceho rôzne faktory **spolupráce externých relevantných subjektov s rodinnými poradňami** pre zabezpečenie komplexnej pomoci či starostlivosti o klientov rodinných poradní. Výskumné zistenia poukazujú na potrebu priebežného zvyšovania informovanosti o existencii rodinných poradní a ich činnosti u subjektov s nižšou mierou informovanosti o rodinných poradniach, ale zároveň s potenciálom kooperácie s rodinnou poradňou. Konkrétne ide napríklad o ambulancie klinickej/poradenskej psychológie, centrá poradenstva a prevencie, špecializované centrá poradenstva a prevencie, ale aj jednotlivé oddelenia na úradoch PSVR a bezplatné dlhové poradne. Ako ďalšia z efektívnych foriem zvyšovania informovanosti sa z prieskumu javí osobný kontakt pracovníkov a pracovníčok rodinných poradní so zamestnancami externých relevantných subjektov.

Pokiaľ ide o informovanosť, môžeme uviesť príklady dobrej praxe z Francúzska, Belgicka a Rakúska. Vo Francúzsku radnice a sociálne centrá ponúkajú kontaktné údaje manželských poradcov. Okrem toho, v regiónoch / prefektúrach je rodinné a manželské poradenstvo začlenené do služieb štátu a informácie o dostupnom rodinnom a manželskom poradenstve sú zverejnené na ich webových stránkach. Rovnako, profesijná organizácia manželských a rodinných poradcov (ANCCEF) má na svojej stránke zverejnený zoznam rodinných poradcov v regiónoch. Vo frankofónnom Belgicku vláda zverejňuje súhrnnú správu o ponuke centier pre plánované rodičovstvo a spôsobe rozmiestnenia tejto ponuky v regiónoch. V Rakúsku je možné stiahnuť si adresy poradenských centier z internetu na adrese spadajúcej do kompetencie vlády alebo je možné využiť telefonický kontakt rodinnej služby na bezplatnom telefónnom čísle z celého štátu a získať ďalšie informácie.

Zároveň, v nadväznosti na zistenia prvej kapitoly, ako aj z deklarovaneho záujmu respondentov a aktualizovaného prehľadu siete poskytovateľov psychologických služieb, možno odporučiť zriadenie nových rodinných poradní predovšetkým v konkrétnych v okresoch Banskobystrického kraja (napr. okresy Poltár, Detva, Krupina), v okresoch Prešovského kraja (napr. okresy Medzilaborce, Stropkov, Sabinov, Bardejov) a v okresoch Košického kraja (napr. v okresoch Sobrance, Košice-okolie, Gelnica).

Treba zdôrazniť, že otázky sieťovania rodinnej poradne v regióne sú veľmi dôležité. Dôležitá je informovanosť o rodinných poradniach a to smerom k občanovi / klientovi, od ktorého sa očakáva proaktívny prístup smerom k relevantným inštitúciám, dôležitým regionálnym aktérom. Preto pri uplatnení Národného projektu ROPO II je potrebné zvýšiť a skvalitniť informovanosť smerom k občanovi / potencionálnemu klientovi cez verejnoprávne

médiá, printové médiá, sociálne siete a taktiež zvýšiť a skvalitniť informovanosť smerom k inštitúciám. Vhodné bude rozvinúť spoluprácu rodinných poradní aj s cirkvami a náboženskými spoločnosťami na Slovensku a využiť ich aktivity zamerané na prácu s mládežou, rodinami, pastorálne sprevádzanie a preventívne aktivity pri výchove detí.

Dôležité bude v rámci budúceho pôsobenia rodinných poradní zamerať sa na vyhľadávanie a sieťovanie odborníkov v regióne s cieľom zabezpečiť kontinuálnu pomoc v iných oblastiach (školský psychológ, pediater, rehabilitačný odborník, psychiater). A v prípade, že v regióne nebude možné zabezpečiť všetkých odborníkov, vytvoriť možnosť využívať jedného odborníka pre viaceré rodinné poradne.

Inšpirujúcim môže byť pohľad na kontinuálnu pomoc klientom vo Francúzsku, kde legislatívne rámce pre zariadenia pre informácie, konzultácie alebo rodinné poradenstvo stanovuje Zákonník verejného zdravia (Code de la santé publique). K povinnostiam manželského a rodinného poradcu patrí nasmerovanie klienta k špecialistovi alebo k rodinnému mediátorovi vtedy, ak si konkrétna situácia vyžaduje odbornú oblasť odlišnú od zamerania manželského a rodinného poradcu.

V každom prípade, pri rozvoji rodinného poradenstva bude potrebné zohľadniť špecifický charakter poradní, ktorých činnosť by sa mala prispôbiť situácii v danom regióne, reagovať na miestne potreby, ale aj ich možnosti. Dôležité tiež bude zamerať sa na prevenciu cielene zameranú na školy a poskytovať vzdelávacie aktivity preventívneho charakteru so zameraním na oblasti prirodzeného cyklu rodiny.

Ako príklad dobrej praxe môžeme uviesť valónske centrá plánovania a rodinného a manželského poradenstva v Belgicku, ktoré plnia svoje úlohy v koordinácii so sieťou. Túto sieť tvoria všetci profesionáli, bez ohľadu na ich oblasť činnosti, alebo neprofesionáli, ktorí súčasne alebo postupne zasahujú v prospech užívateľa alebo situácie v efektívnom partnerstve, ktoré definuje operáciu, účel a spoločné ciele. Oblasti činnosti siete závisia od miestnej reality a potrieb užívateľov.

Pokiaľ ide o preventívne vzdelávacie aktivity, napríklad vo valónskych centrách sú aktivity organizované do štyroch oblastí – oblasť prijímania a riadenia žiadostí; oblasť multidisciplinárnej podpory; oblasť informácií, osvetý a vzdelávania; oblasť komunikácie. Vo Francúzsku v zmysle Zákonníka verejného zdravia (Code de la santé publique) manželský a rodinný poradca okrem informácií a prevencie, poskytuje vzdelávanie aj v oblasti rodinného života prostredníctvom skupinových aktivít a individuálnych rozhovorov.

Pôsobenie rodinného poradenstva v oblasti školstva napríklad vo Francúzsku, má Národná federácia pre páry a rodiny (Fédération Nationale Couples et Familles) oprávnenie pôsobiť v školách (základné školy, stredné školy, vysoké školy) a vo vzdelávacích centrách. Je to jedna zo šiestich vzdelávacích organizácií poskytujúca kvalifikačné vzdelávanie v manželskom a rodinnom poradenstve schválené Ministerstvom solidarity a zdravia a je zahrnuté v Zákonníku verejného zdravia, pričom táto federácia je uznaná ako verejná služba.

Pre zabezpečenie kvalitného a efektívneho fungovania rodinných poradní v budúcnosti sa odborný tím sústredil aj na analýzu **nákladovosti rodinných poradní**. Uvedenej problematike bola venovaná piata kapitola. Jej zámerom bolo identifikovať kľúčové nákladové položky a vyčíslit' výšku nevyhnutných nákladov na bezproblémový chod jednej rodinnej poradne. Ako nevyhnutné náklady boli identifikované náklady mzdové (v priemere mesačne 13 541 Eur na jednu ROPO) a náklady prevádzkové (v priemere mesačne 1 396 Eur na jednu ROPO). Z ostatných nákladov, ktoré sa v rámci monitorovania činnosti rodinných poradní vyskytli, stoja za zmienku napr. náklady na stravovanie zamestnancov, náklady na materiál, propagáciu, inzerciu atď. Ak by sme tieto náklady spriemerovali, dostali by sme sumu cca 890 eur ďalších mesačných nákladov na jednu rodinnú poradňu.

Na základe analýzy spracovaných údajov týkajúcich sa nákladovosti pilotných rodinných poradní, ktoré mal analytický tím k dispozícii za mesiace január – jún 2023, boli navrhnuté tri varianty definujúce výšku mesačných nákladov na jednu rodinnú poradňu – minimalistický, stredný a maximalistický. Pri *minimalistickom scenári* by základom boli *nevyhnutné mzdové a prevádzkové náklady* (najnižšie dosiahnuté boli v rámci pilotných rodinných poradní vo výške 12 692 eur a 1 205 eur), pri ostatných výdavkoch by bolo možné abstrahovať od takých druhov výdavkov, ktoré nie sú pravidelné, resp. ich nevieme predvídať; na základe našej analýzy sa ako náklady, ktoré sa objavujú každý mesiac javia náklady na stravovanie a transfery jednotlivcom (finančný príspevok zamestnávateľa na stravovanie); ak by sme tieto nákladové položky spriemerovali (podľa nami vykonanej analýzy), dostali by sme sumu cca 403 eur mesačne na jednu rodinnú poradňu, s ktorou je potrebné počítať pri tvorbe rozpočtu na bežný chod poradne. Na ostatné výdavky, ktoré sa pravidelne neopakujú, ale je možné ich predpokladať, by sme odporúčali do rozpočtu zapracovať určitú paušálnu sumu, ktorá by umožnila takéto výdavky kryť (napr. náklady na všeobecný materiál, na tuzemské cestovné náhrady a pod.). *Maximalistický variant* okrem *najvyšších mzdových a prevádzkových nákladov* (14 379 eur a 1 588 eur) počíta aj s ďalšími nákladmi, ktoré boli v rámci analýzy nákladovosti pilotných rodinných poradní zachytené. Bez ohľadu na to, či išlo o náklady jednorazové (napr.

nákup nábytku) alebo pravidelne či sporadicky sa vyskytujúce (napr. náklady na propagáciu), boli pri tvorbe tohto variantu zohľadnené. Keďže sa vykazovali spoločne za všetky pilotné rodinné poradne, použitá bola priemerná suma týchto nákladov na jednu poradňu, a to cca 890 eur mesačne. Alternatívou by mohol byť tiež stredný model, ktorý sa opiera o priemerné hodnoty nákladov – mzdové náklady vo výške 13 541 eur, prevádzkové náklady vo výške 1 396 eur mesačne a ostatné náklady v sume 491 eur (mesačný priemer na 1 rodinnú poradňu bez jednorazových nákladov).

Samozrejme, pri postupnom rozširovaní siete rodinných poradní je potrebné brať do úvahy aj ďalšie skutočnosti (napr. regionálne špecifiká – ceny prenájmov, dostupnosť priestorov, potrebná kvalifikačná štruktúra zamestnancov, intenzita konkrétnych problémov vyskytujúcich sa v danom regióne a pod.). Okrem mzdových nákladov (CCP) a prevádzkových nákladov nevyhnutných na chod rodinnej poradne (nájomné a energie) je potrebné ešte počítať s ďalšími nákladmi spojenými s bežným mesačným chodom rodinnej poradne.

Prakticky už pri výbere odborníkov pre rodinné poradne odporúčame zamerať sa na odbornosť a ľudský prístup uchádzačov. S tým súvisí aj potreba zabezpečiť finančnú podporu pre rozširovanie odborných zručností zamestnancov rodinných poradní – napríklad formou kurzov ďalšieho vzdelávania v spolupráci s vysokými školami. Tiež bude potrebné zvážiť – pri rozširovaní sa pôsobení rodinných poradní v regiónoch – zabezpečenie ďalšieho vzdelávania odborníkov v potrebných nových zručnostiach. Takými sú napríklad špecifické prístupy pri práci s deťmi a mladistvými, sprevádzanie v rôznych záťažových situáciách v rodinách (napríklad pri strate schopnosti komunikovať a odcudzení v čase začínajúcej krízy vzťahov), komunikácia s dospievajúcimi deťmi, sprevádzanie rodičov pri odchode detí z domova (syndróm prázdneho hniezda), sprevádzanie blízkych pri narodení dieťaťa so zdravotným postihnutím, diagnostikovanie vážneho ochorenia člena rodiny, sprevádzanie pri zvládaní smútku pri strate člena rodiny. Otvorenými zostávajú otázky zabezpečenia komunikácie s klientmi v ich rodnom jazyku a či a nakoľko v rámci sociálneho sprevádzania využívať terénnu sociálnu prácu.

K nákladom na bezproblémové fungovanie rodinnej poradne by sme mohli uviesť ešte celý rad nákladov / výdavkov, ktoré neboli vyššie spomenuté, nakoľko v rámci databázy údajov, ktoré nám boli poskytnuté, neboli sledované, resp. identifikované ako kľúčové. Tieto záviseli, závisia, resp. budú závisieť od viacerých skutočností, napr. od toho, či pôjde

o zriaďovanie rodinnej poradne, alebo už jej regulérne fungovanie. Skúsenosti pilotných rodinných poradní, ktoré sme monitorovali, by mali napomôcť k identifikácii relevantných potrieb plánovaných ďalších rodinných poradní, na čo by sa malo myslieť pri ich zriaďovaní. Napríklad v niektorých pilotných rodinných poradniach použili zamestnanci vlastné zdroje na zakúpenie nábytku, využívali vlastné mobilné dáta na vlastných médiách atď. Čiže už pri zriaďovaní by sa malo myslieť na primerané množstvo počítačov, kvalitné wifi pripojenie a mnohé ďalšie veci. V neposlednom rade budú dôležité finančné možnosti zriaďovateľa rodinných poradní, fázovanie ich vzniku, rozvoj činnosti už existujúcich poradní atď. Pre úspešné fungovanie rodinných poradní je nevyhnutné myslieť na ďalšie vzdelávanie „kmeňových“ zamestnancov rodinných poradní či interaktívne pomôcky, ktoré sú v súlade so smerovaním rodinného poradenstva v moderných vyspelých krajinách.

Pokiaľ ide o financovanie rodinných poradní, napríklad vo Valónsku v rámci rozpočtových prostriedkov vláda za stanovených podmienok prideluje schválenému centru plánovania a rodinného a manželského poradenstva dotáciu pozostávajúcu z troch samostatných balíkov – personálne výdavky týkajúce sa zamestnancov podľa štatútu alebo zamestnaných na základe pracovnej zmluvy, každodenné riadenie centra a ostatné výdavky. Z hľadiska dlhodobej udržateľnosti systému rodinného poradenstva prostredníctvom siete rodinných poradní môže byť práve tento príklad dobrej praxe vhodnou inšpiráciou aj pre Slovensko. Počas trvania NP ROPO II. by bolo napríklad vhodné postupne zapracovať rodinné poradne do organizačnej štruktúry rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny a pripraviť adekvátne prostredie a podmienky na legislatívnu podporu týchto subjektov tak, aby sa zabezpečila vecná, systémová a finančná kontinuita činnosti rodinných poradní na Slovensku aj po skončení NP ROPO II.

Analytická práca, ktorej výsledky sú prezentované v tomto výstupe, sa opiera o *Štandardy rodinných poradní* vypracované expertným tímom. Popis procesu ich tvorby je prezentovaný v šiestej kapitole. Aktualizovaná verzia samotných *Štandardov rodinných poradní* tvorí samostatný dokument.

POUŽITÉ SKRATKY

BDP	Bezplatná dlhová poradňa / bezplatné dlhové poradne
CCP	Celková cena práce
CPP	Centrum poradenstva a prevencie
IVPR	Inštitút pre výskum práce a rodiny
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MVO	Mimovládne organizácie
NV	náhradné výživné
PHN	pomoc v hmotnej núdzi
ROPO	Rodinná poradňa / rodinné poradne
RPPS	Referát poradensko-psychologických služieb
SPOD a SK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
ŠCPP	Špecializované centrum poradenstva a prevencie
ŠSD	Štátne sociálne dávky
ÚPSVR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
Ústredie PSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1.1 Vývoj počtu trvale bývajúceho obyvateľstva na území ÚPSVR 7	7
so zriadenou ROPO 7	7
Tabuľka 1.2 Vývoj počtu obyvateľov v okresoch ÚPSVR so zriadenou ROPO 8	8
Tabuľka 1.3 Vývoj priemernej miery nezamestnanosti v okresoch ÚPSVR so zriadenou ROPO 8	8
Tabuľka 1.4 Vývoj poberateľov dávky v hmotnej núdzi v okresoch ÚPSVR so zriadenou ROPO 9	9
Tabuľka 1.5 Súčasný podiel osôb v predproduktívnom veku v okresoch so zriadenou ROPO 10	10
Tabuľka 1.6 Rozvodovosť v okresoch so zriadenou ROPO 11	11
Tabuľka 2.1: Počet poradenských služieb v pilotných ROPO v mesačných intervaloch v sledovanom období 11.04. 2022 - 31.12.2022..... 18	18
Tabuľka 2.2: Vyťaženosť odborných pracovníkov (počty poskytnutých poradenských služieb) pilotných ROPO za obdobie 11.04. 2022 - 31.12.2022..... 19	19
Tabuľka 2.3: Celkový počet poskytnutých služieb v pilotných ROPO za obdobie 01.01. 2023 - 31.08.2023 22	22
Tabuľka 2.4: Počet poskytnutých služieb v pilotných ROPO podľa profesií v mesačných intervaloch za obdobie 01.01.2023 - 31.08.2023 28	28
Tabuľka 2.5: Trend vývoja poskytnutých služieb v pilotných ROPO od začiatku fungovania (11.04.2022 - 30.06.2023) 31	31
Tabuľka 3.1: Štruktúra súboru respondentov, ktorí vyplnili dotazníky spätnej väzby - pohlavie..... 35	35
Tabuľka 3.2: Štruktúra podľa veku 35	35
Tabuľka 3.3: Početnosť návštev Rodinných poradní 35	35
Tabuľka 3.4: Oblasti poradenstva absolvované klientmi 36	36
Tabuľka 3.5: Počty návštev podľa typu poradenstva (%) 38	38
Tabuľka 3.6: Zdroje informácií o ROPO u jednotlivých typov poradenstva (%) 39	39
Tabuľka 3.7: Zdroje informácií o jednotlivých ROPO 39	39
Tabuľka 3.8: Frekvencia návštev ROPO u mužov a u žien (%) 42	42
Tabuľka 3.9: Hodnotenie poradenských služieb klientmi (%) 45	45
Tabuľka 3.10: Odporúčenie využitia ROPO 46	46
Tabuľka 4.1: Štruktúra respondentov z hľadiska regionálneho rozloženia 50	50
Tabuľka 4.2: Štruktúra respondentov podľa typu poskytovateľa u ktorého pôsobia 51	51
Tabuľka 4.3: Zdroje informácií o ROPO 53	53
Tabuľka 4.4: Druhy realizovaných činností v rámci spolupráce s rodinnou poradňou..... 55	55
Tabuľka 4.5: Problematiky odporúčené do rodinnej poradne 55	55
Tabuľka 4.6: Prehľad spolupráce subjektov s rodinnými poradňami (Počet)..... 56	56
Tabuľka 4.7: Druhy činností potenciálnej spolupráce s rodinnou poradňou v budúcnosti 57	57
Tabuľka 4.8: Záujem o spoluprácu v jednotlivých problematikách..... 58	58
Tabuľka 5.1 Celková cena práce v pilotných ROPO 67	67
Tabuľka 5.2 Prevádzkové náklady v pilotných ROPO (v EUR)..... 71	71
Tabuľka 5.3 Spolu cena práce + prevádzkové náklady 73	73
Tabuľka 5.4 Upravená tabuľka nákladov po započítaní nákladov vykazovaných v ROPO Humenné (na Materiál a Všeobecné služby) 75	75

Tabuľka 5.5 Ostatné náklady sledované v pilotných ROPO	76
Tabuľka 5.6 Nákladovosť pilotných ROPO podľa rôznych kritérií.....	78
Tabuľka 5.7 Varianty nákladovosti ROPO	79

ZOZNAM GRAFOV

Graf 2.1: Percentuálne zastúpenie odborných konzultácií v pilotných ROPO.....	17
Graf 2.2: Najfrekvencovanejšie druhy odborného poradenstva v pilotných ROPO	21
Graf 2.3: Celkový počet poskytnutých odborných služieb v pilotných ROPO	26
Graf 2.4: Priemer konzultácií na jedného pracovníka v pilotných ROPO v r. 2022 a v r. 2023	28
Graf 3.1: Typy poradenstva u mužov a u žien (Počet)	36
Graf 3.2: Typy poradenstva podľa veku klientov (Počet)	37
Graf 3.3: Typy poradenstva v jednotlivých poradniach (Počet).....	37
Graf 3.4: Frekvencia návštev pri poskytovaní rozličných typov poradenstva (Počet)	38
Graf 3.5: Zdroje informácií o ROPO u jednotlivých typov poradenstva (Počet).....	39
Graf 3.6: Zdroje informácie o ROPO u mužov a u žien (Počet)	40
Graf 3.7: Zdroje informácie o ROPO podľa veku klientov (Počet)	41
Graf 3.8: Frekvencia návštev ROPO u mužov a u žien (Počet)	42
Graf 3.9: Frekvencia návštev klientov podľa veku	42
Graf 3.10: Frekvencia návštev klientov v jednotlivých poradniach (Počet)	43
Graf 3.11: Hodnotenie aktivít podľa typu vykonaného poradenstva (Počet)	44
Graf 4.1: Informovanosť o ROPO (%).....	52
Graf 4.2: Spolupráca s rodinnou poradňou v čase prieskumu (%).....	54
Graf 4.3: Plánovanie spolupráce v budúcnosti (%).....	56
Graf 5.1 Vývoj celkovej ceny práce v pilotných ROPO	67
Graf 5.2 Priemerné mesačné mzdové náklady (CCP) v celej ROPO	69
Graf 5.3 Priemerné mesačné mzdové náklady (CCP) na 1 zamestnanca	69
Graf 5.4 SPOLU prenájom + energie + vodné, stočné a telekomunikačné služby	71
Graf 5.5 Priemerné mesačné prevádzkové náklady	72
Graf 5.6 Spolu CCP (s N na uprat.) + prevádzkové N za obdobie	74
Graf 5.7 Priemerné mesačné CCP (s N na uprat.) + prevádzkové N	74
Graf 5.8 Vývoj podľa mesiacov	76

ZOZNAM PRÍLOH

Prílohy ku kapitole 1

Príloha 1.1: Graf 1.1 Vývoj počtu trvale bývajúceho obyvateľstva na území UPVSR so zriadenou ROPO

Príloha 1.2: Rozlíšenie území a okresov podľa počtu obyvateľov

Príloha 1.3: Charakteristiky území ÚPSVR podľa vybraných kritérií

Príloha 1.4: Tabuľka 1.12 Vývoj počtu trvale bývajúceho obyvateľstva v okresoch SR

Príloha 1.5: Tabuľka 1.13 Vývoj trvale bývajúceho obyvateľstva na územiach ÚPSVR

Príloha 1.6: Tabuľka 1.14 Vývojové tendencie vývoja priemernej miery nezamestnanosti v okresoch SR

Príloha 1.7: Tabuľka 1.16 Vývoj podielu osôb v hmotnej núdzi v okresoch SR

Príloha 1.8: Tabuľka 1.17 Hrubá miera rozvodovosti v krajoch SR

Príloha 1.9: Tabuľka 1.18 Najmenej rozvinuté okresy SR

Prílohy ku kapitole 2

Príloha 2.1: Demografické ukazovatele v pilotných ROPO za obdobie 11.04.2022 - 31.12.2022

Príloha 2.2: Celkový počet klientov – individuálnych, párov, rodín v pilotných ROPO za obdobie 11.04. 2022 - 31.12.2022

Príloha 2.3: Celkový počet odborných konzultácií v pilotných ROPO za obdobie 11.04. 2022 - 31.12.2022 z regionálneho hľadiska

Príloha 2.4: Demografické ukazovatele za obdobie 01.01.2023 – 31.08.2023

Príloha 2.5: Celkový počet klientov – individuálnych, párov, rodín v pilotných ROPO za obdobie 01.01. 2023 - 31.08.2023

Prílohy ku kapitole 3

Dotazník spätnej väzby

Korelačné tabuľky

Príloha ku kapitole 4

Hustota siete poskytovateľov psychologických služieb (okresy)

Prílohy ku kapitole 5

Príloha 5.1 Štruktúra mzdových nákladov

Príloha 5.2 Štruktúra prevádzkových nákladov

Príloha 5.3 Vybrané nákladové položky – ROPO Trnava

Príloha 5.4 Vybrané nákladové položky – ROPO Nové Zámky

Príloha 5.5 Vybrané nákladové položky – ROPO Žilina

Príloha 5.6 Vybrané nákladové položky – ROPO Košice

Príloha 5.7 Vybrané nákladové položky – ROPO Humenné

Príloha 5.8 Percentuálne zastúpenie jednotlivých druhov „ostatných“ nákladov podľa mesiacov

Príloha ku kapitole 6

SUMARIZAČNÝ CHECKLIST, verzia september 2023

POUŽITÉ ZDROJE

- 1) Dotazník spätnej väzby. Databáza z prieskumu. IVPR. marec 2023 – august 2023.
- 2) Dotazník sieťovania spolupráce v regióne. Databáza z prieskumu. IVPR. 27.6.2023 – 15.7.2023
- 3) Dotazník monitoringu činnosti rodinných poradní. Databáza z prieskumu. IVPR. 11.4. 2022 – 31.8.2023.
- 4) Gabura, J. (2023) História a súčasnosť rodinného poradenstva. Vystúpenie na Konferencii "Rodinné poradne pre všetkých", Bratislava, 2023.
- 5) Hrdlička, M. – Kuric, J.- Blatný, M. (2006) Krize stredného veku - úskalí a šance. Praha: Portál.
- 6) Madro, M.: Najväčším problémom mladých ľudí je samota. Dostupné na: <https://soda.o2.sk/pribehy/psycholog-marek-madro-najvacsim-problemom-mladych-ludi-je-samota/>
- 7) Macháľková, A. (2023) Kríza stredného veku u mužov. September 2023. Dostupné na: <https://bonvi.net/sk/kriza-stredneho-veku-u-muzov/>
- 8) Podklady pre kvantitatívne analýzy nákladov pilotných rodinných poradní za príslušný mesiac. Oddelenie projektového manažmentu sociálnych vecí a rodiny, Odbor NP sociálnych vecí a rodiny. Sekcia riadenia projektov ESF a IROP. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Január - jún 2023. Nepublikovaný materiál.
- 9) Říčan Pavel (2021) Cesta životem. Vývojová psychologie. 4. doplnené vydanie, Portál, 400 s.
- 10) Smitková, H. (2017) Informácie a odporúčania pre pracovníkov a pracovníčky referátov poradensko-psychologických služieb v téme rodovo podmieneného a domáceho násillia. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny. 67 s. Dostupné na: <http://www.norwaygrants.org/>
- 11) Špatenková, N. a kol. (2004) Krize. Psychologický a sociologický fenomén. Praha: Grada. s. 35
- 12) ŠÚ SR (2023a) Prehľad stavu obyvateľstva. Data cube. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7011rr/v_om7011rr_00_00_00_sk
- 13) ŠÚ SR (2023b) Miera evidovanej nezamestnanosti. Data cube. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3108rr/v_pr3108rr_00_00_00_sk
- 14) ŠÚ SR (2023c) Indexy vekového zloženia – obce. Data cube. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7052rr/v_om7052rr_00_00_00_sk

- 15) ŠÚ SR (2023d) Obyvateľstvo a migrácia. Dostupné na:
<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/indicators/>
- 16) Ústredie PSVR (2023) Sociálne veci – štatistiky. Dostupné na:
https://www.UPSVR.gov.sk/statistiky/socialne-veci-statistiky.html?page_id=10826